

Asonkjrön Joulu
1993

Isonkyrön seurakunta

*toivottaa Pohjankyrön kansalle
joulurauhaa ja onnea vuodelle 1994*

"Menkäämme nyt Beethemiin
katsomaan sitä, mikä on tapahtunut
ja minkä Herra meille ilmoitti."

Lk 2:15

*Hyvää Joulua
ja
Rauhaisaa Vuotta 1994*

toivottaa
Isonkyrön kunta

Isonkyrön Joulu

1993

Isonkyrön Yrittäjät ry
40 vuotta

Juhlajulkaisu

Jeesus-lapsen saamat lahjat

Idästä tuli Beethlehem in talliin miehiä, jotka tulivat tervehtimään Jeesus-lasta, Mariaa ja Joosefia. Raamattu mainitsee itäisten vierailijoiden jättäneen lahjaksi kultaa, suitsuketta ja mirhaa. Mitä nämä lahjat ovat. Miksi juuri näitä lahjoja?

Suitsuke ja mirha ovat peräisin

Omanista, Saudi-Arabiasta, Jemenistä tai Somaliasta. Näissä maissa on luonnonvaraisena luonnonaineet, joista suitsuke ja mirha on kehitetty. Mirhan perusaine on mehu, joka vuotaa commiphora myrrha-puusta. Puun haavasta vuotava neste kristalloituu ja hartsinomaiset mirhakuulat ovat

erittäin arvokkaita.

Suitsuke l. virak saadaan boswellia acra -nimisestä puusta samoin kuin mirha. Hyvähajuisiksi suitsukkeeksi kuulat saadaan lämmittämällä. Valkoinen savu tuoksuu voimakkaasti balsamille.

Mitä me annamme Jeesus-lapselle?

Kulta on meidän rahaamme. Rakkaus kultaan ja rahan on kaiken pahan alku ja juuri, sanoo Raamattu. Mutta rahan käyttäminen vapaana rahan himosta on oikein. Se merkitsee esim. lähetystyössä elämän tarjoamista, työttömälle lahjana annettu elämän uskoa. Jeesuksen vähimmille annettu raha on kultan antamista Jeesukselle.

Suitsuke on meidän esirukoustyötämme. Suitsuke on erittäin kallista. Kaikilla maailmassa uskonnollisiin menoihin on haluttu suitsuketta. Uskottiin, että siinä on yliluonnollista voimaa. Kun Joosef myi suitsukkeen, hän sai siitä merkittävän taloudellisen avun. Esirukoustyö on myös hyvin tärkeitä esim. Suomen kansan puolesta.

Mirha on meidän jokapäiväistä huolenpitoamme. Mirhaa voitiin käyttää myös voiteisiin ja kosmeettisiin aineisiin. Niillä oli jokapäiväiseen elämäänkin merkitystä. Lähimmäisen huomioiminen on mirhan antamista hänelle.

Jeesuksen saamat joululahjat olivat kultaa, suitsuketta ja mirhaa. Miten osuvasti Raamattu kuvaa tämänhetkistä vähäisten Jeesuksen veljien tarpeita. Jaa sinäkin tänä jouluna näitä joululahjoja.

Rauhallista joulua

Erik Silvola
khra Isokyrö

Taloudesta ja kilpailu- kyvystä

Suomalainen yhteiskunta on kaikilla tasoilla samojen ongelmien edessä. Miten saada rahat riittämään, velanotto kuriin, liikkumavaraa talouteen. Toisaalta pitäisi elvyttää ja toisaalta supistaa toimintoja ja rahan käyttöä.

Devalvaatio elvytti vientiteollisuuden, mutta ajoi samalla suuren joukon valuuttaluottoa ottaneita kotimarkkinayrityksiä konkurssiin. Toisaalta korkotaso putosi markkamääräisissä luotoissa kohtuullisemmalle tasolle. Rahapolitiikan muutokset kohtelevat yrityksiä hyvin eri tavoin.

Suomalaisen laman syöksykierteseen liittyy paljon ulkopuolisia tekijöitä kuten Venäjän sekasorto ja koko Euroopan talousvaikeudet. Viety tavaramäärä ei ole paljonkaan lisääntynyt, koska markkinat kapenevat.

Sen sijaan vientiteollisuuden markkamääräiset tulot ovat kyllä lisääntyneet merkittävästi. Kansantalouden tulonjaossa devalvaatio merkitsee tulonsiirtoa kotimarkkinoilta vientisektorille. Ulkomaankaupan osuus Suomen taloudesta on niin suuri, että viennin edellytykset on turvattava kaikissa oloissa. Itseisarvo ei voi olla vahva markka, vaan tuote jonka hinta ja laatu on sellainen, että se käy kaupan.

Lamassamme on myös paljon kotikutoisuutta. Rahamarkkinat vapautettiin sellaisella osaamattomuudella, jota voi vain hämmästellä. Pankit kilpailivat markkinaosuuksilla eivätkä toiminnan kannattavuudella. Voi vain kysyä, mikä oli esim. Suomen Pankin ja pankkitarkastusviraston vastuu asi-

oissa. Kotimarkkinat suorastaan kuojuivat ylikierroksista samaan aikaan, kun tuotannollinen toiminta supistui.

Julkisen sektorin osuus Suomen kansantaloudesta on korkea. Vertaillua vaikeuttaa se, että osa vastaavista palveluista joissain muissa maissa tuotetaan yksityisellä sektorilla, vaikka kysymys onkin aivan samasta palvelusta. Se, että palvelun tuottaa yksityinen, ei vielä takaa, että toiminta on tehokasta ja varsinkaan edullista. Edullisuuden takaa vain riittävä kilpailu siten, että alalla ei tunneta esimerkiksi suositus- tai taulukkohintoja ja tarjontaa on riittävästi.

Julkisessa palvelutuotannossa on merkittävästi tehostamisen varaa. Tehdyissä selvityksissä eri organisaatioiden tuottamien saman sisältöisten palvelujen yksikkökustannukset vaihtelevat huomattavasti ja vielä ulkoisilta puitteiltaan hyvin samanlaisissa olosuhteissa. Kysymys voi olla vain organisaation sisäisestä tehokkuudesta tai tehottomuudesta.

Usein toiminnan tehostaminen on taloudellisuuden lisäksi nopeuttanut palvelua ja parantanut asiakastytyväisyyttä.

Uskon, että Isonkyrön kunta pysyy myös tulevaisuudessa tuottamaan palvelunsa hinnalla ja laadulla, joka on kilpailukykyinen muihin kuntiin nähden. Toimintojen sopeuttaminen vallitsevaan taloustilanteeseen ei ole helppoa eikä ristiriidatonta, mutta kuitenkin mahdollista.

Kunnanjohtaja
Eino Toivola

Yrittäjäyhdistyksemme toiminta tänään

Isonkyrön Yrittäjät ry perustettiin 8. 9. 1953 Arto Ujaisen kutsusta Pohjankyrön talossa. Samassa tilaisuudessa valittiin yhdistykselle ensimmäinen johtokunta, jonka johdossa oli Aulis Pispala ja sihteerinä Arto Ujainen. Samassa tilaisuudessa perustettiin yhdistyksen naistoimikunta, jonka ensimmäisenä puhjeenjohtajana oli Helle Kalevaara. Vuosien mittaan naistoimikunta on toiminut eri muodoissa yhdistyksen osastona.

Nykypäivänä yhdistyksen toiminta on ollut pääasiassa toimiminen edunvalvojana kunnan ja yrittäjien välillä. Vuosien varrella on järjestetty lähes vuosittain yhteinen palaveri kunnan luotta-

mus- ja virkamiesten ja yrittäjien kesken. Järjestelyistä on vastattu vuorotellen. Tilaisuuksissa on pohdittu, mitä kunta on tehnyt yritystoiminnan hyväksi ja mitä yrittäjät ovat toivoneet kunnan tekevän. Yhdistyksen toiminta-ajatuksena on parantaa yrittäjien ja yritysten toimintaedellytyksiä olemalla vaikuttaja ja asiantuntijaorganisaatio edunvalvonnassa ja yhteistyön toteuttajana sekä toimia yhdyssiteenä aluejärjestöön ja keskusliittoon.

Perinteisen Y-kuukauden lokakuun teemaksi Etelä-Pohjanmaan yrittäjät ovat ottaneet teeman Suomalainen Yrittäjyys – Kehityksen Luoja. Teeman tarkoituksena on juhlistaa SYKL:n 60-

vuotistaivalta. Teema sopii myös korostamaan paikallisyhdistyksemme 40-vuotistaivalta.

Yrittäjyyskasvatus kouluihin

Yrittäjyyttä ei voi opettaa toiselle perinteisin opettamisen keinoin. Virikkeitä voidaan antaa opetuksen avulla. Lopullinen yrittäjyysasenne syntyy vasta omien kokemusten ja ymmärtämisen kautta. Kaiken perusta on yrittäjyyteen kasvaminen. Perinteisesti matematiikan tunnilla opetetaan, että kauppias ostaa omenoita 5 mk/kg ja myy 8 mk/kg, niin voitto on 3 mk/kg. Todellisessa elämässä asiat eivät ole näin yksinkertaisia. Opetuksessa ja kasvatuksessa on tärkeää, että todellisuus tulee tarkemmin mukaan kuvaan.

Yrittäjyydellä on joukko pääpiirteitä, joita voidaan koulussa kehittää. Luovuutta tarvitaan kaikessa. Itsenäisyys, päättäväisyys ja usko itseensä ovat kaiken lähtökohta. Yrittäjäksi aikovalla on oltava riskinottokykyä ja -halua. Ennen kaikkea tarvitaan halu ja kyky oppia jatkuvasti uutta.

Yrittäjänä toimiminen edellyttää tiettyjä henkisiä ominaisuuksia. Tavoitetietoisuus on niistä keskeisimpiä. Oppimisessa se tarkoittaa sitä, että oppija itse osaa määritellä, mihin toiminnallaan pyrkii. Yritteliäisyydellä tarkoitetaan yleisesti toimeliaisuutta, aloitekykyisyyttä, puuhakkuutta sekä rivakkuutta. Tulevaisuudessa korostuu myös monipuolinen ja joustava ammattitaito. Ei riitä, että osaa käyttää yksittäisiä taitoja eri tilanteissa, vastaan tulevat haasteet ovat entistä useammin moniulotteisia.

Oikea asenne ja taidot eivät riitä, vaan yritystoiminnan merkityksen ymmärtäminen edellyttää yritystalouden ja kansantalouden kiertokulun perusteellista hallintaa. Yritystoiminnan perusteiden ymmärtäminen on välttämätöntä sekä yrittäjille että työntekijöille.

Isonkyrön Yrittäjien puolesta haluan kiittää tukijoitamme ja toivottaa lukijoillemme Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta.

Harri Mullola

Isonkyrön Yrittäjät ry
puheenjohtaja

Ota kaikki kotiin!

Kaikki suomalaiset toivovat, että lama loppuisi, että työttömyys vähenisi ja tuotanto elpyisi. Ketkä ovat "kaikki" suomalaiset? Esimerkiksi me isokyröläiset, me kaikki.

Me odotamme, että tapahtuisi käänne parempaan. Tätä odotellessamme voisimme kuitenkin miettiä, voisimmeko itse edesauttaa tilannetta millään tavalla. On sanottu, että vain työnteolla ja säästämisellä saadaan Suomi nousuun.

Jokainen tekee työtä, jos työtä on, ja säästää, jos on mistä säästää. Korkeasta työttömyysasteesta huolimatta 80 % työikäisestä väestöstä on ansiotyössä.

Me isokyröläiset toivomme, että omassa kunnassa olisi mahdollisimman paljon erilaisia yrittäjiä, jotka tarjoaisivat meille hyviä ja edullisia palveluja ja tuotteita. Tämä on mahdollista vain, jos me todella käytämme näitä tuotteita ja palveluja hyväksemme. Jokainen kaupunkiin viety markka on Isostakyröstä pois. Se vaikuttaa ennen pitkään jopa veroäyriin hintaan, koska tulot omassa kunnassa laskevat. On siis myös kuluttajan, eikä vain tuottajan edun mukaista jättää rahat oman kunnan liikkeisiin. Joulustokset kannattaa tehdä mahdollisimman pitkään oman kunnan, tai ainakin lähialueen sisällä.

Kun laajennamme reviiriämme käsittämään koko valtakuntaa, pätee samat säännöt. Suomalainen elinkeinoelämä voi merkittävästi elpyä, jos käytämme kotimaisia tuotteita. Viime jouluna tein kierroksen kauppoissa ja totesin, että arviolta noin 99 % tarjolla olevista joulukoristeista oli tehty Kiinassa, Taiwanissa, Hong Kongissa. Muutama hassu tonttu oli tehty Tanskassa — puusta.

Suomalainen tuotanto on siirtynyt ulkomaille halvan työvoiman perään. Samalla oma työttömyytemme nousee. Kaikkea voitaisiin kuitenkin valmistaa omassa maassamme. Meidän pitäisi ruveta vaatimaan

kotimaisia tuotteita ja myös ostamaan niitä, vaikka ne olisi hiukan kalliimpia kuin ulkolaiset.

Jos ostamme van halpaa ulkomaista, loppuu tuotanto kokonaan omasta maasta. Millä me sitten elämme?

Järkevä kuluttaja keskittyy tänä jouluna kotimaassa valmistettuihin tuotteisiin. Sillä tavalla voimme itse henkilökohtaisesti olla mukana torjumassa lamaa ja työttömyyttä.

Ja lisäksi meille tulee hyvä mieli. Hyvää Joulua.

Rose-Marie Björkenheim

Tervajoen Kiviveistämö Oy

Vuoden Yrittäjä Isossakyrössä

Ammattikuntansa perinteitä jo vuodesta 1936 jatkanut Tervajoen Kiviveistämö Oy valittiin vuoden Yrittäjäksi Isossakyrössä. Toivo Suokko osti mainittuna vuonna alan liikkeen Vaasasta ja siirsi sen kaluston Tervajoelle, jonne pani veistämön pystyyn.

Työtiloiksi riitti aluksi ahdas puurakennus, jota sitten vuosien varrella laajennettiin. Työtä tehdas antoi alusta lähtien 3–4 miehelle. Kesäisin töissä kävi jopa kymmenenkin miestä. Lisäapu tuli etelästä ja ammattimiehiä kuuluivat yleensä olleen. Tuolloin kaikki

työ tehtiin käsin. Apuna oli ainoastaan pieni hiomakone.

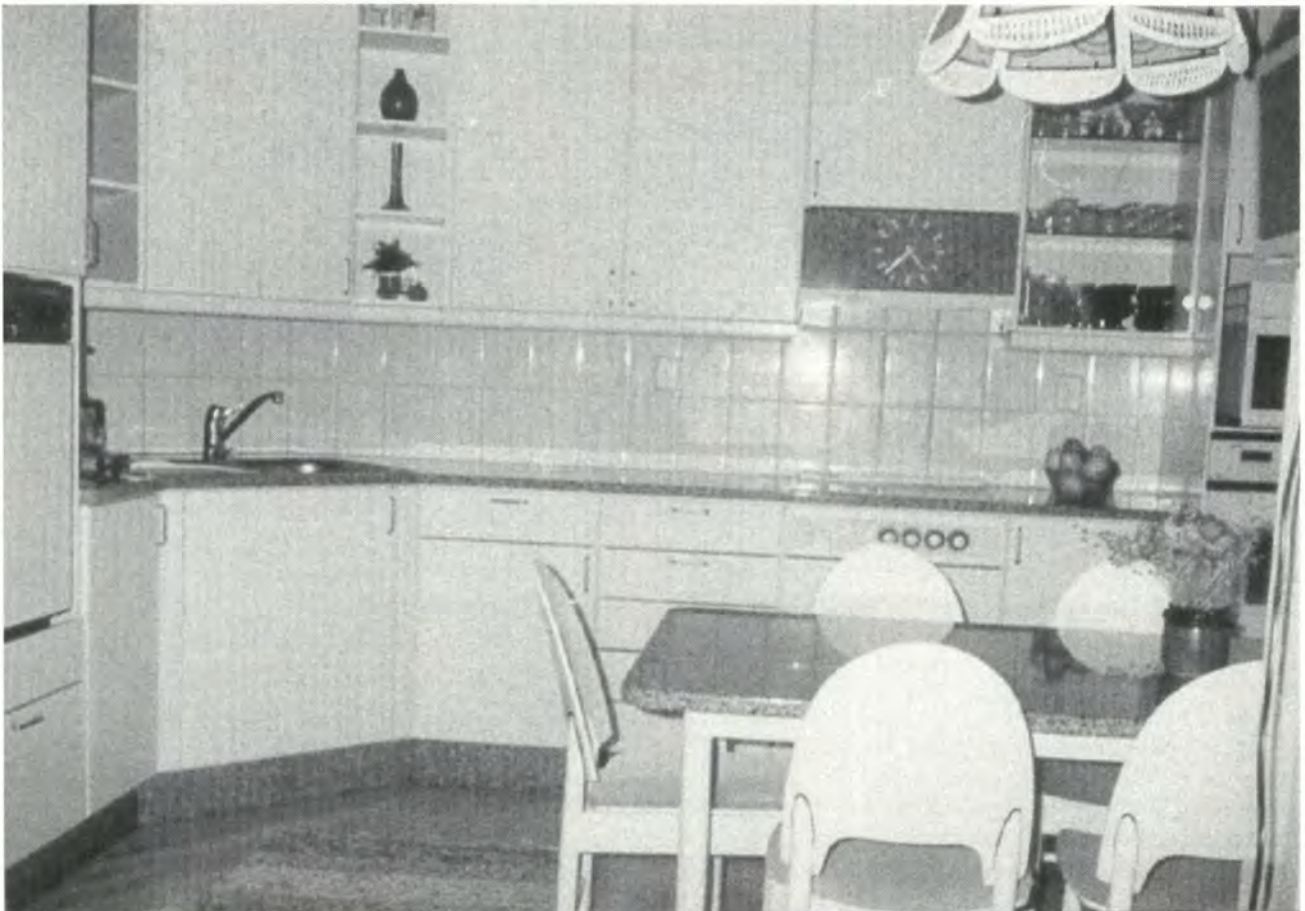
Kiviveistämö on toiminut yhtäjaksoisesti, lukuunottamatta sota-aikaa, jolloin tuli luonnollinen keskeytys Toivo Suokon lähtiessä isänmaan asialle, mutta välirauhan aikanaakin firma ehti olla käynnissä.

Tänään Tervajoen Kiviveistämö toimii osakeyhtiönä, jonka tuotantotila uudistui lähes vanhan paikalle vuonna 1979. Johdossa ovat Toivo Suokon neljä poikaa Timo, Seppo, Martti ja Reino. Henkilökuntaan kuuluvat myös kolman-

nenpolven kivityöläiset, ”Kivi-Toivokisikin” kutsutun pojanpojat Harri, Ari ja Reijo sekä Matti Rönberg. Vakiokalustoon voi laskea myös Timo Suokon emännän Orvokin, jonka työ rajoittuu sesonkiaikaan kesään.

Kehitys huimaa

Timo Suokko kertoo tullessa hommiin 45 vuotta sitten, heti kun koulusta pääsi.

Tervajoen Kiviveistämö Oy valmistaa myös rakennuskiviä rappusiin, portti- ja takkakiviä sekä kuvassa näkyviä tiskitasoja ja pöydänkansia. Käteviä tukevuutensa ja helppohoitoisuutensa takia ja tietenkin mittatilaustyönä.

—Kyllä systeemit ovat muuttuneet. Silloin kaikki tehtiin hartiapankin turvin. Kivet siirrettiin ja sahattiin käsin, samoin naputeltiin tekstit hautakiviin.

—Nykypäivänä ovat onneksi koneet ja tekniikka tulleet avuksi. Samalla ovat työmenetelmät vaihtuneet. Suurin muutos taisi olla timanttiterä, jonka avulla kivien leikkaaminen joudutti työprosessia hurjasti.

—Viimeisintä uutta on tietokoneohjattu kaiverruskone. Sekin sentason edistysaskel, josta vielä vuosikymmen sitten ei olisi osannut uumoilla, Timo Suokko toteaa.

Konehankinnat tällä alalla tehdään pääasiassa Ruotsista ja Itävallasta. Jonkin verran myös Saksasta ja Italiasta. Ainoastaan kaiverrusteippi tuodaan Amerikoista.

Kivi kotoista

Kivet ovat kaikki kotimaan kamarasta louhittuja. Ne hankitaan Tervajoelle vakiintuneitten louhimoitten kautta aina kivilaadun ja värin mukaan.

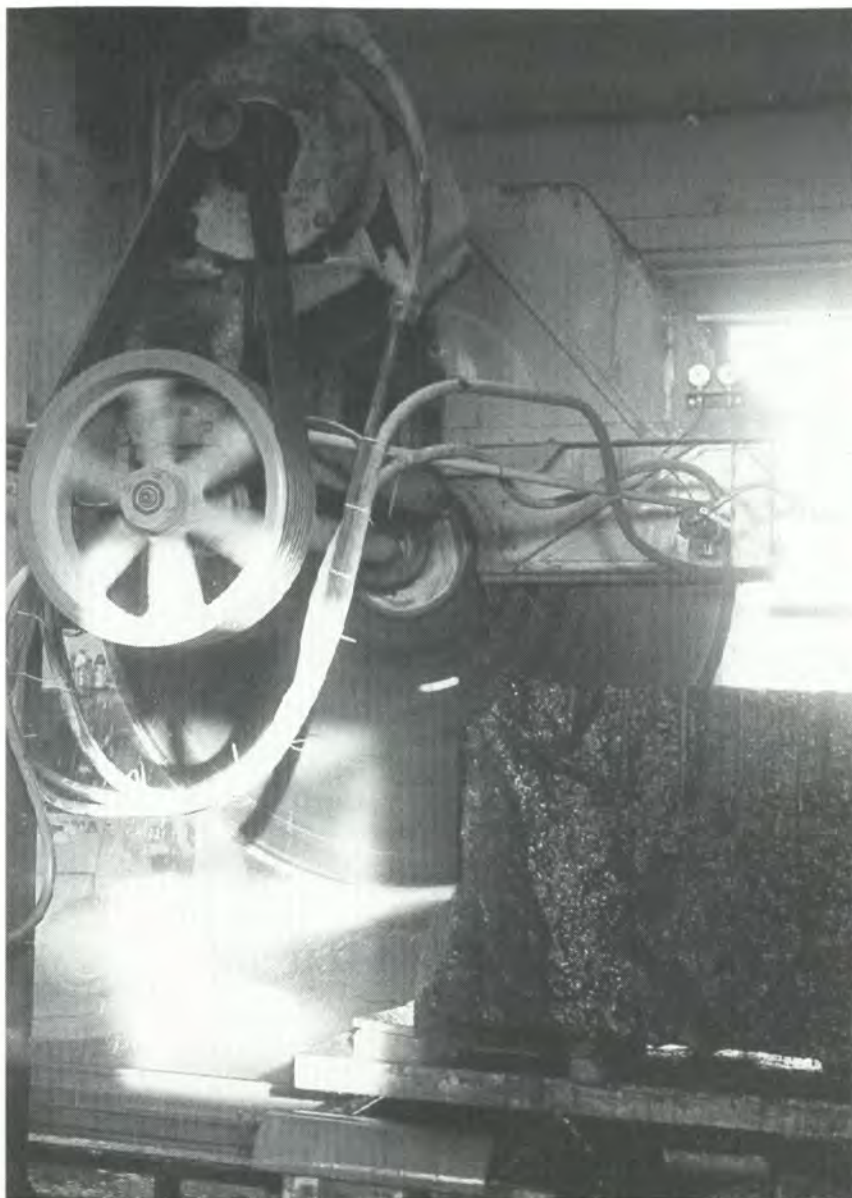
Hautakivissä ylivoimaisesti eniten käytetty kivi on musta graniitti. Se on kaivettu Korpilahdelta Keski-Suomesta. Kalleinta kiveä hinnaltaan on spektrolitti, joka on peräisin itärajan pinnasta Ylämaan maaperästä. Hintaa nostaa lähinnä kiven arvaamattomuus. Kämmenten kokoisella alueella saattaa olla täysin toisistaan poikkeavia laatuja ja värejä.

Tervajoella on myynnissä kahdeksaa erilaatuista ja -väristä kiveä.

Valinnanvaraa on

—Hämmästyttävän usein kuulee tai saa lehdistä lukea, kuinka pienet valikoimat hautakiviä myyvillä liikkeillä on. En tosin tiedä arvostelijoitten vaateita, mutta luulisin tämän päivän tarjonnan riittävän. Nimenomaan tätä varten tehdyssä esitteessämme on 42 erilaista mallia ja valokuvina on vielä noin 250 muuta mallia. Lisäksi on mahdollista saada esitteemme malleja yhdistelemällä tai itse piirtämällä täysin haluamansa näköisen ”oman” kiven, Ari Suokko valaisee.

Omat ehtonsa hautakiven valinnalle saattaa asettaa myös seurakunta, joista muutamilla on omat rajoituksensa. Tästä

Timanttisaha mullisti aikanaan koko alan kehityksen.

ollaan kyllä luopumassa ja jotkut seurakunnat ovat jopa kehoittaneet jäseniään siirtymään perinteisistä malleista hieinan yksilöllisemmille linjoille.

Asiakasta kuunnellaan

Muusta materiaalista kuin kivistä valmistetut koristeet ja kirjasimet valmistaa lahtelainen Paasikiven Metallivalimo. Niissäkin on runsas valikoima. Yksistään ristejä on 24 eri mallia, lisäksi varastosta löytyy erilaisia enkeleitä, lintuja, kukkia, ym. Nämä ovat kaikki pronssiin valettuja. Myös irtokirjaimet ja -numerot tulevat Lahdesta.

Suokot pitävät asiakkaitaan yleensä asiallisena ja vaativana. Rutiinilla pyritään auttamaan niitä, joille ala on vieras, eikä osata kysyä sitä mitä halutaan. On toki joskus niitäkin, joille ei kelpaa mikään, mutta onneksi niitä on harvassa.

Omassa läänissä

Tervajoen Kiveistämö Oy:n reviiiri rajoittuu aika tarkkaan omaan lääniniin. Näin pysyvät myös tilausten toimitukset käsissä.

—Lähimmät kilpailijat toimivat Kauhavalla ja Kurikassa, eikä suurempia erimielisyyksiä ole heidän kanssa ollut.

Käsityötäkin alalla vielä tarvitaan, kuten Harri Suokon leikatessa kuvioita hautakiveen.

Kilpailu välillämme on kovaa, mutta reilua.

—Nähtyään lehdestä valintamme Vuoden Yrittäjäksi, saimme heti samana päivänä onnittelufaksin Kauhavalta. Kiitimme tietenkin onnittelusta ja kutsuimme kaffille juhlan kunniaksi, Ari Suokko mainitsee suhteesta kilpailevaan yritykseen.

—Tuotteittemme toimitusaika on kesällä kuukausi paikalleen asennettuna. Kesä on luonnollista sesonkia roudan sulettua yleensä äitienpäivän tienoilla. Tietenkin joskus täytyy hieman joudut-

taakin käytäntöä. Ulkomailta tullaan kiireisesti läheisen hautajaisiin ja halutaan nähdä kivi haudalla ennen lähtöä takaisin. Pyrimme silloin joustamaan parhaamme mukaan.

Hautakivetkin vaativat huoltoa

Asiakkaille vinkkinä Suokot muistuttavat, että tilauksen voi tehdä talviaikakin. Silloin työhön voi keskittyä nor-

maaliakin paremmin ja sitä on aikaa tehdä rauhassa. Laskutus joka tapauksessa tulee vasta, kun työ on valmiina paikallaan.

Hautakivikin saattaa olla kevätsiivouksen tarpeessa. Se on paras suorittaa puhtaalla vedellä ja pehmeällä harjalla ilman mitään pesuaineita. Tällöin ei tule vaurioita mahdolliselle kiilteelle, mutta samalla siistitään tuulten tuomat pölyt ja lintujen liat sillä kertaa pois sekä estetään kiven sammaloituminen.

Matti J. Asu

Hyvää Joulua!

*Teille toivotan: Hyvää Joulua!
Kivaa, kun on lomaa,
ei tartte käydä koulua,
mielestäni se on niin somaa.*

Kati

JOULU- TÄHDEN- VÄLEJÄ

Joululehtijutun pitäisi ehkä olla jouluun liittyvä ja juhlatunnelmaa kohottava. Joulusta on viimeisen sadan vuoden aikana ehditty aika paljon kirjoittaa, mukaanluettuna joululaulut ja runot. Uutta sanottavaa, kirjoittajan omalla äänellä, ei tullut mieleen. Otsikon mukaan nämä asiat kuuluvat joulujen väliseen aikaan.

Joulunahan noudatetaan vakiintuneita tapoja. Aattona Suomen Turku julistaa joulurauhan.

Kun itse olin aikoinani pyhäkoulupoikana ja nyt olen tällä iällä, niin muutoksia on tapahtunut: Ennen ihmisten kompleksit hoidettiin yksinkertaisella tavalla. Nyt lapsia ei saa panna tottelemaan, etteivät saisi estoja. Ennen lapset vapautettiin estoista vitsalla. Jossain oli vitsa oven vuorin välissä muistuttamassa koivuniemen herran olemassaolosta. Me kyllä selvisimme puhumalla ja vastaamalla kysymykseen miksi? Muita neuvomaan en katso itseäni päteväksi.

Jos joku tekee pahoja, vaikkapa tehdessä pankkiryöstöjä, niin nyt sanotaan, että hänellä on ollut vaikea lapsuus. Pitänee paikkansa, mutta ennen oli kovat ajat ja meillä monilla on ollut vaikeaa, joten voisimme olla vaikka mitä.

Sanontaa suomalaisilla, on heikko itsetunto, sovelletaan melkein joka tilanteeseen. Tarkoittanee, että ollaan jonkinlaisessa alemmuuden tunnossa. Tätäkään ei voi yleistää. Näkee liikaakin omahyväisyyttä. Siihen tautiin oli ennen kovat lääkkeet: Otettiin luulot pois.

Suuri osa ihmisistä on maan hiljaisia, jotka tekevät työnsä kunnolla ja

Kalevi Vuorinen toivottaa adjektiivesta rikasta joulua ja uutta vuotta lehtemme lukijoille.

hoitavat omat asiansa, eivätkä pyrkään tuomaan itseään esiin.

Fiksut ihmiset, jotka jotain tietävät, eivät ole minäkeskeisiä. He tietävät asioilla olevan monia vaihtoehtoja välillisine vaikutuksineen. Itsevarmoja ovat vain yhden vaihtoehdon ihmiset.

Ennen Härmässä ottivat luulot pois, jos joku rehvasteli. Silloin puukkoaikana kaikki eivät päässeet mihinkään arvossapidettyyn asemaan, vaan piti tappeluissa näyttää olevansa jotain. Heitä kohtaan tunnettiin pelonsekaista kunnioitusta. Flikatkin kuulemma tykkäsivät rohkeista miehistä. Nyt ei enää tar-

vitse kannuksia hankkia sillä tavalla. Nykyisin on eri keinot, kuten politiikka, mahdollisuuksien taitamisineen. Minkä takia pitää olla "jotain"? Eikä se riitä, että pystyy olemaan oma itsensä ja sen kehittäminen. Näitä ei tarvitse niinkään yks' totisen vakavasti ottaa. Kun katsoo taakseen, niin passaa nauraa omillekin toilauksilleen.

Vanhaan eteläpohjalaisuuteen kuului sellainen jämyys, että piti pysyä kannassaan, kun tuli sanottua. Linjallaan piti pysyä myötä- ja vastoinkäymisissä.

Tästä tähdenvälisestä saan kiittää Kiiriäistä. Hän äänesti viidennen ydinvoimalan puolesta, vaikka oli aikaisemmin vastustanut. Tulkitsen asian niin, että kun hän tuli kauppa- ja teollisuusministeriksi, näköalapaikalle, niin hän otti huomioon tosiasiat.

Joissain tapauksissa kantansa tarkistaminen on asiallista.

Jossain palaverissa alustaja kertoi, että Amerikan presidentti oli puhunut. Sen jälkeen hänelle läheinen henkilö oli huomauttanut, että sinähän olet muuttanut mielesi, kun ennen puhuit toisin. Presidentti oli vastannut: "En suinkaan minä enää samalla tasolla ole kuin silloin."

Kelkkansa kääntäminen on halveksittavaa silloin, kun kysymyksessä on mielistely, joka perustuu laskelmiin. Poliitikassa se voisi olla mielensä muuttaminen kannatuksensa varmistamiseksi.

Ei tule omassa pitäjässä lähetettyä joulukortteja, vaan toivotan tässä kaikille — Joulua ja — Uutta Vuotta. Adjektiivit jokainen voi sijoittaa mielensä mukaiset, jotka täten hyväksyn.

Kalevi Vuorinen

Nimien syntyhistorian perusteita

Tomtagudh antoi tontille nimen

Isonkyrön Vanhassa kirkossa kulunut kesä muodostui jälleen merkittävien vierailujen kesäksi. Kävi siellä toistamiseen Tasavallan Presidentti ja rouva Koivistokin seurueineen.

En kuitenkaan ryhdy tekemään tilastoja Vanhan kirkon merkittävistä vierailijoista. Tälle kirjoitukselle aiheen antoi kuitenkin se, kun eräänä sunnuntaina kirkkoon asteli miellyttävä aviopari. Isäntä esittäytyi itse ”Tohnin äijäksi” Töysästä. He olivat lähteneet katsomaan sitä kuuluisaa Tohnin äijän kiveä Isonkyrön Vanhan kirkon seinässä. Keskustelimme heidän kanssaan Tohnin äijän ja Tohninmäen vanhaan asuinpaikkaan liittyvistä tarinoista ja tutkimusten perusteella saaduista tiedoista.

Mielenkiintoinen tieto Töysän kuuluisan Tohnin äijän epäjumalasta on vuodelta 1871, jolloin J.R. Aspelin kirjoittaa, että lähellä Tohnin pihaa on ollut pienellä kivirauniolla puusta tehty kuva, jota sanottiin Tohnin epäjuma-

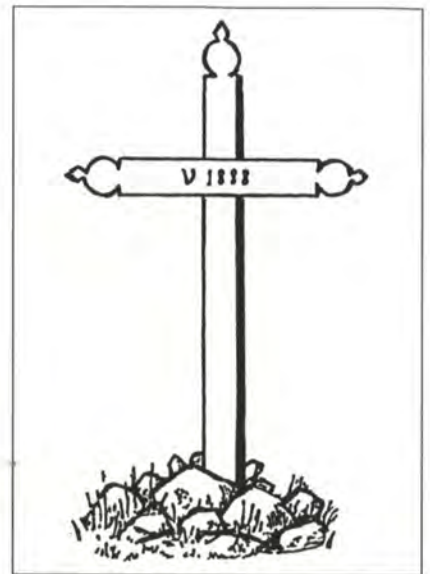
laksi. Rauniota kutsuttiin ristiraunioksi. Kun raunio oli Lapuan nimismiehen toimesta hajoitettu joskus 1800-luvun alussa, oli sieltä löytynyt vielä osa puukuvasta ja raunion pohjalta hopearaha, pieniä ristejä ja ikäänkuin sormuksia.

Asukkaiden kertoman mukaan patstasta oli sanottu Tohnin epäjumalaksi ja rauniota ristiraunioksi.

Aspelin mainitsee, että Tohnin talon vanha asumapirtti oli varustettu vuosiluvulla 1592.

Keskiajalla on ollut vielä varsin tavallista pystyttää asuinpaikalleen ”tomtagudhia”, joka voitaisiin suomentaa tonttijumalaksi.

Olen ollut kirjeenvaihdossa Turun yliopiston professori Unto Salon kanssa. Hän on selvittänyt Merikarvian ”tonttukiviä”, joksi ne siellä on suomennettu. Muinaisruotsia puhuttiin vuosien 800–1200 välisenä aikana. Tomtgubbe, Tomtkarl ja Tomtkal ovat siitä peräisin ja lähtökohtana meidän nykyiselle tontille.

Liedon ristinpellon risti Hj. Appelgren-Kivalon mukaan.

Kävimme vaimoni ja Terttu Tanttarin kanssa tutustumassa tuohon vanhaan Tohninmärkeen. Siellä oli vieläkin paikoillaan Tohnin ristiraunio.

Varsinaisia risti-alkuisia nimiä liittyy rautakautisiin kalmistoihin, kun kristinuskosta alkoi olla hämärää tietoa. Monin paikoin oli tapana pystyttää asuinpaikalleen myös risti, ikään kuin suojelijaksi. Tämä keskiajalla vielä varsin yleinen tapa on säilynyt ainakin Liedon Ristinpellossa näihin päiviin asti.

Isossakyröstä tällaisia nimiä edustavat ainakin Ristikee, Ristimäki, Ristirämäkkö ja Ristirämäkönmäki.

Tuomaanmäki kuuloharha

Isonkyrön Tuomaanmäki on kuuluisimpia pronssikauden asuin- ja hautapaikkoja. Sen nimi Tuomaanmäki vaikuttaa vähän oudolta, eikä tietääkseni alueeseen liity ketään Tuomasta. Alueella toisintonimenä onkin Tuomarinmäki ja se saattaa ollakin alueen alkuperäinen nimi. Alueen muinaiskielisen nimen; Domarbakken eli Tuomarinmäki olisi jokin kartantekijä kuullut tai tulkinnut virheellisesti. Alueen Tuomarinmäki-nimi johtuu siellä sijaitsevista käräjäkivistä eli Tuomarinymyrästä.

Jo esihistoriallisena aikana pitäjänmiehet kokoontuivat käräjäkiville rat-

Kuninkaanvaali Moran kivellä Olaus Magnuksen mukaan.

komaan yhteisiä asioitaan. He istuivat tuomarinympeyrässä, jossa hirret, eli silloiselta nimeltään laudat, oli asetettu kiveltä kivelle siten, että istuinpenkit muodostivat ympyrän. Miehet istuivat lautojen päällä ja niin heitä alettiin kutsua lautamiehiksi. Myöhemmin laudaksi sanottiin sitä tuomarin pöytää, jonka ympärillä lautamiehet istuivat. Siitä seuraa myös nimitykset; lautakunta, pöytäkunta, tuomiokunta jne. Virossa pöytää sanotaan edelleenkin laudaksi.

Perttilänkoski jo vaiennut

Isonkyrön maisemaan on ilmestynyt uusia opasteita. Niissä on kalan kuva ja Kyrönjoessa sillä kohdalla olevan kosken nimi. Toimenpide on asiallinen ja tarpeellinen. Eräässä kohdassa on viitoittajille tullut virhe. Taipaleen kylän kohdalla olevan kosken nimi on Huhmarkoski eikä Perttilänkoski. Perttilänkoski on ollut riippusillan seutuvilla, mutta se on ruopattu kivistä eikä näin ollen enää juuri kohise.

Vielä isojaon kartassa vuodelta 1750 Huhmarkoskessa on neljä myllyä. Jokin niistä on ollut Huhmarmylly ja se on jättänyt nimensä perintönä koskelle.

Historiallisia nimiä tulee kunnioittaa ja pitää niitä voimassa ja tietoisuudes-

sa. Niistä voivat alan tutkijat päätellä paljon alueen asutushistoriaan liittyviä seikkoja. Jo kalevalainen perinne tuntee huhmarin. Viljan jauhaminen käsi-kivillä oli naisten tehtävänä. Kun Pohjolan neitoa tuodaan miniäksi Ilmarisen kotiin; häntä lohdutetaan näin:

”Hyvä täs on neion olla, kaunis kasvava kanasen, Ei ole kiirettä kivelle, Eikä huolta huhmaresta. Koski tässä vehnä jauhoi, Koski kuohutti rukihi.”

Rinnakkaisnimiä huhmarmyllyllä oli ainakin survinmylly, petkelmylly ja tamppimylly. Näin monta rinnakkaisnimeä johtuu siitä, että huhmarissa survottiin petkeleellä tamppua. Kosken kuohuissa jyskivä tamppimylly on nimensä saanut siitä, että huonoina viljavuosina jouduttiin puidut viljan tähkätkin hienontamaan huhmarmyllyssä ruuksi eli tampusiksi. Tällaista tamppua käytettiin eläinten sekä ihmisten ruuan hätälisänä. Ei se mitään erinomaista herkkua liene ollut, koska syntyi hokema; ”Parempi on paikka vaatteheessa, kun tamppu taikinassa.

Kyrö ja taro?

Monissa eri yhteyksissä on pyritty selvittämään, mitä tarkoittavat taro ja kyrö.

Ylistaron nimeä on yritetty selvittää siten, että nimen loppuosasta on otettu taro ja selitetty sen tarkoittavan viljeltyä maata ja taro nimistä kasvia, jota

käytettiin ruuan jatkeena.

Ensimmäiseksi tulisi kuitenkin selvittää onko Ylistaron nimi alkuperäisessä muodossaan Ylis-Taro vai Yli-Staro? Sillä seikalla on suuri ero. Taro eli taaro on tropiikissa kasvava vehkan sukuinen kasvi. Sillä nimellä kasvia ei täällä ole tunnettu. Sen sukulainen suovehka kyllä tunnettiin ja sen erittäin tärkeilyspitoisia juuria käytettiin kuivattuina, jolloin myrkyä niistä oli hävinnyt, leivän lisäkkeeksi. Keitettyjä juurakoita käytettiin myös eläinten ruuiksi.

Vehka eli Calla kasvaa suopitoisilla mailla ojissa. Siitä on perintönä säilynyt sukunimi Vehkaoja. Ainoatakaan Taro-ojaa en tunne.

V. Jaakko Köykkä on tavannut Ylistaron nimen esiintyvän Kurikan vihityjen luettelossa 27. 12. 1850 muodossa; Yli-Staro. Mitä sitten tarkoittaa tuo Staro?

Venäjänkielessä staro tarkoittaa vanhaa. Enkä usko sitä voitavan selittää venäjänkielestä syntyneeksi. Sitä vastoin Stadr on vanha germaaninen satamaa tarkoittava sana ja esiintyy ainakin Gotlannissa. Hansakauppiat pitivät Gotlantia tukikohtanaan ja kävivät sieltä käsin kauppamatkoillaan myös täällä Pohjanlahden piirissä. Eivätköhän juuri he antaneet satamapaikoilleen oman kielisen nimen?

Tämän päätelmän mukaan Kyr o Bominne Sochn eli Kyrönjoensuun pitäjä, muinainen hallinto- ja kulttuurikeskus oli keskellä. Sen yläpuolella oli tietenkin joen yläsatama eli; Yli Stadr o ja alapuolella Ala Stadr o. Siis Ylistaro ja Alastaro, joka on Vähänkyrön aikaisempi nimi.

Kyro nimen etymologiaa olen selvittänyt eräässä lehtikirjoituksessani. On huomattava, että viimeinen kirjain ei ole ö vaan o. O-kirjain tarkoittaa jokea aivan samoin kuin esimerkiksi Borg o eli Linnajoki. Mitä sitten tarkoittaa Kyr?

Kirkkopitäjä Itäpohjassa

Pohjan-Kyrön suurpitäjän vanha nimi-muoto on; Kire soken i Österbothn. Kun Korpijoen suulle 1300-luvun alussa rakennettiin kirkko, eikä silloin joen nimikin saattanut muuttua Kirkkojoeksi?

Vanhaa Tohnnimäkeä. Vasemmassa laidassa ”ristiraunio”.

On ilmeistä, että saksalaiset eli ”munkkilaiset”, jolla yleisnimellä katolilaisia täällä puhuteltiin, johtivat kirkon rakentamista. Silloin nimen muodostumista on haettava ensisijaisesti saksankielestä. Saksan kielen Kirche tarkoittaa kirkkoa, niin myös muinaisruotsin kirkia, kerkia ja muinaisfriisin kirke, kerke. Tällöinhän Kire soken i Österbothnin suomennos kuuluisi; Kirkkopitäjä Itäpohjassa.

Toinen aika luontevan tuntuinen selitys Kyrö-nimen synnylle on se, että Suomen muinaiset kyröt olisivat olleet eräänlaisia vaalipiirejä, joilla oli oikeus ottaa osaa kuninkaan vaaliin.

Laillinen oikeus ottaa osaa kuninkaan vaaliin annettiin Österlandialle eli Itämaalle Upsalassa Herran vuonna 1362.

Suomesta saivat laamanni, papiston edustajat sekä kaksitoista rahvaanmiehtä osallistua kaikkien Itämaan rahvaiden puolesta kuninkaanvaaliin.

Kur, Küren tarkoittaa valitsemista ja Kurfürste vaaliruhtinasta. Huolehtimisista ja hallintotehtävien hoitamista tarkoittaa myös latinankielen cürö (cura).

Tohnin ristiraunio Töysän Tohninmäellä.

Kuten tiedetään, muinaiselta Kyrönjo- kisuulta käsin hallittiin melkoista aluetta. Alueesta on ajalla 1532–1859 muodostettu nykyiset 27 suomenkielisen Etelä-Pohjanmaan kuntaa tai kaupunkia. Näkyvänä muistomerkkinä siitä

ajasta seisoo Kyrönjoen rannalla monumentaalinen, vuonna 1304 perustettu Vanha kirkko.

K.J. Miely

Runoja!

*Tanka: Merellä tuulee,
taivaalla on kuutamo,
laineet liplattaa,
oli hyvin hiljaista,
pian pitää lähteä*

*Haiku: Katson pihalle
ja siellä sataa lunta
pian on talvi'*

*Tanka: On hyvin synkkää
katuvalot syttyvät,
on valoisampaa
kadun päässä on talo
pian olen kotona.*

*Haiku: Käänny ympäri
siellä on paljon puita
tuoksuu puhtaalta*

*Haiku: Katson eteeni
näen kaupungin
ilmassa leijuu savu.*

*Tanka: Aurinko laskee,
varjo hiipii ylleni.
Pian on kylmä,
taivaan ranta punertaa
alkaa olla pimeää.*

*Tanka: Katson lammelle
jossa vesi välkehtii
se on puhdasta
puut heijastuvat veteen
maisema on kaunista*

*Haiku: Syksy on tullut
lehdet putoaa puista
kastun sateessa*

*Vuodenajat: Keväällä lumesta puhdistan maan.
Kesällä poneille valmistan haan.
Syksyllä sateenvarjot auki lyöt.
Talvella odottaa kovat lumi työt.*

*Haiku: Pian on talvi,
ensi lumi on maassa
mutta kohta se on pois.*

Kati

Lippukunnan lippu naulattiin juhlallisin menoin Yrjönpäivänä vuonna -89, jolloin samalla vietettiin 40-vuotisjuhlaa. Naulaamassa pastori Martti Kauppinen, joka viritti Vainion Vesojen toiminnan vuonna -49 ollessaan srk:n nuorisohjaajana.

Vainion Vesat vauhdissa

Asettaako nykyaika nuorisotyölle erityisiä vaatimuksia? Onko ihmisen perusolemus tässä mielessä muuttunut? Yleisesti ottaen voi oikeutetusti vastata, ettei aseta eikä ole muuttunut.

Partio harrastuksena on varmaankin kaikille jossain määrin tuttua. Se mielletään reippaitten, auttamishaluisten ja

erilaisia taitoja omaavien nuorten joukoksi. Eikä se väärä mielikuva olekaan.

Erilaiset ohjelmarungot, joiden perusteella Vainion Vesojenkin toimintasuunnitelma vuosittain laaditaan, tähtää nuorten monenlaisten valmiuksien saamiseen. Pääasia on sisällyttää luonto monine elementteineen tehtävien

Erilaiset päivä- ja yöretket kuuluvat partiolaisten elämään. Kuva on talviselta yöretken asentopaikalta Fatisaassa.

Lippukunnan maja Mustikkamäessä isänpäivänä v. 1980. Maja tehtiin Keskekunnan nuorisotalon hirsistä kökkätyönä. Tontti on srk:lta vuokratulla maalla. Monet tapahtumat ovat saaneet majasta tukikohdan.

joukkoon. Se on sellainen perusasia, joka todistaa ihmisessä olevan luontokaipuun jo nuorena.

Eri aikoina on tapana puhua ja tehdäkin jotakin muodikasta, jonka nuoret monasti haluavat jossain muodossa toimintaan. Tässä suhteessa maaseudun ja kaupungin nuoret eivät sanottavasti

poikkea toisistaan.

Kansainvälistymisen ihannoiti on yksi tämän ajan esimerkki, joka on pääsääntöisesti lähtöisin aikuisten ajatusmaailmasta. Nuoret eivät sitä erityisesti korosta toiveissaan.

Koulu antaa kielitaitoa ja sen turvin moni nuori on hankkinutkin kirjeen-

vaihtoystäviä mm. partiolaisen suurleireillä. Isommilla leireillä on poikkeuksetta muidenkin maiden partiolaisia. Näin oli viimekesäinkin Ison hiekan leirillä Pietarsaassa.

Partiotoiminnassa syntyneet ystävyyssuhteet kestävät läpi elämän. Nuorelle on tärkeintä ehjä ja lämminhenki-

Suomen Partiolaisten Maininki-tapahtuma 16. 5. -93 oli Vainion Vesojen forumi mainostaa oltermannia, Johan puukukkaa ja tietysti kotipitäjää. Vankkurit ja asusteet ideoi nuorten oma poppoo. Oma lippu kulki tietysti edellä 3 km:n paraatissa.

Lippukunnan kesäleirit on pidetty Röykkäsjärvellä srk:n leirialueella. Kuva on läheiseltä kolmiomittaustornin raunioilta. Moni sai irrotettua mahtavan sepäntekoisen muistoksi.

nen koti, hyvät ystävät ja turvallinen elinympäristö.

Vainion Vesojen tautstayhteisönä toimii Isonkyrön seurakunta. Seurakunta kunnosti lämpökeskuksen yhteydessä olevan huoneen lippukunnan käyttöön. Se on ihanteellinen kokoontumispaikka viikottaisille sudenpentujen ja vartioi-

käisten kokoontumisille.

Vainion Vesoilta ollut onni saada nuoria johtajia, jotka ovat käyttäneet vapaa-aikaansa nuorempiensä ohjaamiseen. Vanhempainneuvosto toimii taustalla luoden mahdollisuuksia nuorten toiminnalle.

Toimintavuoden päättyessä on aina ai-

hetta kiittää niitä monia, jotka osaltaan ovat töin ja toimin tukeneet Vainion Vesoja.

Teksti ja kuvat: Väinö Pollari

Kauneimmat joululaulut -illassa partiolaiset olivat kantamassa kolehtia.

Vammaiset siunauksen kanavana Botswanassa

Ei rikkaus ja hyvinvointi tee ihmisistä onnellisia. Ilo kumpuaa kiitollisesta ja tyytyväisestä sydäimestä. Sen koin vammaistyössä Botswanassa. Tehtävämme oli kartoittaa vammaistyötä Kalaharin pohjoispuolella Ngamimaassa. Samalla teimme valmistelutyötä vammaislaitoksen saamiseksi Ngamimaan keskukseen Mauniin. Se vaati neuvotteluja, kokouksia ja virastoissa odottelemisia.

Meitä oli pieni työryhmä: Helmi, Etee, Kahiso, Vinolia ja minä. Käytösämme oli maastoauto ja telttoja. Kuljimme kylä kylältä ja talo talolta etsien vammaisia.

Helmi Makkonen oli tehnyt työtä Sehitwan klinikalla ja rokottanut kylissä lähes 20 vuotta. Ihmiset tunsivat hänet ja toivat esille piilossa olevia vammaisia. Rekisteröimme näkö-, kuulo-, kehitys- ym. vammaiset. Työn piirissä on heitä nyt yli 1600.

Kun saimme jonkin alueen rekisteröityä, kutsuimme vammaiset leirille. Yksi omaisista sai tulla mukaan. Leirit olivat riemullisia ja vaikuttavia kokemuksia, vaikka kuumuuden (yli 40°C, jopa 46°C) takia aika rankkoja.

Leirillä laulettiin, leikittiin, pestiin, jos oli vettä, ja kuunneltiin Raamatun

kertomuksia. Lääkintävoimistelija suunnitteli kunto-ohjelmia. Leirin jälkeen monen kotiväki suostui lääkärihoitoon — jopa leikkauksiin. Leirillä oli yhdessä koettu, ettei henget suuttuneetkaan, vaikka vammaisia autettiin. Monelle vammaiselle avautui uusi maailma ja se, etteivät he olekaan kirottuja. Joulun ihme alkoi elää: ”Juuri minulle on syntynyt Vapahtaja.”

Näin kävi Tsokingin isännälle. Hän tuli leirille yllättäen. Hän oli kuullut leiristä ja piti itseään vammaisena, kun oli menettänyt jalkansa. Jumalan sana teki työtä hänessä ja hän joutui syvään

Lasaruksen äiti on innokas voimisteluuttamaan poikaansa. Perhe on onnellinen, kun Lasaruksen kunto on kohentunut ja poika voi käydä koulua.

Tsokungin leirillä leikitään riemullisia leikkejä pehmeässä hiekassa.

synnintuntoon. ”Haluaisin saada kasteen, mutta minun on ensin selvitettävä välit naapureitten ja poliisinkin kanssa”, sanoi hän. Pyhä Henki näytti hänelle, mitä oli tehtävä. Ja niin hänet kastettiin.

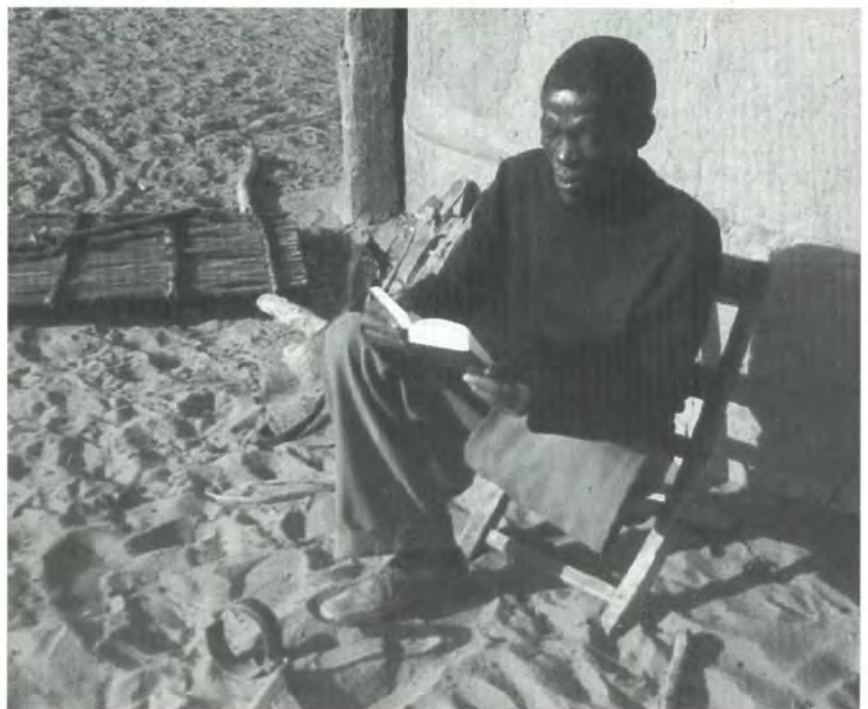
Kotiin meni mies, jonka kodissa alkoi ilta- ja aamuhartaudet. Sukulaispoika osasi lukea ja hän luki Raamatun sanaa. Isäntä opetti kristillisyyden alkeita ja Isämeidän -rukouksen kyläläisille. Isäntä pyysi, että tulisimme pitämään heille kasteleiriä.

Ensimmäisenä leiri-iltana nuotiolla väki luki Isämeidän -rukouksen ja lauloivat lauluja Jeesukselle. Jumala oli aloittanut hyvän työnsä heissä. Leiri päättyi kastejuhlaan, jossa 31 liitettiin kasteen kautta Jumalan perheväkeen. Siinä oli perhekuntia ja isännän vanha äitikin, joka kantamalla tuotiin majastaan yhteiseen suureen juhlaan.

Thuso, vammaisten kuntokeskus, on jo toiminnassa. Mahdollisuuksien mukaan laitosta laajennetaan niin, että sokeat ja kuurot saavat erityisopetusta. Nykyisin kaikki osallistuvat askarte-

luun ym. kunto-ohjelmaan, kun pääsevät vuorolleen 2–4 viikon kuntoutukseen.

Maunin Luth. kirkko saa sunnuntai sunnuntain jälkeen vammaisten ryhmän jumalanpalvelukseen. He haluavat saa-

Tsokungin kylän hengellinen isä ja raamattu.

da siunauksen alttarilla. ”Jaksamme siten kylissämmme paremmin seuraavaan kuntoutusjaksoon asti.” Heidän mukanaan kulkee siunauksen virrat moniin kaukaisiin kyliin, kun vammaiset kasvot loistaen kertovat Jumalan suuresta rakkaudesta.

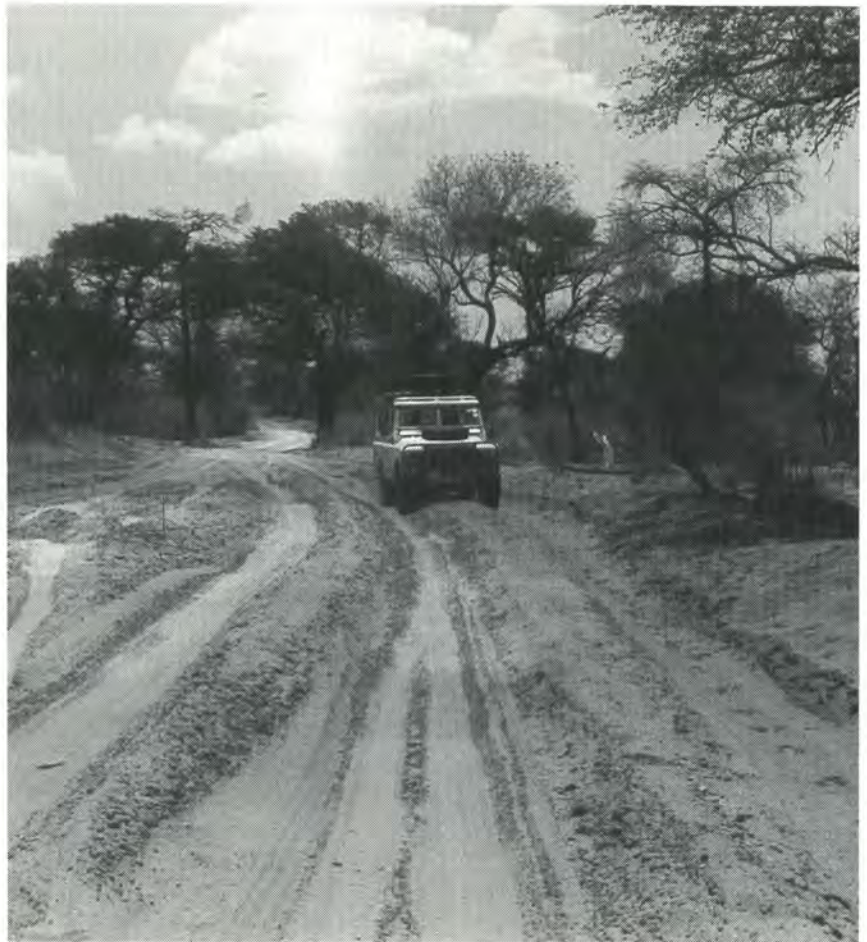
He opettivat minullekin monta asiaa, erikoisesti sitä, että tyytyväisellä on kyllin:

”Vaain tehtäviisi valitset useinkin pienet, alhaiset, niin että heissä näkyisi vain sinun suuri voimasi.” J. Krohn.

Isonkyrön seurakunta tukee tätä työtä. Yhdysenkilönä on lääkintävoimistelija Helena Jylhä, Box 124, Maun, Botswana.

Helena kirjoittaa rohkaisevia kokemuksiamm. lasten ”syliterapiasta” Thusossa:

”Keatletse sairastui 3-vuotiaana aivomalariaan ja sen seurauksena taantui 1-vuotiaan tasolle. Hän oli itkuinen, levoton, vältti katsekontaktia, teki pakonomaisia liikkeitä. Hän sai pelkääntään syliterapiaa ja sitä mukaa kun hän rauhoittui ja autistiset oireet vähenivät, hän oppi myös motorisia toimintoja. Tällä hetkellä Keatletse on 6-vuotias pikkutyttö, joka juoksee iloisena syyliin, kun tapaamme. Hänen puheensa on ke-

Matkat kylien välillä kuljetaan maastoautolla.

Kirjoittaja tervehtimässä jo tutuksi tullutta autettavaansa.

hittymässä ja hän aloittaa koulun ensi tammikuussa.”

Helena jatkaa: ”Tässä kulttuurissa on hyvin tärkeää rukous sairaitten puolesta ehkä siksikin, että botswanalaiset ajattelevat sairauksien syynä olevan jonkun langettama kirous tai vainajahenkien kosto. Tämä aiheuttaa monenlaisia pelkoja ja myös vammaisten hyljeksintää.”

Itse olen kokenut vammaisten kautta Jumalan läheisyyttä ja taivasikävää. Heillä on aivan varmasti oma tehtävänsä elämässämme, kun vaan saisimme avautua tässä asiassa ja nähdä ja kokea sen siunauksen, mitä vammaiset ja lapset meille välittävät.

Jeesus sanoo: ”Katsokaa, ettette halveksi yhtäkään näistä vähäisistä. Sillä minä sanon teille: heidän enkelinsä saavat taivaissa joka hetki katsella minun taivaallisen Isäni kasvoja.” Mt. 18:10.

Kirsti Pakkala

Miksi aliupseerien retkille?

Maanpuolustus. Siinä ilmaisu, joka tuntuu monille vieraalta. Moni on ulkona asiallisen tietoisuuden tajunnasta.

Reserviläistoiminta. Sekin näyttää ahdistavan joitakuita.

Miksi osallistua aliupseerikerhon toimintaan? Onko se sotahulluutta? Ei!

☆☆☆

Lapsuuden muistoihin on piirtynyt liikkuttavia tapahtumia. Muistoja, joiden kertaaminen nostaa isänmaallisuuden oikeaan arvoonsa. Aikana, jolloin isien ja äitien työtä tuhlaataan pelaamalla. Aiheeni ei ole politiikka, vaan maanpuolustus ja isänmaallisuus.

☆☆☆

Isonkyrön aliupseerien retkillä ei politikoida. Matkoilla ”tähdätään” virkistykseen. Tutustutaan sotilaskoulutuksen nykytasoon ja tekniikkaan. Seurataan esittelyä uusimmista laitteista ja teknologian sovellutuksista.

Retkillä on mahdollisuus nähdä ja kokea sellaisia, koulutustaistelutilanteita, joihin siviili pääsee kurkistamaan vain erikoisluvalla.

Kerhon johtohenkilöt ovat onnistuneet lupa-anomuksien ajoituksessa. Ja koulutusyksiköiden johtajat, päälliköt, ovat myötämielisinä järjestäneet lupia kohteisiin, joita on haluttu käydä katsomassa.

Esimerkiksi kranaattien ammusten lataamoon, kovapanosammuntoihin Lohtajalla, lentokoneiden rakentamiseen ja koelentoihin, panssarivaunusotaan Pohjankankaalla, ym.

Mahtava kokemus, kun tykinlauka-

uksen jälkeen siviilihousujen pultut leppävät paineallossa. Ja ammuntojen johtaja: ”Mitä, hajosiko maali . . . ?”

Hän oli vähää aikaisemmin selostanut meille merimaaliin, kahdeksaan kilometriin, suoritettavan ammunnan valmisteluja. ”Jos kranaatit alkavat mennä liian lähelle maalia, tulenjohtaja korjaa suuntaa hiukan, silloin maali säilyy ehjänä, sillä se maksaa tuhansia markkoja.” Jo kolmas kranaatti täryttää lautan nurin. Se on korjaamaton hetki. Kyllä sotilaat osasivat ”tähärätä”!

☆☆☆

Sotilaskohteiden lisäksi olemme tutustuneet myös siviilissä teollisuuteen, matkailunähtävyyksiin ja museoihin. Retket ovat olleet yleensä niin täynnä tapahtumia, että illan viihteisiin ei ole jaksanut osallistua. Mutta retkistä on todella pidetty.

Noilla retkillä on myös kuultu selaista kerrontaa, joka pulppuaa veteraanien sisimmästä vain muistoja elävästi ja konkreettisesti virittämällä. Meille nuoremmille mieleen painuvimpia ovat olleet hetket, jotka tulevat esiin vain hetken häivähdyksinä. Hetket, jotka kokenut veteraani kätkee pois kanssamatkaajien silmien kentästä.

Esim. Panssarimuseolla. Veteraani panssarivaunun vieressä. Hiljainen lausahdus: ”Nämä saatanat tuli kohori ja ampui.” Vaivihkainen kyynelten pyyhkäisy ja puhetta ohjattiin vaunun tekniikkaan.

Tai, nähdä sotajermujen liikutuksen kyynelet, kun he yllättäen näkevät toisensa vuosikymmenien jälkeen. Olettaen kaverin jo aikaa olleen viimeisessä

iltahuudossa. Ikä ja vuodet eivät ole hukanneet taisteluhaudassa mieleen painuneita tuttuja kasvopiirteitä, tuttua äänen sävyä. Siinä kohtaamisessa näkee ja aistii, kädenpudistuksen ja halaamisen lisäksi, lähimmäisyyden ja isänmaallisuuden.

Kuulla saksanjääkärin puhetta. Puhetta, jonka voi kirvoittaa vain ikätove-reitten nöyrä uteliaisuus. ”Siellä harjoituksissakin oli aina viides kuti kova, kyllä siinä osasi lyödä maihin.”

☆☆☆

Kun katselee panssarien sotaharjoitusta ja kuulee veteraanin sanovan, ”se on näytelmää”, suhteuttaa ajatustansa Toukolan ja Ylipään näyttämöillä tapahtuviin seuranäytelmien harjoituksiin. Ilman harjoituksia ei voida kohdata ensi-iltaa.

Nokisten, hikisten ja maastopukuisten sotilaiden harjoitustilanteen seuraaminen antaa luovuudelle ”inspiästä”. Jälkeenpäinkin mieli dramatisoi tilannetta. Ajatus kysyy sodan mielekkyyttä?

Pitkästi olisi kuultuakin kertomusta; todellista, ei tarinaa. Niiden kertomuksien kuulemiseen syntyy mahdollisuus vain mainituilla retkillä.

Veteraanien muistissa on ainutker-taista ja paperille panematontakin historiaa. Sitä ei kerrota, eikä kuunnella siksi, että ihannoitaisiin sotaa. Historian kuuleminen ja lukeminen antakoon kaikille valmiutta kunnioittaa niitä uhrauksia, joita sodan vaikeissa oloissa jouduttiin tekemään.

Me nuoremmat olemme kiitollisin mielin odottamassa retkille mukaan edes muutamia tositilanteista kertovia veteraaneja.

Retkien kustannuksista voimme peittää osan niillä matkoilla, jotka olemme lahjoitetuista joulukuusista ja jätkäntyntilöistä myytyämme saaneet.

Reservin aliupseerien toiminta sisältää toki muutakin kuin tässä esiin tuotua. Toimintaan kaivataan yhä nuorempia mukaan. Ideoimaan ja jatkamaan isien luomaa maanpuolustuksen perinnettä.

Eero Peltoniemi
Tervajoki

Ensimmäinen kökkä Ritaalassa. Oman kylän miehet purkamassa vuorausta, joka oli lujasti kiinni.

Ritaalan Varosta tuli kotiseututalo

Talo on monien vaiheiden jälkeen tullut purettua ja puita ollaan siirtämässä ja lastaamassa Haapalan Ilmon kärryille. Kökössä oli mukana kymmenen traktoria ja kuorma-auto. Kaikille tuli kaksi kuormaa.

Joululehden toimituksen taholla pidettiin suotavana, että kertoisin jotain Varon talosta ja sen uudelleenrakentamiseen liittyvistä vaiheista. Maakunta- ja paikallislehdissä on asiasta ollut uutisia ja otteita vastauksista toimittajien kysymyksiin. Paljon jää kertomatta sellaista, jota eivät lyhyet asiapitoiset lehtijutut sisällä. Oheiset kuvat kertovat eri rakentamisvaiheista. Kerron tässä ”epävirallisesti” taustasta ja muusta aiheeseen liittyvästä.

Isonkyrön kotiseutumuseo on ollut paikallaan noin 45 vuotta. Jossain vaiheessa sitä ruvettiin kehittämään eläväksi museoksi. Ei tyydytty siihen, että talossa on vain vanhaa tavaraa nähtävänä, vaan haluttiin, että kesäisin olisi toimintaa talon pihassa ja sisällä.

Kivijalkakivet on siirretty Valtaalasta Valtarin kiviinavetasta. Tässä kivijalka paikallaan. Päälle vain puuta ristiin. (oikealla)

Pohjatyöt, eristykset ja raudoitukset ovat valmiina. Seuraava työvaihe on valu. (keskellä)

Hirsi kerrallaan rakennus on noussut lähelle harjakorkeutta. (alhaalla)

Sotaveteraaneja rauhan töissä tulppookökässä kesällä 1991. Vasemmalla puheenjohtaja Tauno Nurmela, joka ei saanut nähdä taloa valmiina.

Talon alakerta pidettiin siinä tilassa ”kuin talon väki olisi ollut elonkorjuussa”. Talon pihassa esitettiin näytelmiä, tuvassa oli musiikkiesityksiä, kirjallisia tilaisuuksia, näyttelyjä, sateen sattuessa kotiseutujuhla, häitä, sukukokouksia, ompelu- ja körttiseuroja. Tarvittaessa emännät keittivät kahvia ja perinneruokia. Näin elävä museo edisti isokyröläistä kulttuuriakin. Tietenkin yhdistys tarvitsi menoihinsa tulojakin.

V. 1980 museolla vieraili museoviraston konttoripäällikkö, Pohjanmaan museon johtaja, tutkija, kunnan johtohenkilöitä ja yhdistyksen johtokunta oli paikalla. Museoviraston edustaja sanoi, että museon pitäisi pitää vain museona, mutta jos muuta toimintaa ylläpidetään, niin pitäisi olla erillinen kotiseututalo. Silloin kuulin kotiseututalo -sanan ensimmäisen kerran. Sellaisen saaminen tuntui mahdottomalta, koska ilman rakentamistakin raha oli tiukalla.

Vierähti vuosia, kunnes asia tuli esiin johtokunnan kokouksessa 12. 12. -88.

Rak.mestari Martti Huhtamäki teki aloitteen, joka johti monien mutkien kautta kotiseututalon toteutumiseen.

Otettiin yhteyttä seurakuntaan ja museovirastoon. Saatiin kokea, ettei rakennuslupa-asia edennytkään niin kuin luulimme. Seurakunnan johtoelimissä ei yksimielisesti hyväksyttykään kotiseutuyhdistyksen rakentamista. Pelättiin, että talo tulee liian lähelle Vanhaa kirkkoa ja haittaa näkyvyyttä. Kun loppu oli hyvin, niin kaikki oli hyvin. Lääninoikeuden päätös oli myönteinen ja rakentaminen sai lainvoiman kesäkuussa 1990. Odotusaikana kuitenkin voitiin tehdä valmistelutöitä.

Rakentamispäätöksen jälkeen tuli esiin kysymys mikä talo? Mistä?

Oli selvää, että vaativaan paikkaan ei mikä tahansa lastulevytalo sovi. Minun osaltani valinta oli tapahtunut jo kymmenen vuotta aikaisemmin, vaikkei silloin osannut nähdä untakaan kotiseututalon rakentamisesta. Yhteisissä asioissa ei yhden henkilön mielipide ole rat-

kaiseva, mutta Varon talon katsottiin parhaiten soveltuvan suunniteltuun paikkaan ja se saatiin.

Vaikka Varon talo valtatievarressa Ritaalan raitilla oli ollut autiotalona 60-luvulta lähtien, ulkovuoraus oli ränsistynyt eikä talo ollut edustuskunnossa, mutta talon tyyliä oli jotaIn aitoa, joka miellytti ohikulkijaa.

Alunperin oli arvioitavissa, että kun talo kootaan uudelleen hyvälle kivijalalle ja pohjalle, vuorataan ja maalataan, niin meidän kyröläisten ei tarvitse taloa hävetä. Niin on käynyt.

Kun piti olla puolustuskannalla, niin piti tuoda esiin talon arvo. Paras puolustaja oli talo itse. Se hyväksyttiin eri portaissa. Kun tarvittiin lupahakemuksen tueksi arkkitehtien lausuntoja, niin ne olivat puoltavia ja talo katsottiin ympäristöön sopivaksi. (Talon joskus aikaisemmin saama kunniakilpi nautattiin Talonpoikaiskulttuurisäätiön luvalla viime kotiseutujuhlan yhteydessä uudelleen talon seinään.

Varmaa on, että ellei olisi ollut paikkaan sopeutuvaa taloa, niin ei olisi rakennettu.

Yhteenvetona voi sanoa, että Vanha kirkko, pappila, pitäjämakasiinit, nämä vanhat talot viljelyaukean laidoilla ja Kyrönjoen tuntumassa ovat sitä aitoa kyröläistä maisemaa.

Meitä kiinnosti talon rakentamisvuosi, mutta vuosilukua ei löytynyt hirsistä eikä talon 1800-luvun ruotsinkielisistä asiakirjoista. Useat eri seikat viittaavat 1840-luvulle:

—vintin muurin tiiliä oli leivottu 1841, luku oli kirjoitettu sormella muottiin lyötyyn tiileen.

— talon ensimmäinen vesikatto on ollut uralautakatto. Sellainen on ollut 1800-luvun alkupuolen kattamista-pa. Katto oli myöhemmin muutettu pärekatoksi, jollainen tuli ”muotiin” 1800-luvun päuolivälin jälkeen.

— uralaudat oli muutettu pärekaton aluslaudoitukseksi.

— tuvan sisäseinät olivat olleet pitkät ajat hirsipintaisina ja ne olivat tummuneet.

Talon historiasta olemme saaneet tietoja. Nykyisyydestä tiedämme sen, et-

Oikealla inkeriläinen vieraamme, joka kävi tutustumassa tuttuun taloon, johon hän tuli sota-aikana pikkutyttönä käyden Palhojaisten kouluakin lukukauden. Sodan jälkeen inkeriläisille tuli pakkolähtö takaisin rajan taa. Esittelijöinä Kalevit Varo ja Vuorinen.

tei taloa ole turhaan siirretty ja uudelleenrakennettu. Koska talo on tehty tulevaisuutta silmälläpitäen, niin se tulee seisomaan — ellei odottamatonta ta-

pahdu — kauan aikakautensa yhteistyön muistomerkkinä.

Kalevi Vuorinen

Tällainen talosta tuli. Kyllä julukee vierahillekin näyttää (toim. huomautus).

Minunko yritykseni kansainvälistymään?

Kansainvälistyminen ja vienti — siinä kaksi tänä päivänä hyvin yleistä sanaa. Miten ne liittyvät Isoonkyröön, jonka yrityksistä suurin osa on pieniä, alle viisi henkeä työllistäviä, ja vain harva yritys edustaa tuotannollista toimintaa.

Yleinen kehitys niin Suomessa kuin muuallakin maailmassa vaikuttaa Isoonkyröönkin. Joka puolelta maattamme löytyy lukuisia pieniä yrityksiä, jotka toimivat vientiyrityksinä tai ovat muuten solmineet kansainvälisiä yhteyksiä. On vain löydettävä oikeat keinot ja us-

kallettava myös käyttää apuna asiantuntijoita.

Yksi keskeinen asia on konkreettinen yhteistyö yritysten välillä, esimerkiksi vientirenkaat. Professori Antti Paasio Turun yliopistosta näkee verkottumisen keskeiseksi keinoksi pienten yritysten viennin edistämisessä.

Yksi keino lähteä kansainvälistymään on ystävyyskuntatoiminta. Isollakyrölähän on useita vuosia ollut ystävyyskuntana Ruotsin Vännäs. Yhteydenpito Isonkyrön ja Vännäsin välillä on

tähän asti lähinnä ollut lautakuntien vierailuja toistensa luona tai liikuntaan, kulttuuriin ja muuhun vapaa-ajantoi-
mintaan liittyviä tapahtumia.

Yritystoiminta on suurelta osin jäänyt ulkopuolelle.

Tähän mennessä on tehty vasta yksi varsinainen elinkeinotoimeen liittyvä vierailu. Syksyllä 1991 Isokyrö kutsui Vännäsistä vierailulle yritysjärjestöjen edustajat ja kunnanjohtajan. Kahden päivän aikana vieraat tutustuivat Isonkyrön yrityksiin.

Vännäsin edustajia Pohjankyrön messuilla Isossakyrössä.

Iltaohjelmaksi oli järjestetty tilaisuus, jossa isokyröläiset yrittäjät ja kunnan edustajat keskustelivat ja monia ideoita tuli esille. Jonkinasteista yhteistyötä yritettiin käynnistää ja todettiin, että myös yritysten tulee olla mukana ystävyyskuntatoiminnassa.

Kuluvan vuoden lokakuussa Suomen Kuntaliitto käynnisti valtakunnan tasolla kampanjan, jonka avulla pyritään saamaan ystävyyskunnat yrityskäyttöön. Ystävyyskuntatoiminta elää voimakasta muutosvaihetta ja nyt etsitään uusia toimintamuotoja juuri elinkeinotoimen osalta. Kuntaliitto muistuttaa, että kunta ei tee bisnestä, vaan avaa ovia ystävyyskuntien kautta kansainvälistymiseen myös pienille yrityksille.

Kuntaliiton selvitysten mukaan yhteistyötä ystävyyskunnan yritysten kanssa on eniten tehty rakennusalalla, matkailussa, mekaanisessa puunjalostuksessa ja metalliteollisuudessa sekä palvelualan yrityksissä.

Yrittäjäyhdistysten yhteistyö on koettu yhdeksi tärkeimmistä kehittämistoimista. Useimmiten yhteistyössä on pyrkimyksenä tehdä kauppaa, mutta myös messu- ja näyttelytoiminta on koettu merkittäväksi, samoin tietotaidon ja työvoiman vaihto.

Isossakyrössä on jo olemassa valmiita suhteita Vännäsin kuntaan, mikä pohjalta kehittämistä on hyvä jatkaa. Kunta voi toimia oven avaajana ja välittää ensimmäiset kontaktit erityisesti pienille yrityksille sekä auttaa tarvittaessa kieliongelmissa.

On tärkeää, että jo alussa luodaan yhteistoiminnalle selkeät tavoitteet. Yhteistyötä voidaan tehdä monilla eri tavoilla yrityksen tarpeiden ja toimialan mukaan. On kuitenkin syytä muistaa, että vientihankkeet vaativat pitkäjännitteisyyttä, sillä tulokset alkavat useimmiten näkyä vasta usean vuoden kuluttua.

Kunta siis avaa ovia, mutta jo alkuvaiheessa yrittäjien oma aktiivisuus ja mukanaolo ovat keskeisellä sijalla. Yrittäjien tulee myös itse haluta yhteistyötä ja heillä varmasti on ajatuksia, miten ja millä aloilla yhteistyötä ystävyyskunnan kanssa harjoitetaan.

Isonkyrön Yrittäjien uusi puheenjohtaja ja johtokunta voisivat ottaa yhdistyksen yhdeksi tavoitteeksi lähteä etsimään kansainvälistymisen keinoja ys-

Ruotsalaista jouluperinnettä — Lucia-juhla.

tävyyskuntamme Vännäsin kanssa.

Vaasan läänin yhteistyökumppani Saksassa on Schleswig-Holsteinen osavaltio ja Vaasan kaupungin puolestaan Kielin kaupunki. Nämä yhdessä järjestivät viime toukokuussa ensimmäisen ystävyystoimintaan perustuvan näyttelyn, jossa esillä oli Vaasan ja sen ympäristökuntien yrityksiä ja matkailutarjontaa. Isostakyröstä, Laihialta ja Väähästäkyröstä oli mukana useita yrityksiä. Kyrönmaata esiteltiin myös matkailuväelle.

Joulukuussa on Kyrönmaan kunnista lähdössä viisi käsityöalan pienyritystä Ruotsiin lahjavaramessuille vientiorganisaatiomme Viexpon kautta. Nämä ovat pieniä askeleita, mutta näin on hyvä aloittaa ja jatkaa vähitellen kokemusten karttuessa eteenpäin.

Isollakyröllä on lähellä hyvä esimerkki kansainvälistymisestä ystävyystoi-

minnan kautta, koska Vaasa hyödyntää elinkeinotoiminnassaan yhdeksän omaa ystävyyskuntaansa tähtäämällä kansainväliseksi osaamiskeskukseksi.

Suurin osa Vaasankin yrityksistä on pieniä ja keskisuuria yrityksiä. Läänisämme on viennin ammattilaisia, joita myös Isonkyrön yritykset voivat käyttää apuna omissa vientihankkeissaan.

Kaupankäyntiähän se vienti on — etsitään vain uusia asiakkaita ja uusia tapoja tehdä kauppaa. Kansainvälisyyskin on jo vanha asia, sillä kyllä esisämmekin harjoittivat vientikauppaa.

Toivotan Isonkyrön yrittäjille ja lehden lukijoille hyvää joulua ja idearikasta uutta vuotta.

**Elinkeinoasiamies
Aila Kumentola:**

Voimistelu sydämen asia

Kun Rinnan Paavolta kysyy, miksi joku yleensä haluaisi voimistella, hän katsoo kysyjää ihmetellen suoraan silmiin ja vastaa: — Kuules nyt! Kaikkien ihmis-

ten pitäisi saada ohjattua valmennusta voimistelussa alle 10-vuotiaana. Silloin lapsi on parhaimmillaan ottamaan opit vastaan Vartalon notkeus, tasapaino ja

koordinaatiokyky ovat niitä avuja, joita ihminen tarvitsee koko ikänsä. Ne sopivat urheilussa joka lajiin samoin kuin arkiseen työpäivään.

— Ja jos yksilö sattuu olemaan pienikokoinen ja nämä mainitut avut omaava, hänet pitäisi välttämättä ohjata voimistelun pariin, vuosikymmenet lajin ympyröitä kiertänyt Paavo Rinta sanoo.

Paavo itse sai kipinän voimisteluun ollessaan nuorisoseurojen liikuntakasvatusohjaajana kolme vuotta joskus aikoja sitten. Hänestä tosin piti tulla alunperin metsäalan mies, mutta Kotkan sahateollisuuskoulu jäi hopealle Vierumäellä käytyjen jumppakurssien rinnalla. Sitä myöten sitten urkeni ura koulutasollakin, silloin tosin epäpätevänä. Nykyään pätevyys on toki hankittu.

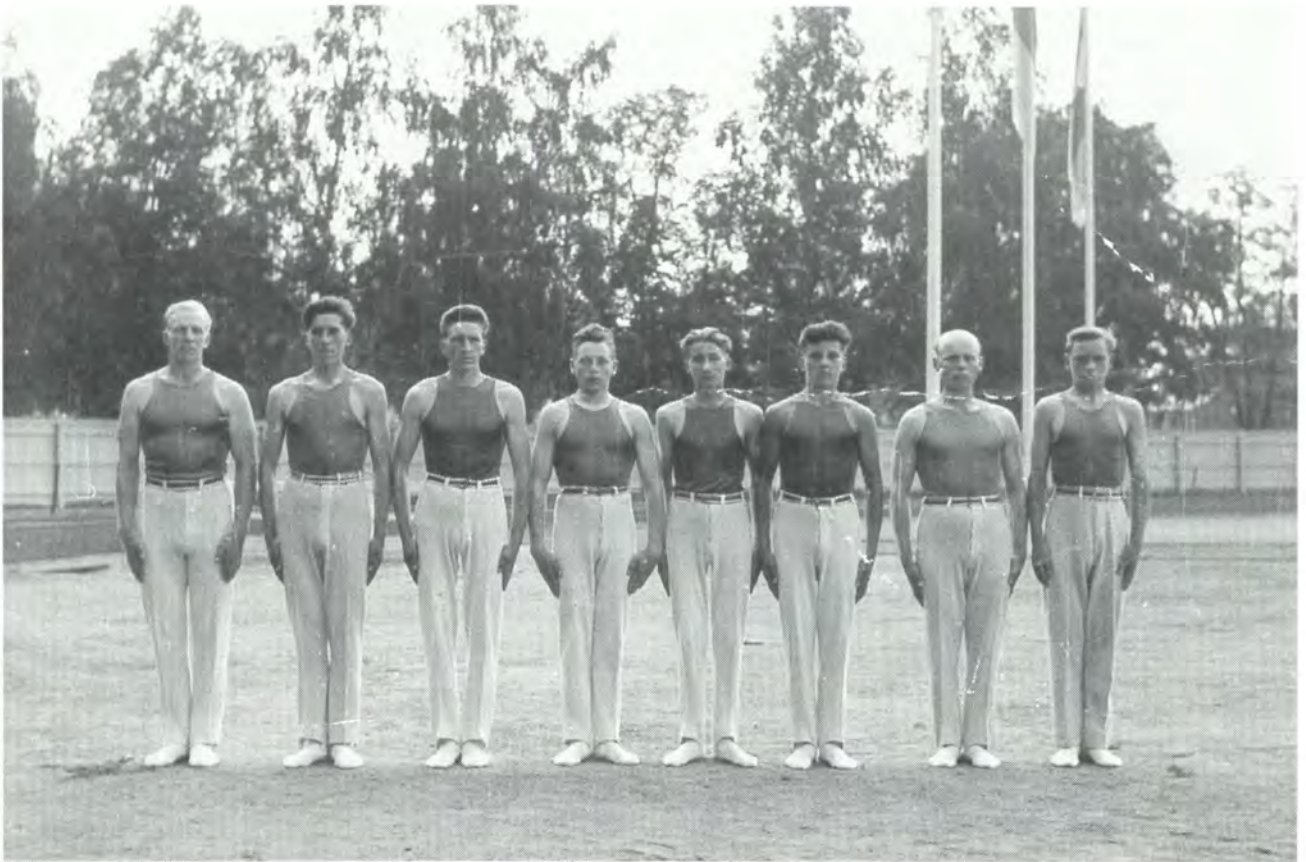
— Omana tähtihetkenäni voimistelussa olen pitänyt esiintymistä Helsingin olympialaisten avajaisissa vuonna 1952. Selvisimme sinne 36:sta pyrkijästä 12:n parhaan ryhmän joukossa. Olimme tietenkin aivan otettuja ja satasimme esityksellemme kaiken vapaa-aikamme. Kun kisapäivä koitti, niin taivaan portitkin aukesivat. Vettä tuli yhteen soittoon tuntikausia. Stadionin nurmikko vettyi ja silloinen salaojaputkistokaan ei ollut valmis ottamaan vastaan sen kaltaista vesimäärää.

— Meidän esiintymisareenamme oli ”hivenen” märkä. Ohjelmamme oli tietenkin rytmillistä joukkoliikuntaa, jossa välillä seisottiin käsilläkin. Muistan vieläkin elävästi, kun ympärillä kuului loiskahduksia poikien kaatuillessa.

— Ehkä se esityksemme ei niin mielinpainuva ollut yleisölle, eikä varmaan sellaiseksi välttämättä tarkoitettukaan.

Rinnan Paavo tuntee Suomen naisvoimistelun valmennuksen koko kirjon päävalmentajan tehtävästä alaspäin. Lajin parissa on alkamassa kuudes vuosikymmen!

Helsingin olympialaisten avajaisissa esiintynyt KyVo:n joukkue: Paavo Rinta, Veli ja Kauko Jokela, Matti Valtari, Tapani Pihlajainen, Pentti Mullola, Veikko Kallio ja Heikki Hattunen.

Olihan samoissa avajaisissa paljon mainittavampaakin. Oli "rauhankyyhky" Barbara ja olympiatulen tuonut Paavo Nurmi, jotka varmasti jäivät elävimpinä mieleen.

— Itseltä ei kuitenkaan unohtu koskaan siellä esiintymisen polviin asti kuraiset valkoiset housut ja täydet katsonot ympärillä. Olisi siinä voinut molskahtaa nurin ilman vesisadettakin. Yksikään sanomalehti ei kuitenkaan noteerannut esitystämme valokuvan arvoiseksi. Harmi. Olisi ollut kiva sitä joskus katsella, Paavo naurahtaa.

Kuudes vuosikymmen

Kun kuudetta vuosikymmenettä on ollut suomalaisen voimistelun kanssa tekemisissä, niin taatusti tietää missä mennään. Ennen sentään koululaiset jaksoivat vetää välitunnilla kilpaa leukaa, mutta tänä päivänä lastenlapset viedään taksilla kouluun, Paavo puistaa arvostellen päätään.

— Yhteiskunta on muuttunut totaalisesti. Ihanteet sen mukana. Olen saanut tilaisuuksia tutustua eri maiden valmennus- ja opetusmenetelmiin, ja harmikseni olen joutunut toteamaan Suomen systeemien nurinkurisuuden.

— Itäblokin maiden menetelmät ovat tietenkin aivan omansa. Siellä otetaan lahjakkaalta näyttävä yksilö lajin val-

mennukseen heti kouluiässä ja hänestä tehdään voimistelija. Hyvä tai huono — joka tapauksessa häneen satsataan. Valmennus on ympärivuotista ja yksisuuntaista. Vain paras on heille kyllin hyvää.

— Länsimaatkin ajavat Suomen edelle. Ranskassa on oivallettu lasten tarve liikuntaan soveltamalla opetukseen kaksikolmannesta liikuntaa. Se tuntuu ehkä

Lettipäinen Tuire Rouru nojapuilla vuonna -70.

paljolta, mutta toisaalta ranskalaiset ovat fyysisesti terve kansa.

— Pohjoismaista Tanska on opetuk-
sellisesti oivaltanut mielestäni voimis-
telun parhaiten. Sikäläiseen kulttuuriin
sain tutustua Ollerubissa liikunnanopet-
tajien leirillä. Kaikki valmennus lähti
lattiatasolta. Siis ensin permanto, sitten
hyppy ja vasta sen jälkeen telineille.

— Olen pyrkinyt käyttämään näitä
oppeja hyväkseni. Niiden menetelmien

*Ritva Vellosen tyylinäyte permannolla
v. -70.*

*Rinnan Paavon ehdottomana valttina
on aina ollut tyttöjen täydellinen luot-
tamus — asiantuntemuksen lisäksi.*

Kati Ridanpää PM-katsastuksissa v. -72.

pohjalta ihminen omaksuu taatusti sen, mitä on omaksuakseen. Kun samaan liikettä toistetaan samana iltana vähin välein 200 kertaa, niin luulisi jäävän päähän. Vähän samaan tapaan kuin armeijassa opetetaan alokkaalle asentoa ja lepoa. Käskyn muoto pikkutyöille täytyy tulla eri äänenpainolla.

Hyvää oppia suurkisoista

Kaikki saatavissa oleva oppi on opettajallekin kullankallista. Sitä on hankittava sieltä missä sitä on tarjolla, kuten kansainvälisistä suurkisoista.

— Aina se avartaa, kun näkee isot kisat. Telinevoimistelussakin tulee jatkuvasti uusia liikkeitä ja voi keskustella niitten harjoittamisesta ja toteuttami-

sesta alan ihmisten kanssa. Kyllä tälläkin alalla on aina saamista, Paavo Rinta toteaa.

— Varmasti itäblokin valta murtuu voimistelussakin piakkoin. Valmennus siellä varmasti jatkuu entiseen tapaan, mutta se voivatko he käyttää ”hormoonihoitoa” avukseen entiseen tapaan onkin jo eri asia.

— Joitakin vuosia sitten tapana oli pistää lahjakas voimistelija sellaiselle kuurille, joka estää kasvamisen. Näin saatiin sirorakenteisia, lajille ihanteellisia yksilöitä. Kun vielä kullakin saattoi olla kolme henkilökohtaista valmentajaa, niin siinä meikäläisten satsaus jäi pieneksi. Länsimaissa ei voida koskaan päästä samaan, Paavo jatkaa.

Onhan kaikkien pakko myöntää, ettei aika mennyt koskaan palaa. Aina-kaan jos tarkoitetaan heikumahetkiä Lontoon olympialaisten vuodelta -48.

Siellähän nimenomaan telinevoimistelijat tyhjäisivät lähes koko pöydän — tosin miesten sarjoissa.

Naisiltakaan menestys ei liene kiellettyä, mutta nykypäivän eväillä aivan huipulle maailmassa tuskin päästään. Eväät sinne toki olisivat olemassa, mutta tämän päivän koulujärjestelmä ei lajia suosi.

Paavo Rinta kuitenkin vannoo puolustavansa omaa lajiaan niin pitkälle kuin mahdollista. Vasta sitten, kun valmennettavat opetuslapset hyppivät profeettansa silmille, niin sitten Paavokin tietää aikansa koittaneen.

Kuvat: Paavo Rinnan leikekirja
Teksti: Matti J. Asu

Rintamajoulu tuoreena muistissa

Orisbergin kartanon ex-työnjohtaja Hugo Paavali Virtanen oli vuoden vanha isokyröläinen, kun kutsu talvisotaan kuului. Paikkakunta toki oli ehtinyt tulla tutuksi jo vuodesta 1930 lähtien hänen käytyä kartanon viljelykoulun ja päälle kuusivuotisen harjoittelun.

— Talvisodassa palvelin alikersanttina. Kaikkiaan kertyi kuusi kuukautta ja 12 päivää, kunnes nostivat vääpeliksi, H.P. muistelee. Jatkosodan sitten palvelin 40. KS:n (kenttäsairaalan) ri-

veissä, kunnes määräsivät vuonna 1942 maaliskuussa takaisin tuttuun kartanoon LY-työpalvelukseen.

— Erityisenä muistonani sota-ajalta on joulukuun -41. Äänisjärven pohjoispuolella Karhumäessä, joka oli hiljattain saatu vallattua. Siirryimme sinne juna-kuljetuksena Petroskoista juuri joulun alla. Olimme tienneet odottaa siirtoa ja ehtineet pakata kalustomme kuljetusta varten. Saimme jopa mahdollisuuden kolmen päivän lepoonkin, kun vihollis-

nen oli perääntyessään tuhonnut rautatietä.

— Johtoportaan silloinen käsitys tulevasta sodan kulusta ei edellyttänyt mitään turhaa hätäilyä. Kärppäselässä toimiva sairaala pystyi hoitamaan mahdolliset potilaat.

— Matkaeväämme päällystöltä kuului tähän tapaan: — Siellä tulee olemaan melko hiljaista tst-toimintaa. Ehkä joitain partiokahakkoja, mutta varautukaa silti normaaliin kenttäsairaalan 200 potilaan valmiuteen. Näin silloin todella toivottiin. Olihan linjoissakin hiljaisinta, H.P. muistelee.

Karhumäessä sodan jäljet

— Karhumäkeen saapuessamme taistelun jäljet olivat silmien edessä. Kaupunkia puolustaneet olivat maastolliseslaisten koukkaus paksussa lumihangessakin oli tuottanut tuloksen. Opeeraatio vaati riveistämme ankaran hinnan, mutta vähällä ei ollut päässyt naapurikaan. Ympäristössä lojui kymmenittäin vihollisten ruumiita, joukossa ainakin yksi nainenkin. Vangiksi joutunut lääkäri kertoi myöhemmin, että vihollisella oli lääkintätehtävissä naisia etulinjassakin. Ainakin tällä rintamaloikolla.

— Omaa sairaalaa varten saimme pari kaksikerroksista koulurakennusta, joista toinen oli osittain tuhoutunut kraattiosumasta. Näitä korvaamaan saimme tilat naapurien siviilitaloista.

H.P. Virtanen muistaa tarkasti koulun kunnan:

— Koulun eheimmissä osissa oli pidetty ainakin yhtä hevosta ja se toi tietenkin lisäsiivousta. Tuli mieleen, että miltä on silloin näyttänyt, kun ritarit aikoinaan ratsastivat suoraan kirkkoon.

Ammattimiehet asialle

— Onneksi saimme yläportaasta tarpeeksi nauvoja, lautaa ja erilaisia levyjä käyttöömmemme. Kun kenttäsairaalan henkilökuntaan kuului myös ammattitimpureita, niin jälkeäkin syntyi. Korjattavaa toki oli. Ikkunoita oli rikki ja ovia paikoiltaan. Siviilimäiset työt olivat

H.P. Virtanen muistaa joulun 1941 Karhumäessä erikoisen mieliinpainuvana.

Tuntolevyjen jako.

kuitenkin piristävää vaihtelua vartio-
vuorojen tilalle. Paljon ehti kulua enso-
levyä, ennen kuin pääsimme yhä kiris-
tyvän pakkasen herraksi.

— Joulun mennessä olisimme jo
häätätilassa voineet ottaa potilaita vas-
taan, mutta onneksi siitä säästyimme.
Saimme tehdä työt rauhassa loppuun ja
valmistautua viettämään joulua näissä
ikimuistettavissa olosuhteissa.

— Kun lomista ei ollut toivoakaan,
saimme onneksi erilaisia tervehdyksiä.
Silloin pieninkin muutos tavallisesta
huomioitiin miellyttävänä tavallisesta
arjesta. Tiesimme, että kotirintamalla-
kin eletään korttien varassa, emmekä
voineet kovin kaloririkkaita eväitä odot-
taa. Meitä haluttiin kuitenkin muistaa.

— Armeijakunnan huoltokin muisti
paketilla nimikkeeltään joulukinkku.
Tämä ohueen ja tiiviiseen peltisuojuj-
seen pakattu silava säilyi hyvin. Saim-
me kuulla läskin olevan lähtöisin Sak-
san miehittämästä Tanskasta, mutta yhtä
hyvin se voisi olla välirauhan aikana
amerikoista tuotuja terveisiä., H.P. ker-
too.

Sotatila muistutti

— Päällikkölääkärimme noteerasi aat-
toillan muista poikkeavaksi kehoitta-

enkin meitä kaikkia syömään yhdessä
oikein pöytien ympärillä istuen. Tun-
nelmaa loi oma sähkölaitos ja sitä lisäksi
rauhallinen mieliala. Ajatukset karka-
sivat kotioloihin. Ruoka oli hyvää ja

KS 40:n "komentoryhmä" Isonkyrön vanhan kirkon maisemissa. Vas: Noponen, Virolainen, Takala, Pallevuori, Kailio, väpeli, päällikkölääkäri, apteekkari, komendantti, talousupseeri ja ylihoitajatar.

Lukkarin tien varrella tutkitaan lääkintälaatikoitten sisältöä apteekkarin valvonnassa.

kerrankin sitä oli riittämiin.

— Sodan todellisuus palautti meidät kerralla arkeen, kun vartiomies huusi: — Ilmavaara! Saman tien kuului syökyvän lentokoneen tulitusta. Tiesimme olevamme maalitauluna. Joku lotta

aloitti virren ”Enkeli taivaan lausui näin, miks’ hämmästyitte säikähtäin...” Yhdyimme tähän tuttuun Martti Lutherin sanoittamaan jouluvirteen ja veisuun ääni peitti vihollisen tulituksen äänet. Vähitellen mielet rauhoittuivat, kun

koneet loittoivat.

— Olimme joutuneet ennenkin vihollisen koneitten tulitukseen, mutta ehkä juuri joulun läheisyys teki tapahtumasta erikoisen mieliinpainuvan, H.P. Virtanen muistelee. — MA

Kenttäsairaalaa kuljettavat vaunut lähtövalmiina Tervajoen asemalla.

Elettiin vuotta 1953. Suomen olympiakisat oli pidetty ja Armi Kuusela valittu miss maailmaksi edellisenä vuonna. Suomessa elettiin nousukautta. Työpaikkoja oli hyvin tarjolla, mutta palkat olivat alhaiset.

Ensimmäinen työpaikkani oli Kyrönpelto Oy Tervajoelta. Kyrönpelto oli vanha ja vakaa liike. Se oli perustettu jo vuonna 1913. Kauppias Juho Kitinoja oli jämtti ja sanansa mittainen mies. Häntä kunnioitettiin niin työntekijäin kuin asiakkaittenkin taholla.

Kaupankäynti oli vilkasta ja asiakkaita riitti ympäri Etelä-Pohjanmaata. Kauppias itse hoiti laajamittaista rehu- ja maatalouskauppaa. Heinät ostettiin irrallaan, paalettiin Kyrönpellossa ja myytiin edelleen ympäri Suomen ja jonkun verran Venäjällekin. Myös viljaa ostettiin ja myytiin. Kyrönpellolla oli sivuliike Orismalan asemalla. Siellä rehu- ja viljakauppa oli päätoimena.

Henkilökuntaa oli viisi myyjää. Aina riitti tekemistä, kun kaikki oli irtotavaraa.

Väliajat pussitimme jauhoja, sokeria ja ryynejä kilon ja kahden pusseihin. Toppasokeri hakattiin erikokoisiin paloihin. Jauho- ja sokerisäkit käytettiin hyödyksi. Niistä valmistettiin pyyheliinoja, pöytäliinoja ym., mitä kukin tarvitsi. Kahvi tuli papuina ja jauhettiin myymälässä. Raakakahviakin oli myynnissä. Maito myytiin irtomaitona asiakkaan astiaan, samoin kerma. Lihat paloiteltiin tavalliseen lasikkoon myytäväksi,

Kaupankäyntiä 40 vuotta sitten

ei ollut kylmätiskejä. Sillit ja silakat myytiin suoraan isoista tynnyreistä.

Ostotavatkin olivat erilaiset. Kaupassa käytiin kerran viikossa ja ostettiin paljon kerralla. Esim. toppasokeria koko topa, säkki jauhoja, kaksi kiloa silliä, lihaa kymmenen kiloa ja suolattiin siten kotona.

Hinnat pysyivät samoina vuosikausia. Kauppa oli auki arkisin 8–18, lauantaisin 8–16.

Asiakkaat tulivat kauppaan ostoksille hevosella, pyörällä ja talvella myös potkukelkalla. Hevosia varten oli kaupan edessä puomi, johon hevoset kiinnitettiin.

Kyrönpeltoon rakennettiin uusi liikerakennus vanhan jatkeeksi. Se valmistui myös vuonna 1953. Myymälä oli ajanmukaisin siihen aikaan paikkakunnalla. Oli hienoa siirtyä uudelle puolelle.

Kaupankäynti vilkastui entisestäänkin. Ensimmäisenä jouluna tuli kirkkoherrakin jouluostoksille. Sain myydä hänelle. Tapahtuma on jäänyt mieleeni kohokohtana silloisesta työstäni.

Maija Kitinoja oli ahkera nainen. Häneltä opin paljon uusia asioita. Hän hoiti koko sekatarvaliikkeen, suoritti ostot kauppatkustajilta ja tukkukaupoista. Ihmettelin, millä hän ehti kaikki tehdä. Lomia ei paljon pidetty. Isonkyrön Yrittäjät ry:tä hän oli perustamassa.

Paljon oli töitä myös Kaarina Kitinojalla, hän hoiti liikkeen kirjanpidon. Ehti vielä monesti liikkeen puolelle autamaan.

Siihen aikaan piti olla tavaraa laidasta laitaan. Kyrönpellossakin oli hevostarvikkeista kenkiin ja kankaisiin, joita myytiin runsaasti. Miesten vaatteisiin oli kangasta, samoin naisten, kuten myös kodinsustuskankaita, talustavaroita, tupakkaa ... Tupakkeista on jäänyt mieleeni pöllitupakka, jossa oli holkki mukana ja klubi pillitupakka.

Myyjät oppivat hyvin monipuolisiksi laajan tavaravaliokoman vuoksi, piti pysyä ajan tasalla.

Kyrönpellon kauppa lopetettiin omistajiensa Kaarina ja Maija Kitinojan eläkkeelle siirtymisen johdosta. Maijalle kertyi työvuosia 52 ja Kaarinalle 46 vuotta. Onnellisia eläkevuosia sisaruksille.

Paljon on aika muuttunut näistä ajoista, mutta kauppaa tehdään edelleen niin Tervajoella kuin Isossakyrössäkin eri toiminimillä. Pidetään kaupat elinvoimaisina ostouskollisuudella omasta kunnasta.

Hyvää joulua ja menestystä vuodelle 1994!

Eila Ollila

Painissa vaalittavana kunniakkaat perinteet

”Mikään ei pysy paikoillaan, vaan kaikki muuttuu ja kehittyy. Niinpä rajattomasti kehittyvä ja sivistyvä ihmiskukin vähitellen kehittää ja sievistää painin puhtaasti eläimellisestä, raakaan ruumiilliseen voimaan perustuvasta ponnistelusta älyn ohjaamaksi jaloksi ja ihailtavaksi taidoksi.”

Näin professori Ivar Wilksman ”Suomen urheilun isä” joskus satakunta vuotta sitten määritellesään painia urheilulajina.

Hämmästyttävän lähelle professori osui painin kehitystä arvioidessaan. Säännöt eri muodoissaan ovat vaihtuneet kymmeniä kertoja kuluvan vuosisadan aikana ja aina on oltu menossa lajissa yhä parempaan suuntaan — ainakin päättäjien mielestä. Kieltämättä nykysäännöt poikkeavatkin faaraoitien hautaholveihin jo 5000–6000 vuotta sitten raapustettujen piirrosten ajoista. Joka tapauksessa löydökset osoittavat painin olleen jo tuolloin jopa faaraoitien arvostama urheilumuoto.

Vaasalaisten iva herätti

Paini ehti kuulua oman liittonsa SVUL:n valvontaan vuodesta 1906, eli sen perustamisesta lähtien, kun laji pääsi tosimelessä kilpailulliseen alkuun Kyrönmaalla.

Räväkkään alkuun oli oma osuutensa vaasalaisilla, jotka ”Vapaa Sana” -lehdessä ivasivat maakunnan miehiä kylläkin kookkaaksi ja komeiksi uroiksi, mutta liian hidastajiksi ja sakeaverisiksi. Kaikki painiedellytykset puuttivat.

Moinen pahennus oli maakunnan miehille liikaa. Syntyi todellinen kan-

sannousu painia alalla. Vaasalaisille päätettiin näyttää mistä ollahan. Ja näyttettiin myös miten suuret mahdollisuudet väkivahvoilla ja sisukkailla maalaispojilla oli kehittyä todellisiksi miehenkaajiksi.

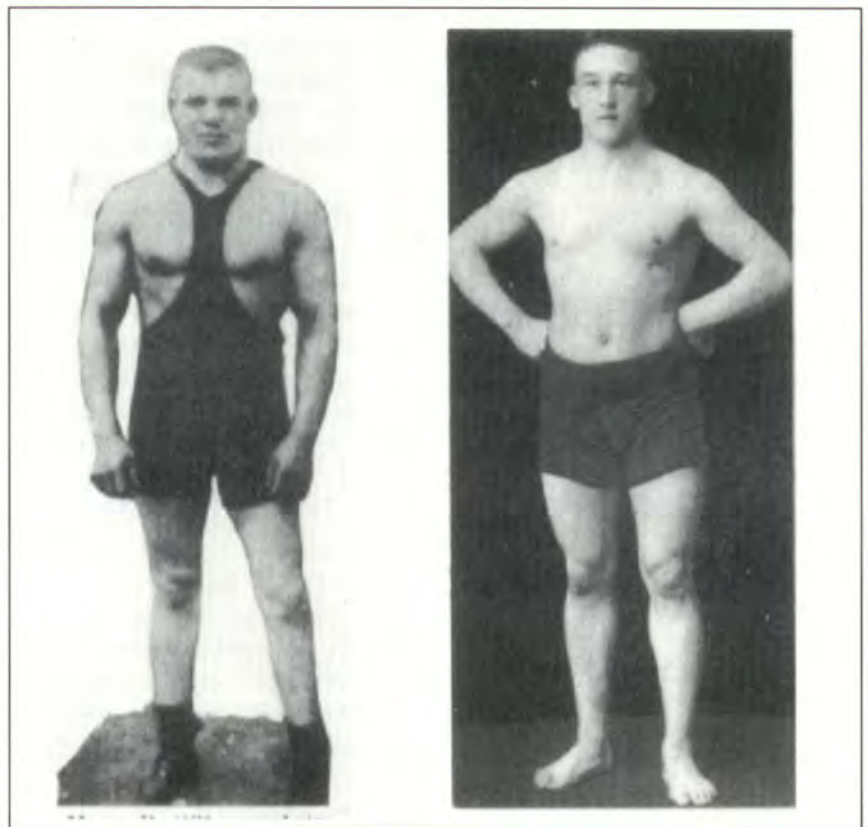
Paini pääsi alkuun myös kansainvälisessä kilpailutoiminnassa. Werner Weckmanista tuli painijana koko maailman urheilun ensimmäinen olympiavoittaja, jopa kahdesti. Hän voitti myös ensimmäisenä suomalaisena maailmanmestaruuden. Moiset saavutukset olivat omiaan lisäämään lajin suosiota ja harrastajamäärää. Laji alkoi kiinnostaa

myös katsojia.

Alkuvuosina painin otteluaika oli rajaton ja sarjojakin oli vain yksi. Vuonna 1914 lisättiin mestaruuskisojen ohjelmaan toinenkin sarja, höyhensarja.

Masa Perttilä ”Kyröön leijona”

Vaasalaisten ivapuheista kataantuneena kiinnostus painia kohtaan heräsi. Lajin alkeet toi Isoonkyröön Viljo J. Penttala käydessään koulua Vaasassa ja asuessa sikäläisen lajin veteraanin

Masa Perttilä ja Väinö Penttala parhaimmillaan ollessaan. — Kuvat: Suomalaisia mestaripainijoita.

Kyrön Voiman pojat käyvät 3–4 kertaa viikossa Uimahallin kellarissa salillaan. Takana valmentajat Jukka Tuuri ja Terho Vakkila.

Jaakko Palonevan kotona. Kotinsa tallin vintillä Penttala siirsi taitonsa kolmelle veljelleen ja kylän muille klopeille. Nämä alkoivat kokoontua iltaisin Heikkilän vasikkahakaan, joukossa myös Masa Perttilä.

Tulimielisen Masa Perttilän painibityli tempasi heti alusta lähtien kilpailuissa yleisön mukaansa. Hänen heittonsa olivat uljaat ja siltansa korkea kuin luokka. Maine alkoi levitä myös oman pitäjän ulkopuolelle.

Vuonna 1920 Perttilä kohosi mestariluokkaan saavutettuaan useita kansainvälisiä voittoja. Olympiaeustajaksi hänet valittiin Antverpenin kisoihin vuonna 1920 yhdessä porvooolaisen Arthur Lindforsin kanssa.

Kisoissa kova kunto jatkui. Perttilä voitti Tanskan Nielsenin ajassa 7.17, Belgian kuuluisan Corneliuksen ajassa 2.42, Hollannin van der Lendeenin tasan 8 minuutissa sekä Ruotsin Fällströmin työllä. Sitten tuli tappio työllä tu-

tulle suomalais-tappajalle Ruotsin Calle Westergrenille ja perään häviö Lindforsille. Mutta olympiapronssi tuli kotiin.

Antverpenin kisojen jälkeen Perttilä paini vielä aktiivisesti pari vuotta loistavalla menestyksellä kunnes lähti ajantavan mukaan rapakon taakse jenkkeihin. Siellä hän voitti mm. Ohion valtion mestarin Foxin.

Amerikasta palattuaan Perttilä paini pääasiassa vain ”yleisön pyynnöstä” näytösotteluita.

Salamannoepa Väinö Penttala

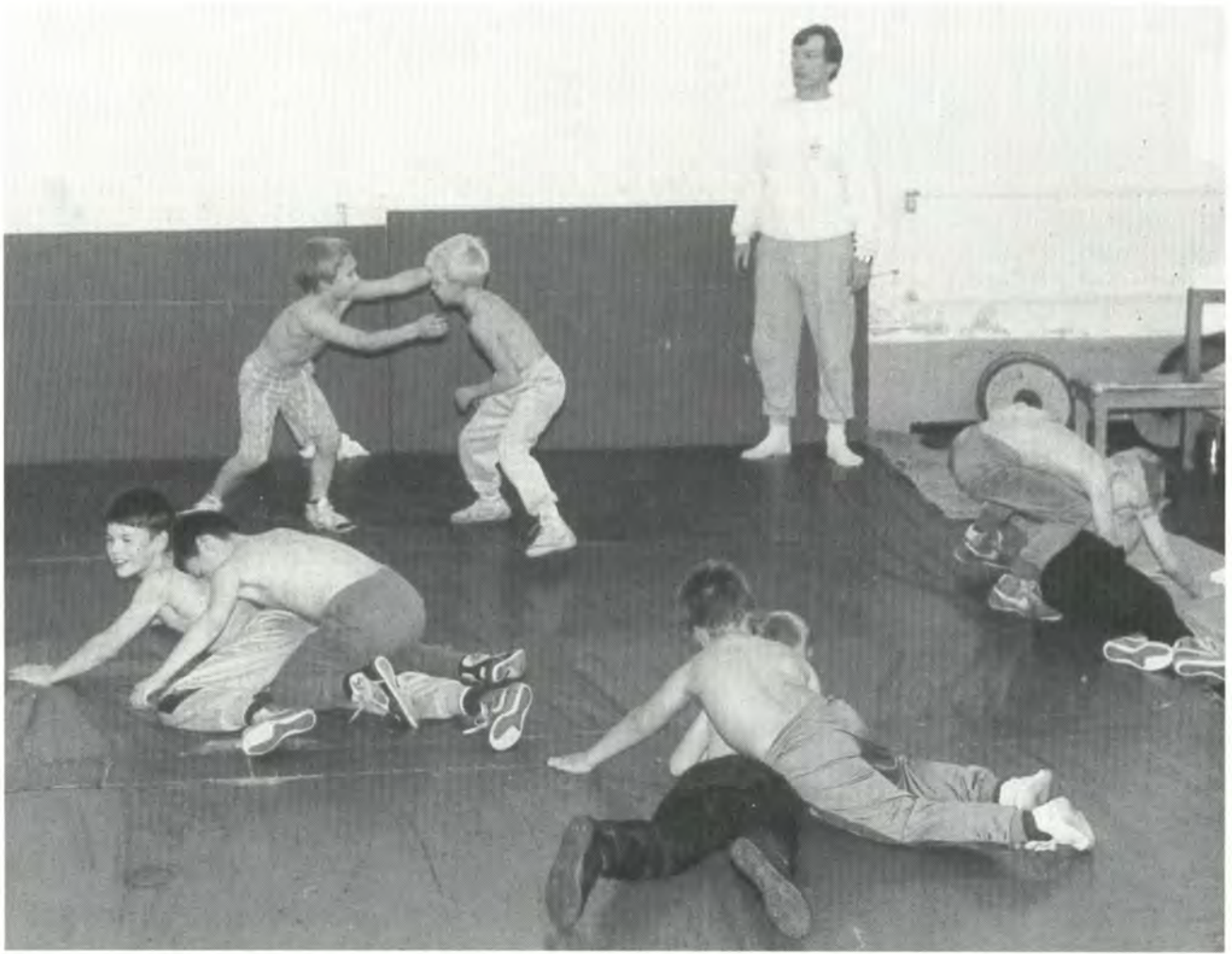
Isonkyrön kasvatti on myös Väinö Penttala (Vaissalo), josta kehittyi kolmen vanhemman veljensä vanavedessä monipuolinen urheilija. Kun hänet 16-vuotiaana saatiin keskittymään painiin,

olivatkin muut helisemässä.

Penttalan kerrotaan olleen niitä onnellisia, joille Luoja oli jakanut runsain mitoin painijalta vaadittuja avuja; nopea, vankka, sulavaliikkeinen ja erikoisen nopeaälyinen. Vaikkei hän kuulunutkaan kaikkein tunnollisimpiin harjoittelijoihin, hän pystyi luomaan itselleen painijanimen, joka kaikui kauas maamme rajojen ulkopuolellekin. Vapaapainista kehittyi hänen leipälajinsa.

Muiden painijoiden tyylistä poiketen Penttala pystyi painimaan aina kaukaa viisaasti soveltaen oman painityylinsä vastustajan mukaan. Hänen leipäliikkeensä oli vauhdilla suoritettu lonkkaheitto.

Antverpenin olympialaisissa Penttala herätti suurta huomiota nopeudellaan ja jalkatyöllään. Jälki oli myös vakuuttavaa. Ruotsin Backman löysi itsensä harteiltaan ajassa 7.15, britti Backon selvisi pistein, jenkki MacDonald kas-tui kymmenessä minuutissa.

KyVo:n harjoituksissa käy säännöllisesti parikymmentä poikaa ja matolla riittää vipinää.

Loppuottelussa kohtasivat suomalaiset Eino Leino ja Väinö Penttala. Ajan tavan mukaan voittajaksi julistettaisiin se, joka kolmesta kaadosta voittaisi kaksi. Leino voitti ensimmäisen, Penttala toisen. Kolmas yhteenotto oli kiivas. Penttala johti pisteissä, kunnes ottelun loppuvaiheessa hänen kyynärvartensa osui kehäköyteen ja suomalainen tuomari Smeds julisti Leinon voittajaksi. Sääntöjen mukaan painija ei ottelun aikana saanut takertua köysiin.

Penttala itse kertoo: "Hävisin ottelun voittajana. Tekemäni virhe oli korkeintaan muistutuksen arvoinen. Lisäksi Leino oli koko ajan äänessä neuvoen tuomaria, vaikkei ottelija saisi puhua mitään. Suutuin tuomiosta, enkä lähtenyt enää Pariisiin olympialaisiin."

Tilastot kertovat hurjia lukuja Penttalan kyvyistä. Hän osallistui noin 80 kilpailuun, joissa yli 70 vastustajaa selättyi alle minuutissa ja näistä joka kolmas alle 30 sekunnissa.

KyVo:lla uusi tuleminen

Painin uuden tuleamisen Isossakyrössä voidaan katsoa tapahtuneen vuonna 1982, jolloin Terho Vakkila toi poikansa Jannen painisalille. Toki toimintaa oli tätä edeltävinäkin vuosina, mutta lähinnä piiritasolla. Kansainväliset huiput puuttuivat.

— Filppulan Erkki täällä oli auttamassa meitä matkaan, kun panimme määrätietoisen harjoitustoiminnan pystyyn. Juhani Tuuri muutti pitäjään vuonna -83 ja toi Juha-poikansa salille. Siitä lähtien ei vapaa-ajan harrastuksista ole ollut puutetta, Teka ja Jukka naurahtavat.

Nyt edetään määrätietoisesti yhdeksättä vuotta ja vuosien varrella on kiinnostusta riittänyt. Salilla on käynyt varmasti satoja poikia, mutta yleensä keikilijat ovat vähitellen tippuneet poru-

kasta yhtä kerralla. Vaikka paini on mukava laji harrastaa ja katsella, se on vakavasti otettuna tosi rankka.

— Olemme olleet omalla salilla uimahallilla viime vuodet kolmesti viikossa ja lisäksi aina sunnuntaisin Kyronmaan parhaimmisto kokoontuu Laihialla. Mukana ovat Isonkyrön lisäksi Ylistaron, Vähänkyrön, Vaasan Toverien, Vaasan Voimaveikkojen ja Laihi-an pojat. Valmennuksesta vastaamme vuoroviikoin, jolla pyrimme saamaan treenauksesta mahdollisimman monipuolista. Uusilta valmentajilta saa aina uutta oppia.

Sekä Terho Vakkila että Jukka Tuuri ovat käyneet B-valmentajakurssin lisäksi erilaisia erikoiskursseja aina tilaisuuksien mukaan. Hyvää oppia tuntuvat saaneen. Jälki alkaa näkyä.

— Tietysti A-kurssi olisi asiallinen, mutta se taas vaatii niin paljon aikaa ja varoja, että edellyttäisi päätoimista virkaa. Kyllä tietoa on saatavissa ilman

sitäkin, vakuuttavat valmentajat yhdestä suusta.

Tuskin valmentajakaksikon motivaatio olisi riittänyt näin pitkälle, ellei matolla vääntäisi omat pojat. Juha ja Janne ovat lisäksi luokkakaverit, siis paremmuudesta otetaan tosissaan. Molemmat ovat nyt 15-vuotiaita, joten ne kaikkein suurimmat kisat ovat vielä edessä.

Tosin meriittiä on jo nytkin. Juhalla on junioreissa (alle 18 v.) kaksi SM-kultaa ja 5 KLL:n (Koululiikuntaliiton) mitalia. Jannella vastaavasti 3 SM- ja 4 KLL:n mitalia. Lisäksi Janne otti äskettäin Ilmajoen joukkueen lainamiehenä miesten sarjan kultaa joukkue-SM-kisassa. Piirinmestaruusmitaleita molemmilla lienee kertakopallinen.

Huippuedustus Jannelle sattui poikien (alle 16 v) MM-kisoihin Saksan Lüneniin, joista heltisi upeasti viides sija.

Kolmas menestyjä KyVo:n katraassa on Tero Jokinen, jolla on vuoden takaa edustus Turkin MM-kisoista. Hänelläkin on kaapissaan peräti miesten SM-hopea ja useita KLL:n mitaleita. Terolla vain tahtoo olla omalla salilla pulaa vastustajista, mutta onneksi niitä löytyy naapuriseuroista.

MM-Chicago tavoitteena

Janne Vakkila ja Juha Tuuri saavat osallistua vielä vuoden 1994 ajan juniorien kisoihin. Tavoite onkin asetettu rohkeasti MM-tasolle USA:n Chicagoon.

Janne Vakkila ja Juha Tuuri ovat mitanneet paremmuuttaan matolla pienestä pitäen. Muista ei vastusta juuri löydykään.

Valmentajat vakuuttavat, että kaikki mahdollisuudet toki pojilla on menestyä, jos kehitys kulkee odotettua rataa. Nopea kasvaminen ja sen aiheuttama sarjanvaihto saattavat tehdä tepposia. Kaikissa sarjoissa on kuitenkin jo kasvunsa lopettaneita ja heillä on aina kas-

vaviin nähden painoetu. Jostain syystä etelämaalaiset kasvavat eri tahdissa kuin me täällä pohjolassa. Sikäläisillä alkaa olla pitkä parransänki jo rippikouluiässä, mutta onneksi ei parralla painita.

Matti J. Asu

Rakkaus

*Lehdet puista tippuvat
ja niin myös rakkauteni
niiden mukana.*

Sinä

*Sinä petit minut
minä luotin sinuun.
Mutta kumminkin annoin
sinun tulla takaisin.*

Lauantai

Ystävyys

*Ystävyys on
ihana asia, jos
se on todellista mutta
jos ei, olet
onneton.*

*Katson silmiisi sinisiin.
Sydämeni sulaa,
mutta olet jo poissa.*

Monkey

Eläinystävyyys

*Eläinystävyyys on
hyvä ystävyys.
Eläin ei koskaan
pidä sinua, niin
kuin ihminen
voisi tehdä.*

Isokyröläisten järkähtämätöntä maanpuolustustahtoa symbolisoimaan pystytettiin muistokivi Orismalan koulun pihaan talvisotaan lähdön kunniaksi. Kunniovartiossa Päivi Hiipakka ja Joni Kinnari.

Muistokivi talvisotaan lähdön johdosta

Vuoden 1938 aikana sodan uhka Suomea kohtaan oli jatkuvasti kasvanut ja vuoden 1939 aikana itäinen naapurimaamme vaati itselleen alueita Karjalan Kannakselta sekä tukikohtia etelärannikolta ja saarilta. Saksan ja Neuvostoliiton välillä oli tehty salainen sopimus etupiirijaosta, joka nyttemmin tunnetaan Molotov-Rippentrog -sopimuksena. Sen mukaan Neuvostoliitto miehitti Baltian maat syyskuun lopulla 1939.

Suomen kansa päätti yksimielisyyden vallitessa puolustaa omia alueitaan ja itsenäisyyttään.

Suomessa toimeenpantiin syksyllä 1939 YH:n peitenimellä reserviläisten Liikekannallepano. Vakinainen sotaväki oli jo täydessä valmiudessa rajoilamme.

Paljastettu muistomerkki on kohotettu Orismalan koulun pihamaalle siitä syystä, että läheinen rautatieasema oli joukkojen jatkokuljetuksen kannalta tärkeä paikka. Orismalan kansakoulu oli määrätty kokoontumispaikaksi, kun lähetit kuljettivat lähtömääräyksiä miehille lokakuun 12. päivänä vuonna 1939. Kun miehet sitten 14. päivän aamuyöstä nousivat juniin, oli maan puolustami-

nen selvänä tehtävänä, josta ei enää ollut epäselvyyttä.

Matkaan lähtijät olivat terveitä miehiä parhaassa iässä, kaikki sotilaskoulutuksen saaneita reserviläisiä. He eivät olleet veteraaneja, ei ollut haavoittuneita tai kaatuneita, kuten oli tilanne muutaman kuukauden jälkeen. He eivät tienneet, että edessä olevaa raskasta elämänvaihetta tullaan kutsumaan Talvisodaksi, jonka jälkeen perustetaan yhteinen Aseveli-järjestö.

Talvisodan tunnuksena on muistokivessä lumipukuisen taistelijan ääriuvit. Sama kuvio on ollut käytössä Ase-

veli-järjestön merkinä siihen saakka, kunnes välirauhan sopimuksen mukaan se ja monia muitakin 1944 lopulla piti lakkauttaa.

Orismalan kansakoululta ja rautatieasemalta lähti kerralla 401 miestä juna-kuljetukseen.

Vakinaisessa palveluksessa ollut viimeinen ikäluokka oli jo kutsuttu takaisin joukko-osastoihinsa niissä olevien asevelvollisten lisäksi. Näistä ja rajavartiostoista oli yhdessä rajoilla olevien suojeluskuntien kanssa koottu suojajoukot. Talvisodan aikana joukkoihin kutsuttiin ja lähti vapaaehtoisina miehiä niin paljon, että kyröläisten sotilaiden luku lisääntyi noin 550 henkilöön.

Pääosa, eli noin 350, on ollut Karjalan Kannaksella, enin osa JR 23:ssa, Laurilan rykmentin Vallaksen pataljoonassa.

Isokyrö kuului silloisen aluejärjestelmän mukaan jalkaväkeen. Tappiot kaatuneina ja haavoittuneina ovat olleet suuria. Suurimmat tappiot kaatuneina ja haavoittuneina ovat tulleet Taipaleenjoen ja sitten Vuosalmen taisteluvaiheissa.

Isokyröläisiä kaatui Talvisodassa 5 upseeria, 16 aliupseeria ja 61 miestä, yhteensä 82. Enemmän tai lievemmin haavoittuneita on myös lähes 100.

Sodassa mukana olleitten toimesta perustettiin rauhan tultua yhteinen Aseveli-järjestö ja myös Sotainvalidien

Veljesliitto.

Talvisodan alkaessa Orismalan tiilinen kansakoulu ja lähialueen muut rakennukset olivat luontainen kokoon-tumispaikka ja ryhmittymisalue ennen juniin nousemista. Majoitustilaksi se ei kaikille voinut riittää. Suojeluskuntatalo ei ollut vielä valmistunut, se otettiin käyttöön vasta ns. välirauhan aikana 1940.

Liikekannallepanon aikana osaa siitä ja lähialueen kouluja voitiin käyttää avuksi moniin toimintoihin ja varastoi-na. Liikekannallepanon johtokeskus oli silloin Keskikoulun tiloissa. Paikalliset puhelinkeskukset olivat sotilaskäytös-sä ja lähetettä kulki kaikilla keinoilla.

Talvisodanmuistomerkin aikaansaamisen aloite ja idea on lähtöisin Tauno ja Sylvi Ritarin taholta. Kysymyksenä on ollut, ottaisivatko Orismalan kylätoimikunta ja kylä sen suorittaakseen, kun kerran kyröläisten ”kohtalontie” Orismalasta lähti.

Muistomerkkitoimikunta ei ole ollut kovin suuri, aseveli-järjestön hengen mukainen se kyllä on ollut.

Laurilan rykmentin yksiköt oli saatu muodostettua ja varustrettua Seinäjoella Karjalan Kannasta kohti jo 18. 10. 1939. Kyröläisten komppaniat joutuivat itäiselle puolelle, jossa Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Suomen miehet puolustivat kovissa taisteluissa Taipaleenjoen rintamanosaa. Talvisodan loppu-

vaiheessa Laurilan rykmentti siirrettiin Vuosalmen-Äyräpään torjuntataisteluihin.

Orismalasta v. 1939 matkaan lähteneet eivät aavistaneet, mitä on edessä heille ja koko Suomelle. Kun Talvisota oli päättynyt, tuli ns. välirauhan aika, joka nimi on sille jälkeenpäin annettu.

Menetetyiltä alueilta siirtyi noin 440.000 henkilöä ”Kanta-Suomeen”, suurin osa heistä karjalaisia, joista osa on asettunut Isoonkyröönkin. Kun lähtökäskyt uuteen sotavaiheeseen v. 1941 jaettiin, niin Isostakyröstä lähti moniheimoisempi joukko ja lähtijöitten lukumäärä oli kasvanut 600 suuruusluokkaan.

Sotatehtäviin on osallistunut myös kymmeniä lottia ja naisten osuus armeijan hyväksi tehdyssä työssä ja huoltamisessa on ollut valtavan suurta. Merkittävän osan työstä ovat tehneet myös maan hiljaiset uurastajat, kotirintamaiset.

Isostakyröstä sotaan lähteneitten tappiot kaatuneina ovat suuren yhteisen surumme kohteena. Sodan 1939–45 kaatuneitten luku on 245 miestä. Välirauhan aikana perustetun Sotainvalidijärjestön paikallisen osaston mukaan haavoittuneita on noin 150, josta puuttuu lievemmin vammautuneita.

Rauhansopimuksen ehtojen mukaan Asevelijärjestö, Suojeluskunnat ja Lotta-Svärd sekä monia muitakin on lakkautettu. Myöhemmin on voitu perustaa asevelihengessä maanpuolustushengen mukaisia järjestöjä.

Talvi- ja jatkosotaan Isostakyröstä lähteneitten kaikkien maanpuolustajien muistomerkki on erikseen aikaisemmin aikaansaatu ja sijoitettu keskeiselle paikalle.

Suomalaiset maanpuolustajat ovat velvollisuuttaan suorittaessaan toteuttaneet vanhan sotilasvalan velvoitetta: ”...joukko-osastosta, laivasta tai lippusta, johon kuulun, en luovu, vaan aina ja niin kauan kuin minussa voimaa on, sitä puolustan.”

Suomen sotilaiden kunniaksi ja muistoksi:

Suomen armeijan iltasoitto.

Täältä lähtivät Isonkyrön miehet talvisotaan isänmaan vapautta puolustamaan.

17. 10. 1993
Risto Knaapi

Inkerin kirkon uudelleen rakentaminen

Inkerinsuomalaisten erämaavaellus alkaa olla takanapäin. Neuvostovallan romahduksen jälkeinen aika on suonut monenlaisia vapauksia. Tässä tilanteessa vanhat seurakunnat ovat voineet aloittaa toiminsa uudelleen. Hengellistä elämää on toki pidetty yllä kokoontumalla salaa koteihin pitämään seuroja.

Monilla seurakunnilla on vanhat kirkkorakennukset jotenkin vielä hahmoltaan. Paljon niitä tuhoutui sodan aikana ja vielä jälkeensäkin eri tavoin. Valtiovalta otti kirkot haltuunsa ja teki niistä klubeja.

Toksovan kirkolle kävi näin elokuussa 1936. Risti revittiin alas ja kirkkosali

jaettiin väliseinällä ja välikatolla osastoihin. Näin saatiin elokuvateatteri ja muuta klubitilaa kansalaisten käyttöön. Ilmeisesti rakennus kuitenkin ulkoisesti muistutti liiaksi kirkkoa ja niinkin myöhään, kuin 1960-luvun alussa, revittiin vielä torniosakin alas.

Kieltämättä rakennus oli varsin lohduttoman näköinen, kun isokyröläisten kökkäporukka helmikuussa 1992 saapui työkaluineen Toksovan kirkkomäelle. Silloin aloitettiin seurakuntatalon rakentaminen. Talon käyttöönottojuhllaisuudet vietettiin saman vuoden elokuussa. Se mahdollisti seurakuntatyön aloittamisen pyhäkoulusta alkaen. Kir-

Kuva Toksovan evankelis-luterilaisen seurakunnan kalenterista vuodelta 1992.

Toksovan kirkko oli varsin lohduttoman näköinen helmikuussa 1992 isokyröläisten saapuessa työkaluineen kirkkomäelle.

Maaliskuussa -93 yhdistetty Isonkyrön ja Jurvan ryhmä sai valmiiksi kirkontornin huipun, joka onneksi voitiin tehdä maassa. Kuvassa V. Pollari jurvalaisten kanssa.

Isokyröläiset olivat ensimmäisiä varsinaisia kökkämiehiä. Helmikuussa 1992 tehtiin srk-taloa. Viikon aikana saatiin kattotuolit ja tuulensuojalevyt paikalleen. Kuvassa katolla: Heikki Ojala, Jorma Mörsky ja Juhani Talso. Maassa Igor Tammi, Aarre Anttila ja Juho Kinnari.

kollisia toimituksia oli kyllä aloitettu jo kirkon yläkerrassa, joka klubitoiminnassa oli ollut tanssisalina.

Toisen kerran kyröläisten ryhmä sai olla avustamassa marraskuussa -92. Työkohteena oli varsinainen kirkko ja sen torniosa muurauksineen.

Maaliskuussa -93 saatiin tehdä kirkkosalin kattorakenteita. Osa ryhmästä uurasti ulkona tornihuipun runkorakenteen parissa. Marraskuussa saimme vihdoin nähdä kirkon alkuperäisessä muodossaan ulkoa päin. Kirkkosalin väliaikaiset väliseinät ja välikatto oli purettu. Sisätilojen siistiminen saatiin hyvään alkuun.

Kirkon valmistuminen on suunniteltu vuodelle 1995. Seurakunnan naiset saavat pitää vielä monet myyjäiset, ennenkö kirkko on rahoitettu valmiiksi. Myyjäisten perusmateriaalina on Suomesta lahjoitettua vaatetavaraa. Osan kuluista maksaa Suomen kirkon ulkomaanapu, joka samalla valvoo rakennustyöt.

Toksovan Luterilainen seurakunta rekisteröitiin uudelleen helmikuussa 1990 ja samana vuotena kirkko luovutettiin takaisin. Nyt seurakuntaan kuuluu 600 jäsentä. Siinä on jo hyvä pohja opetella hallintoa ja monta muuta seurakuntaelämään liittyvää asiaa. Seurakuntalaiset ovat hyvin aktiivisia osal-

Kökkäväki ruokittiin väliaikaisessa keittiössä. Istumassa oik. Igor Tammi (työnjoht.), Jorma Mörsky, Juhani Talso, Aarre Anttila, vas. selin Heikki Ojala.

listumaan. Sunnuntaisin on seurakuntatalo eteistä myöten täynnä sanankuulijoita.

Rakennusmatkat ovat olleet monella tavalla antoisia. Vähiten ei ole merkitystä sillä, että oma arvomaailma on tullut uudelleen arvioituksi.

Iäkkäät mummot ovat mielellään kertoneet kokemuksiaan. Heidän perheensä ovat olleet karkotettuna pois kotiseu-

dultaan. Puolisot olivat nääntyneet eri leireillä. Lapsia oli menehtynyt vaikeissa oloissa hoitomahdollisuuksien puuttuessa. Ei ole ihme, jos kertojalle ja kuulijallekin pyrkii kyynel silmäkulmaan.

Nyt, uuden ajan koittaessa, ei tarvitse enää peitellä suomalaista syntyperäänsä. Monella tavalla on henkisesti helpompaa. Aineellinen puoli on sitten eri

asia. Kuitenkin vierailukutsut koteihin todistavat, että he ovat tyytyväisiä ja kaiken puutteenkin keskellä vieraanvaraisia.

Valmistumassa oleva kirkko ja seurakunta on heille tärkeä. Se antaa yhteenkuuluvuuden tunteen ja samalla voimaa elää ahdistavista muistoista huolimatta.

Väinö Pollari

Vuodenajat

*Paiste auringon,
kauniina hanki kiiltää.
Talvi nyt on
sydäntä tää kauneus viiltää.*

*Anna kevään tulla vaan,
se on kaunista aikaa!
Mene sitä vastaan.
Kevään ilmassa on tittyä taikaa!*

*Kesä tulee taas,
ilon aiheen se antaa,
on taas kukkia maas,
ja kissat poikasia kantaa.*

*Syksyllä ilmat pimenee,
linnut etelään häipyä.
Kesä pois pian menee,
lähtee viimeinenkin pyy.*

*Taas talvi saapuu,
pihalla sataa lunta.
Pukki tulee ilman kaapuu,
sitä mietin, en saa unta.*

*Tässä oli runo vuodenaajoista,
ne tuttuja varmaan ovat,
joten en kerro lisää noista,
nyt kun ajat ovat kovat.*

Kati

Joulun muisteloota

Ajatukseni vievät sinne kauas lapsuuteni aikaan syntymäkotoon muistelemaan sitä aitoa jouluntuntua. Se oli joulun ennettä, kun lähdettiin isän kans viemähän Hiiripettoihin Heinosen suutarihin nahkoja ja antamahan mittaa jalaasta. Isä kehuu aina, notta tämä suutari teköö piaksuuhin niin komiat noukat ja kengut pitää pryhtinsä, vaikka ne kastuuskin. Niitä kenkuja ei kyllä saanu panna jalkahan ennenkun kuusijuhlahan.

Se mitänotta oli kyllä mukavaa. Suutari otti jalaan polvelle. Se oli sanomalehdestä leikannu sellaaßen soroon, ja siihen se aina knapsahutti kolon, mitä kohrustaa kulloonkin mitattiin. Pakkas vain kututtohon niin jalaan pohjaa, jotta aivan tirsкуtti. Sitten se sorko vain nimen kans kartiin nuaralle, toisten viärehen kiikkumahan.

Ja kun alkoo ne jouluntyät, niin kivat kalat pantihin likohon koivuntuhkahan.

Tärkein oli kyllä se siantappopäivä. Meidät kakarat kyllä pirettiin tuvas niinkauan kun sika kiikkuu orres. Kalltaamista sai kyllä kattua kun kuumalla flasattiin, jotta saatiin karvat paremmin irti ja terävällä kuparinapolla kravattiin kaikki irti. Ja solli sitten puhdas ja valkoonen kun posliinitouppi.

Mutta ne sydänkaluperunat oli mulle kauhistus. Niitähän ruvettiin kohta pauhoostamahan, kun saatiin siasta irti.

Ja vielä kauhiee mua orotti, kun täysin, jotta mun pitää suolia pokemahan.

Erellisenä päivänä oli kerrat jo tehty pitkistä oljiista korveehin ja isä vuallu makkaratikut. Ja kun äitee sai sualet käännetyksi ja virutetuksi, niin kiahuva vesi olkien päälle ja sualet sekahan.

Mun housunpultut oli käännetty polven päälle ja sitte sinne sekahan polkemahan. Kylmä hiki nousoo vieläkin kruppihini. Niinkun kärmesten seas olis polkenu. Ja äitee hoki, notta kääntele pohjia myäri. Oljet pisteli ja vesi poltti. Mä tramppasin kun Sinkerin kones, jotta olis pian pääsny pois. Mutta joulua se täisi ja makkaroosta mä tykkäsin.

Sillä aikaa kun äitee oli askarehilla niin mumma teki veritaikinan ja ruvettiin täyttämähän suaalia. Ei saanu täyhtehen kovan panna, jottei halkee.

Ja kun ensimmäiset tuli uunista, niin

koko väki istuu uuniloukos sen pannun ympärillä.

Setä katteli aina vahvimmat makkarat ja millä hartaudella se paasas, naama oli korvia myäri rasvas ja silmät renkalla pääs.

Seuraavana päivänä keitettiin pääsytty ja sorkat ja sualattiin puuhulikahan. Äitee vielä mittas kämmenellä sian fläskin ja ihaali, jotta oli hyvä sika kun kämmenen leveys ei piisannu.

Sitten mä sain lähtiä Lammen kaupasta ostohon joulutavaroota ja käskettiin ostaa niitä vahvempia valkoosia kynttilöitä, jotta ne kestää kauan palaa kuuses. Ja kun tulini, niin uuniklasista näkyy uunista komia valkia.

Se oli leivän ja siirappilimppujen leipominen aina ensiksi, enkä sen jälkihän niin hyviä limppuja oo saanu, mä kun oon aina tykänny siirapista.

Sitten leivottiin joulunisu ja ne ankastukikkin oli kun isoja halkoja.

Kuusikin oli haettu hyvin ajoon veikoon kans ja solli niin kranttu, kun mikä en tahtonu olla kyllä hyvä ja sai koko kotomettän trampata umpihanges.

Ja tulihan jouluauttukin viimeen. Akat oli aamulla varhan lämmittäny saunaa, jotta se oli puallita päivin valmis. Saunan lautaasillen oli levitetty pitkät oljet, ja voi kuinka ihana siälä oli maata, eikä ollu yhtään tikuraakaan saunas.

Isä kantoi aina saunahan ja pois sen siskoon kun solli sellaaßen piäni knysä ja oli vielä kiarroottu saalihiin. Mä klohnustin alalikkaasin peräs sitä lumista

polkua ja ajattelin, jotta voi kun muakin jokin kantaas.

Sitten kun päästihiin pukeehin veikoo koristeli kuusen ja me siskoon kans istuuma sivupenkillä viäretysten, me kun ei ultuttu ylähä. Mutta kyllä siitä tuli kaikkien komiin kuusi. Oli oikeen enkelin kuvaasia kuusenkaramälliä. Sanoon siskoolle, niitä ei saa syrää muutoon enkelit itköö.

Sillä aikaa isä oli käynny toivomas hevoosille hyvää joulua ja antanu joulukaurat. Sitten syätihi se jouluateria. Oli palvattua lihaa ja kaikkia hyvää ja voi kun piti syörä, jotta mahan kuarta kinnas. Äitee teki välillä askarehen ja isä nosti nurkkakaapista joululehdet, ne kun luettiin vasta jouluna.

Tulihan se aattoiltakin viimeen ja sai sytyttää kuusenkynttilät, ja voi kuinka hyvä tuli olla, kun kattoo sen kuusen kyntilään palamista.

Muistan yhden aaton, kun meille tuli pukka. Porstuasta rupes kuulomahan kova kolkutus. Silloin rupes syrän takomahan, jottei henki tahtonu kulkia. Ja kun se aukaasi oven aivan silmät mustuu. Sillä oli naama aivan musta noesta. Karvalakki ja pälsyt oli väärinpäin. Ja sitten jäliistä päin ajattelin, jotta se oli kun sialunvihollinen.

Johnakin välis tormootin kamarihin ja tukiin itteni sen sivustaverettävän sängyn ja pariaan rakohon. Jotta hengenkulku meinas topata topata kokonansa. Olihan se mullekin tuanu tasaklasin ja mustat sukansääret, lavat keriettiin tikuta vasta härkäviikolla. Kun mä lopuuksi tohiriin tulla pois, niin äitee sanoo eihän meille voi pukkia tilata, kun tua flikka nuan pelkää. Koitin sanua, jotta en mä olisi peliänny, jos olsin saanu istua isän syllys, mutta kun siskoo sai istua siinä.

Kyllä mä häpesin. Ja rupesin orottahan, kun pääsis pian keskisänkyhyn sinne villaerustaan taa. Ja samas äitee sanookin, jotta nyt sammutetahan kynttilät, jos kerran kirkkohon lähdetä.

Ja kynttilät sammuu, voi mikä ihana haju täytti sen isoon tuvan, se oli joulun henki, unohdin pukin ja kaiken muunkin. Tuota joulun henkiä kaipaen joka joulun. Kun olen kulkenut pitkän matkaa lapsuudesta tähän päivään arpisin jaloin ja sydämin.

Taina Saukko

Heikkilä lintujensa parissa 1930-luvulla. Työn alla on laulujoutsen. Kuvassa on myös sotavammoihin menehtynyt ainoa poika, Pentti.

Emmi ja Iisakki Heikkilä Laurolan monitaitajat

Kaksi neljästä 1943 preparoidusta ketunpoikasesta. Ne ovat koulun kokoelmassa.

Isonkyrön Laurolan Jaurilla on aina asunut toimeliaita ihmisiä. Kylän ensimmäinen asukas oli Kleofas Heikkilä. Hän muutti Jaurille 1896 isonjaon aikana. Perheen muuttaessa Iisakki Heikkilä oli yhdeksänvuotias. Kun Emmi Heikkilä, os. Nummelin, naimisiinmenon jälkeen muutti Jaurille 1910, ei siellä Heikkilän väen lisäksi vielä asunut muita.

Tämän jutun juuret taitavat ulottua 1950-luvulle. Toisella kymmenellä ollessa kävimme Mäen Maunon kanssa Heikkilässä katsomassa täytettyjä lintuja ja ketunpoikia. Kiinnostus jäi itämään.

Iisakki Heikkilä oli syntynyt 1886 ja hän kuoli 1978. Emmi Heikkilä oli syntynyt 1886 ja hän kuoli 1972.

Lainaan tähän osan Matti Nummelinin (Nummensalo) Vaasa-lehteen 26.

11. 1932 Iisakki Heikkilästä kirjoittamasta artikkelista:

”Isak Heikkilä on todella oikea monipuolisuusmies omassa lajissaan. Hän on samalla kertaa maamies ja karjamies, seppä, suutari ja nikkari, vieläpä musiikkimies ja näyttelijäkin. Enimmin ansaitsee hän kuitenkin huomiota etevänä eläinten täytäjänä.”

Heikkilän ensimmäinen preparointi oli 17-vuotiaana tehty huuhkaja. Vuoden hän oli pitänyt sen nahkaa formaliinissa ennenkuin uskalsi aloittaa työn. Teoreettiset tiedot preparointiin hän sai professori Kivirikolta, ja käytännön oppia Lempäälässä asuneelta prepaattori Jutilalta.

Heikkilä oli myös innokas erämies. Jaurin soilla ja metsissä hän teki havaintoja lintujen liikkeistä ja asennoista oksilla. Metsästysretkiltä hän toi riistan lisäksi ”puita väärii”, joille voi preparointinsa asetella. Hänen kuningasajatuksenaan oli saada itselleen koko Suomen linnuston käsittävä kokoelma. Helmikuussa 1942 tämä toive raukesi. Heikkilän päärakennus ja sen mukana

Erikoinen preparointityö; juoksijaori Säilän kaviot. Suurjuoksijan omisti Matti Takala Ylihärmästä.

280 preparoitua lintua paloi hetkessä tuhkakksi.

Kun uusi koti valmistui, alkoi kaappien päälle ja seiniin kiinnitetyille oksahaarukoille jälleen ilmestyä sekä siivellisiä että nelijalkaisia metsän eläviä.

Erilaisia töitä

Pienin noin 2000 preparointityöstä on Martti Rullon Amerikasta tulitikkulaa-tikossa lähettämä kolibri. Suurin taitaa olla merikotka. Joutsenia on ollut useita. Yhden ampumisesta on sen lähettäjä

Harald Blomqvist ja Iisakki Heikkilä sekä saalista Vaasan saaristosta.

Ylipään nuorisoseuran kruunuhääkulkue ohittaa Perttilän. Pelimannit vas. Iisakki Heikkilä, Jussila, Jussi Yli-Nikkola. Ohjaksissa Esko Leppinen.

ja preparoinnin teettäjä kärsinyt kolmen kuukauden vankeustuomionkin. Hirvenpäitä Heikkilä täytti parikymmentä. Ohjelmaan on kuulunut ilves, ahma ja karhu sekä Kyrönjoesta saatu suuri hauki. Erikoinen työ oli myös Matti Takalan omistaman juoksijaori Säilän kavioiden preparointi. Töitä on mennyt ulkomaillekin.

Inkeri Taipale kertoi myös, miten isä toi v. 1943 metsästä neljä ketunpoikasta. Niitä kasvatettiin kotona jonkin aikaa. Niiden häkin siivoaminen oli ikävää puuhaa hajun takia.

Emmi Heikkilä

Emmi Heikkilällä oli emännyyden lisäksi monia harrastuksia. Erityisen mieluista oli nuorisoseuratyö, ja näytelmätoimintaan osallistuminen. Ebba Flemingiä, Kaarina Maununtytärtä ja Pohjalaisten Kaisaa hän on menestyksellä tulkinnut. Vuonna 1950 tehdystä elokuvassa Härmästä poikia kymmenen hän esiintyi Pouttulan emäntänä. Iisakki Heikkilä oli elokuvassa myös mukana.

Monet yksityiset ja retkikunnat kävi-

vät tutustumassa talon nähtävyyksiin. Se toi myös emännälle lisätyötä.

Paula Annala muisteli 1989:

”Valtaalan koulusta teimme opettaja Hietasen johdolla retken Heikkilään. Katsoimme linnut ja eläimet. Oppilaat lauloivat talonväelle:

*Tahdotko kanssani metsähän tulla,
paljonpa paljon on nähtävää sulla.
Kuljemme siellä, reippaalla mielellä,
lintuja näämme,
tunneiksi jäämme, metsähän niiden luoksi.*

Sitten isäntäpari esiintyi koululaisille: Iikka-isäntä otti viulun ja säesti, kun Emmi-emäntä lauloi:

*Tein minä pajusta hilpeän huilun,
mutten ääntä mä siihen saanut...*

Hän lauloi tämän Oskar Merikannon laulun hyvin taidokkaasti ja kauniisti.”

Lahjoitus yhteiskoululle

Iisakki Heikkilän kokoelma karttui. Vanhempana hänelle tuli huoli sen hajoamisesta maailman tuuliin. Vuonna 1968 yhteiskoulun naistoimikunta osti sen Heikkilältä ja lahjoitti Isonkyrön yhteiskoululle. Matti Nummensalo kirjoitti Vaasa-lehdessä:

”Lahjoituksen on tehnyt yhteiskoulun naistoimikunta, mutta sitä voidaan pitää kokoelman luoja, isokyröläisen eläinten täyttäjän I.O. Heikkilän lahjoituksena. Hänen kokoelmasta perimänsä hinta tuskin vastaa sen tekijälle itselleen aiheuttamia aineellisia uhrauksia.”

Matti Loukola

Lähteet: Heikkilöiden tytären Inkeri Taipaleen haastattelu. Vaasa-lehdet: 26. 11. 1932 ja 16. 5. 1968
Pellervo n:o 1-2/1952
Valokuvat Inkeri ja Veikko Taipaleen kuvastosta.

Inhimillinen hyvinvointi

Ihmisellä on kyltymätön halu muuttaa olemassa olevia oloja. Viimeaikoina teknokratien ammattikunta on kunnostunut erikoisesti. Takavuosien teoria-pohjaiset yhteiskuntasuunnittelijat, kuten esim. Engel, saivat valtavat koekentät ajatustensa testaamiseksi. Se, mikä toimi teoriassa, ei välttämättä toiminut käytännössä. Ennen kaikkea unohtui itse ihminen.

Näin joulun lähestyessä, tulisi pysähtyä ajattelemaan tehtyjä virheitä ja ottaa niistä opiksi. Se taito vain tahtoo meiltä puuttua. Aina löytyy voimakas-tahtoisia yksilöitä, jotka uskovat omistavansa sen viisasten kiven, jolla hän voi toteuttaa omat itsekäät pyrkimyk-sensä. Heidän ympärilleen muodostuu poikkeuksetta liehittelijöitten ryhmä, joka innostuksissaan ei huomaa synty-neitä harhakuvia.

Tehokkuuden nimissä markkinoitu kaikkinaisten hyödykkeitten halpene-

minen on yksi tehokas keino saada tuki-joita pyrkimyksilleen. Tukijoitten rivit harvenevat, kun he huomaavat, että se olikin vain kupla, joka särkyessään aiheuttaa yhä lisääntyvää epävarmuutta.

Seuraavaksi syötetään kollektiivista turvallisuutta, joka saavutetaan liittymällä yhteen isommaksi kokonaisuudeksi. Tästä suuruudenhulluudesta on järkyttävänä esimerkkinä teurastamo- ja pankkitoiminta näinä aikoina. Taas-kin vähäväkinen jäi jalkoihin ja mikä ikävintä se ihminen, jota varten hom-maa lähdeittiin pyörittämään.

Alussa mainittuja engeleitä on edelleen. Heidän ajatuskuvioitaan yritetään nyt toteuttaa läntisen Euroopan alueella. On erinomaista, kun rajat aukeavat ja liikkuminen on vapaata. Olemme ulospäin vaihvoja. Näin lasketaan su-mua silmille.

Ei puolella sanalla tuoda esille esi-merkiksi sitä, miten tämä jouduttaa meidän vähäväkisen kulttuurimme rap-peutumista. Kulttuuri, joka on meille tuttu ja turvallinen. Ei myös sitä, että tuhansia tavaranimikkeitä viedään sin-ne ja toisinpäin samanlaisia tuodaan tänne. Tämä on käsittämätöntä energi-an haaskausta. Mutta kun kerran mak-simoitu tuottavuus on johtoajatuksena, silloin luonnonvarojen hyödyntäminen

pitää olla äärimmäisen tehokasta.

Toimimme siis täysin liikemaailman ehdoilla. Meille selitetään, miten sitten unionissa päätetään asioista sivistyneesti. Neuvostoliittoa syytettiin pyrkimyksistä alistaa Suomi komentoonsa. Se ei kuitenkaan vaatinut Suomelta sitoutumista yhteiseen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan, ei vaatinut talous-politiikkaa päätettäväksi yhteisesti Moskovassa ja Suomen siirtymistä ruplatalouteen, Ei vaatinut yhteistä neuvostopassia eikä venäläisten vapaata ehdokasasettelua ja äänioikeutte suomalaisissa vaaleissa. Nyt Euroopan Unioni edellyttää vastaavia asioita Suomelta.

Koko ihmiskunnan historian ajan on ollut valtaa janoavia, joiden ehdoilla vähäväkiset ovat yrittäneet elää omaa alistettua elämäänsä. Se on ollut ennen ja on nyt harvain valtaa ja muutamien etuoikeuksia. Inhimillisen hyvinvoinnin kanssa sillä ei ole mitään tekemistä. Meille halutaan uskotella, että joulu-pukki on jossain muualla kuin Korva-tunturilla.

Aika näyttää, onko pohjoismainen demokratia hyvinvoinnin luojana vaihdettavissa johonkin epämääräiseen uskomusten viidakkoon.

Väinö Pollari

Välitunti on

Ja katson sinua likkaporukasta
sinä katsot minua poikien joukosta.
Tekisi jo mieli juosta halaamaan
mutta en voi sillä välillämme on
viisi miljoonaa kilometriä

Monkey

Elämä

Kuljen yksin kylätiellä,
tie on liukas.
Minä luistelen pitkin tietä
ja varon kaatumasta, kuten
elämässäkin.
Jos kaadun, on vaikea päästä ylös,
kuten elämässäkin.
Kaikista kolhuista ei toivu,
kuten ei elämässäkään.

Monkey

Päivi

Katson alas rinnettä.
Ja sitten lujaa alas.
Se on tosi ihanaa,
se tuulen voima
se ilmavirta,
se on parasta laskettelussa.

Monkey

Voi kesä!

On syksy,
lehdet varisevat puista ja luonto
näyttää kuolevan.
On talvi,
maa on luminen ja ilma on kylmä.
Voi kesä, tule ja lämmitä
ilma ja vesi, ja tuo hymy
ihmisten huulille.

Päivi

Tunnilla en pysty keskittymään
nälkä kurnii mahassa
ajattelen sinua ihanaa jätkää
opettaja pähuu. Pla-pla-pla-pla-pla...
Puhe menee toisesta korvasta sisään
ja toisesta ulos.

Tunti loppuu äkkiä kotia,
mutta ei, tahdon nähdä sinut,
ennen kuin tulen kotiin.
Sinä tulet mutta et huomaa minua
vaan kiiruhdat taksille ja kotiin
turhaan odotin, ajattelin,
miksi et huomattanut.

Seuraavana päivänä et tullut kouluun,
olisin halunnut lähteä kotiin tai
mielummin luoksesi katsomaan,
mikä sinulla on. Sain kuulla, että
olit muuttanut pois Helsinkiin.
Sydämeni murtui, itkin.
Enkä mennyt seuraavana päivänä kouluun.
Olisin halunnut muuttaa kanssasi Hesaan.

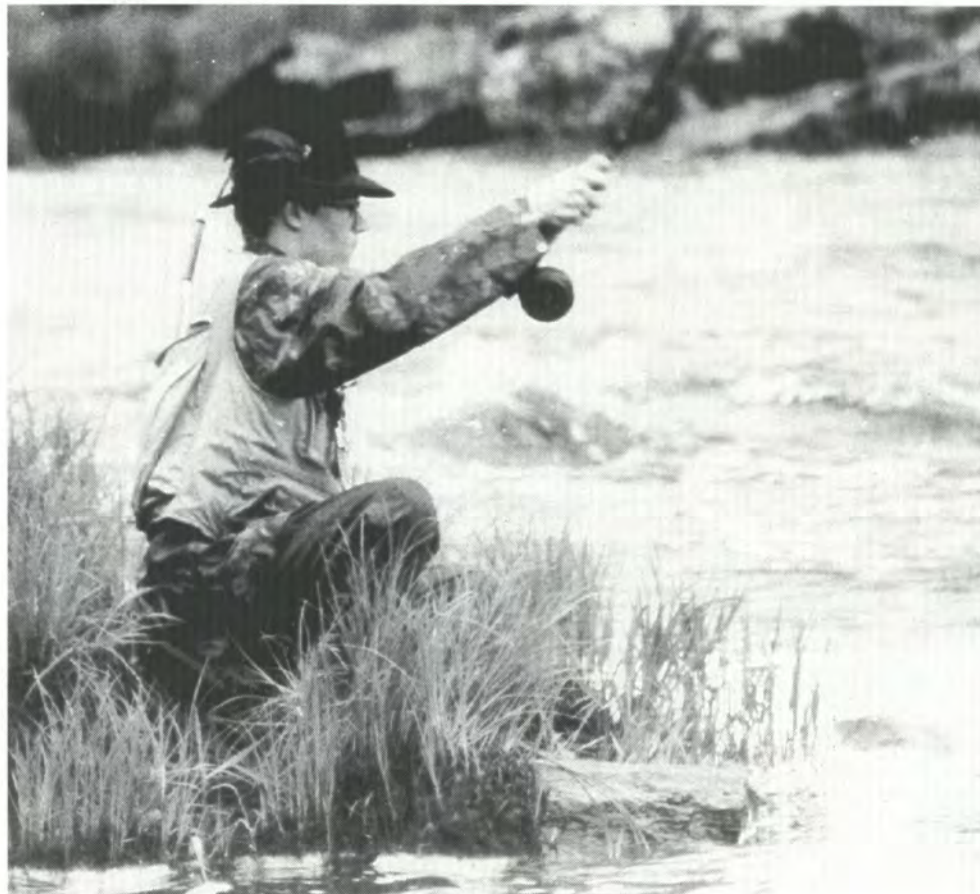
Kuluvan vuoden kuvasatoa

Isonkyrön historian kirjoittamisesta tehtiin historiallinen päätös. Historian kirjoittamista on jo yli 60 vuotta jatkailtu. Nyt tuo noin miljoonan maksava historiateos sai kirjoittajakseen professori Heikki Ylikankaan. Vuosituhannen vaiheessa opus on myynnissä ja teokseen sijoitetut rahat arvioidaan saatavan myynnillä takaisin. – Kuva: Risto Soini

Isonkyrön Palomiehet ry on tehnyt toimintavuosiensa aikana monenlaisia kunnan varoja säästäviä tempauksia. Viimeisin lähes kokonaan talkootyönä tehty oli Isonkyrön uusiin sammutusauto. – Kuva: Risto Soini

Kyrönjoki on muutamassa vuodessa noussut merkittävään asemaan virkistyskalastusjokena. Istutuksin on jokeen saatu jalokalakanta, joka lisääntyy myös itsestään. Nousukalaa on Kyrönjoen rannoilta saatu perholla ja uistimella. Virkistyskalastus on saanut uusia harrastajia perhokalastuskurssien myötä. – Kuva: Risto Soini

Kyrönmaan kuorot kohtasivat suurtapahtumassa, johon oli kutsuttu kaikki Isonkyrön, Laihian, Ylistaron ja Vähänkyrön kuorot. Suurkuorossa oli kolmatta sataa laulajaa kirkkokuoroista, sekakuoroista, mieskuoroista ja veteraanikuoroista. – Kuva: Risto Soini

Kyrönjokisoutu on perinteinen kesätapahtuma, jossa Kyrönjoki on melojien suosikki, osanottajia on ympäri maan. Tapahtuman yhteydessä on Kyrönmaan kuntien välinen haastekisa, jossa luottamus/virkamiehet ottavat mittaa toisistaan. Isokyrö oli jo toisen kerran peräkkäin paras. Joukkue Erkki Trompari – Mika Erkkilä oli tänä kesänä voittoisa. – Kuva: Risto Soini

Kotimaisen villan tuotantoon ja käyttöön erikoistunut Villavintti aloitti toimintansa Varon talon yläkerrassa. Erityisneuvoja Tuula Henttu vastaa toiminnan kehittämisestä. Villavintti on maassamme ainut aiheeseen erikoistunut kotiteollisuusliiton toimintapiste. – Kuva: Risto Soini

Reserviläisjärjestöt ovat joka vuosi järjestäneet kuusimarkkinat. Joulukuusien ja jätkänkynttilöiden lisäksi oli Suomen itsenäisyyden juhluvuoden kunniaksi myynnissä oikein armeijan soppatykillä valmistettua hernesoppaa. Esko Petäjä, Mika Erkkilä ja Antti Romu olivat myyntivuorossa. – Kuva: Risto Soini

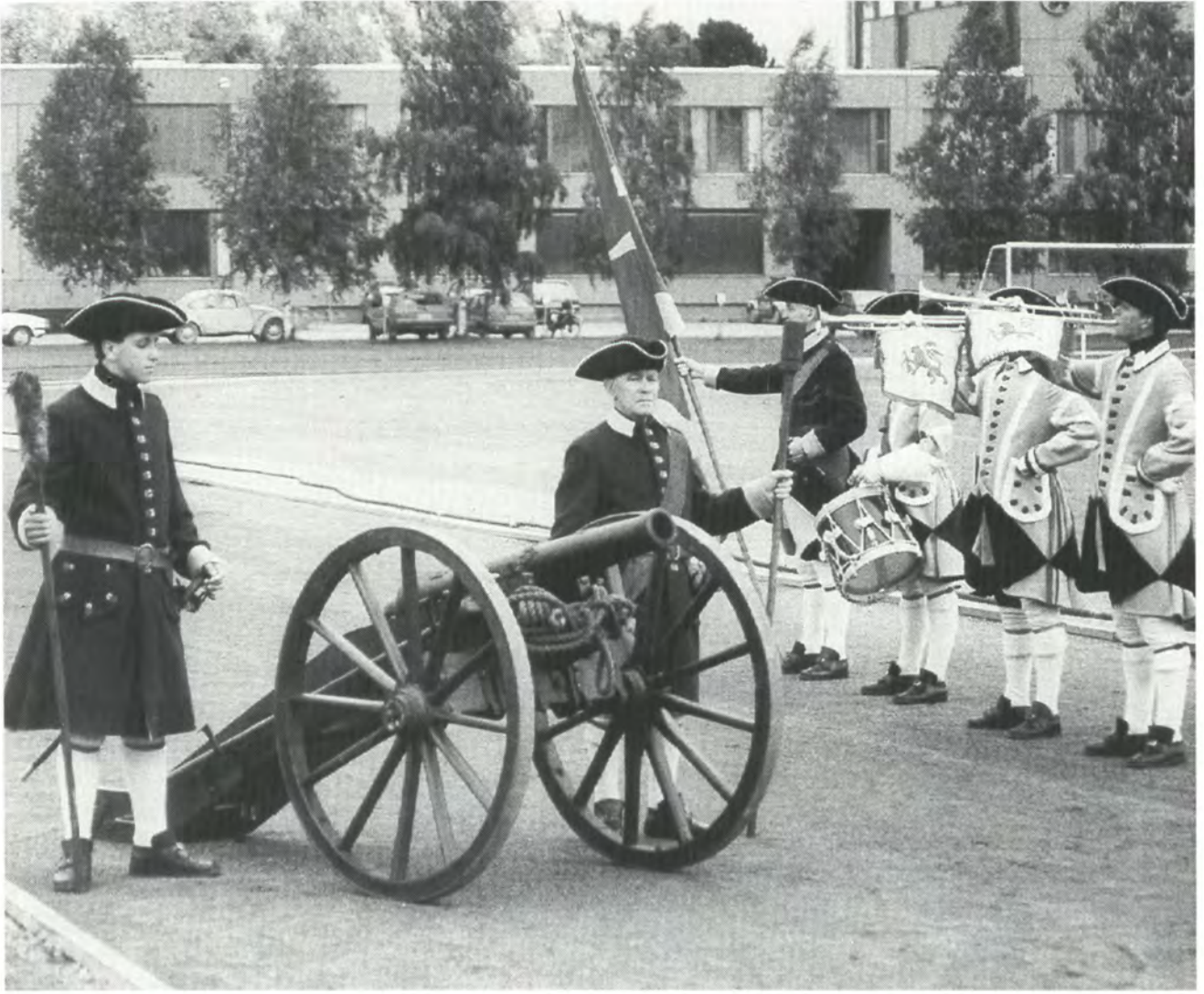

Mikko Alatalo kävi viihdyttämässä markkinayleisöä Pohjankyrön messuilla, jotka kymmenennen kerran järjesti pesäpallojaosto. Messuilla on näytteilleasettajien määrä ja samalla myös yleisömäärä kymmenkertaistunut vuosien aikana. – Kuva: Risto Soini

Kyrön Voiman Naisvoimistelijat viettivät juhlatuotantaa esittämällä satuliikuntanäytelmän Bessi ja Illusia. – Kuva: Risto Soini

1

2

Smoolannin karoliinit olivat tutustumassa ensikesän näytöspaikkoihin. Isosakyrössä vietetään ensi kesänä heinäkuun lopussa suurtaapahtumaa Vanhan kirkon 690-v. ja Napuen taistelun 280-v. kunniaksi. Tapahtuma liittyy osana "historian neliapilaan", jossa Isokyrö, Oravainen, Maksamaa ja Vöyri yhdistävät kulttuurihistorialliset voimavaroinsa yhteiseen matkailuprojektiin.

Kuva 1: Kesän 1993 merkkitapahtuma ja kohokohta oli heinäkuussa, kun Smoolannin karoliinit olivat tutustumassa Suuren Pohjan sodan ratkaisutaistelun, Napuen taistelun kenttään ja muistomerkkiin.

Kuva 2: Urheilukentällä annettiin taistelunäytös, miten 1700-luvun aseilla taistelukentällä toimittiin. Mustaruutiaseen korvia huumaava pamaus ja mahdollinen savupilvi oli satojen katsojien mieleen.

Kuva 3: Muskettisoturin kivääriotteita nähtiin lähes kolmekymmentä, kun suustaladattava piilukkokivääri ladattiin pyöreällä itse valetulla kuulalla ja ruutisarvesta kaadetulla mustaruudilla.

Kuvat: Risto Soini

3

Väinö ja Lyyli Pollarin maatila sai Kotiseutuliiton kunniakilven hyvin hoidetun ja vaalitun perintötilan pitämisestä. Kunniakirjan luovuttivat Kotiseutuyhdistyksen puolesta Erkki Tuuri ja Katri Kempainen. – Kuva: Risto Soini

Tauno Lehtonen muistelee:

Yrittäjät yhdessä jo neljä vuosikymmentä

Moneen kertaan oli ollut keskustelua siitä, pitäisikö perustaa jonkinlainen yrittäjäkuntaa yhdistävä elin paikkakunnalle. Niinpä kutsuttiinkin porukkaa Pohjankyrön saliin asiasta keskustelemaan ja päädyimme perustamaan Isonkyrön Yksityisyrittäjät ry:n 20. 9. 1953. Näin haluttiin lujittaa suhteita pitäjän yrittäjien kesken ja muutenkin edistää kehitystä paikkakunnalla. Samassa kokouksessa olivat läsnä, ikään kuin kummeina, toiminnanjohtaja Eino Suoniemi Vaasasta ja johtaja K.M. Kallio Laihialta.

Ensimmäiseen johtokuntaan valittiin puheenjohtajaksi Aulis Pispala, sihteeriksi toimittaja Arto Ujainen, joka oli koko idean alkuunpanija sekä muiksi jäseniksi kauppias Helle Kalevaara, tehtailija Toivo Suokko, kauppias Yrjö Koskinen, autoilija Jussi Kahelin ja kauppias Paavo Kitinoja.

Samassa tilaisuudessa aloitti toimintansa myös yrittäjien naiskerho. Sen puheenjohtajaksi valittiin kauppias Helle Kalevaara sekä johtokunnan jäseniksi Helena Katila, Helmi Nortunen, Tilda Väinölä, Taina Saukko, Toini Keko, Toini Perttilä, Vieno Västi, Aune Saari, Kyllikki Komsu, Raija Ujainen, Aura Nuuja, Sanni Hattunen, Hilka Kujala, Anja Kallio ja Maija Kitinoja.

Myöhemmin naiset luopuivat omasta kerhotoiminnastaan ja nykyisin yrittäjien yhteistä työskentelyä ohjaa johtokunta, johon kuuluu sekä naisia että miehiä.

Heti perustamissyksynä virisi innokas toiminta. Ensin järjestettiin suuri juhla yrittäjääatteen merkeissä vapaine tarjoiluineen. Vieläpä kyytityskin jär-

jestettiin ja näin saatiin runsaasti väkeä liikkeelle. Lisäksi järjestettiin kirjallisuusilta, muotinäytös sekä osallistuttiin joulumyyjäisiin.

Seuraavan vuoden ohjelmassa oli kirjanpitokurssi, kahvikonsertti, muotinäytös ja yrittäjäviikolla tietenkin ilmainen yleisöjuhla. Silloin ei televisiot ja videot olleet vielä nykypäivän tapaan ”vaivoina”, joten yleisöä saatiin näihin tilaisuuksiin hyvinkin runsaasti.

Messut v. -55 voimannäyte

Nuoren yhdistyksen voima kohosi huipuunsa vuonna 1955. Silloin toimeenpantiin ainutlaatuiset, kuuluisat Kyrönmaan messut. Ajatus oli itänyt jo pitkään ja niin kävikin toteen vanha suomalainen sananlasku, että ”hyvin suunniteltu on puoliksi tehty”.

Päätös messujen järjestämisestä tehtiin 20. 5. 1955 ja messut pidettiin jo heinäkuun alussa. Maaherralle lähetettiin kutsu saapua avaamaan messut. Hän suostuikin pyyntöön heti, koska hän kertoi jäljestäpäin arvelleensa, ettei kahdessa kuukaudessa pystytä mitään messuja järjestämään, joten messujen avusta ei tarvitse suorittaa.

Maaherra K.G.R. Ahlbäck tunnusti myöhemmin yllättyneensä iloisesti keskikoulun kentälle kohonneesta messualueesta. Sinne oli noussut hyvin järjestetty, edustava Kyrönmaan pienteollisuutta ja liiketoimintaa esittelevä näyttely. Yleisöäkin messut kiinnostivat kovasti ja niinpä tapahtuman tuotto oli pyöreästi 250.000 silloista markkaa.

Stipendirahasto

Voittosumma käytettiin perustamalla Isonkyrön yhteiskoululle stipendiraahasto, jonka alkupääoma oli 200.000 markkaa. Yhdistys on eri keinoin kartuttanut rahastoa vuosien mittaan ja siihen on saatu yksityisten yrittäjien lahjoituksia niin, että rahaston pääoma on nykyisin hiukan vajaa 30.000 markkaa.

Korkotuloista on vuosittain jaettu stipendejä koulunsa päättäneille, ja kun koulusta tuli yliopistoon johtava, myös ylioppilaille. Ensimmäisen yo-stipendin olen henkilökohtaisesti ojentanut Kurikan nykyiselle kirkkoherralle Raimo Mäelle.

Messutuloilla hankittiin lisäksi kymmenen nimikkotuolia yhteiskoulun juhlasaliin. Kun samana vuonna pidettiin vielä muotinäytös, yrittäjäviikon juhla ja joulujuhla, niin oli siinä totisesti toimintaa yhden vuoden osalle.

Ruotsinmatkoja

Eikä siinä vielä kaikki. Onnistuneitten messujen rääpiäisiksi järjestettiin laivamatka Ruotsiin, mikä tuohon aikaan oli vielä harvinaista. Matkasta muodostuikin 17:lle yrittäjälle ikimuistoinen. Menomatalla meri näytti kauneimmat puolensa, mutta paluumatkalla todelliset kasvonsa. Laivan keikkuessa moni tunsu tarvetta tarkastella kaiteen yli aallokkoa. Lokit ja kalat saivat osuutensa Ruotsissa nautituista herkuista.

Naapurimaassa pärjättiin jotenkin, kun kielitaito ja kädet yhdistettiin. Ruo-

SYKL:n kultaisen yhteisöplakaatin Isonkyrön Yrittäjille luovuttivat E-P:n piirin toiminnanjohtaja Pauli Kankaanpää (vas.) ja pj. Antti Salminen. Onnittelut ottivat vastaan juhlijoitten puolesta Harri Mullola (pj.) ja Maritta Karhu (siht.).

kaakin löytyi ja yösiija "hemmetista". Tuliaisia piti tietenkin ostaa sekä nauttia tarjoilusta laivalla. Näitä Ruotsinmatkoja on myöhemminkin tehty aina innostuksen mukaan.

Karhu otti talviunet

Kun "Kyröön karhu" vuonna 1955 teutaroi oikein olan takaa yrittäjäaatteen hengessä, niin ottipa sitten oikein talviunet heräten vasta vuonna 1958. Silloin Isonkyrön Yrittäjät ry kokoontui jälleen jatkamaan toimintojaan, joka onkin jatkunut keskeytymättä näihin päiviin asti.

Ulospäin näkyvästä toiminnasta muutama poiminto:

Vuonna 1968 ostettiin velan turvin tontti, joka luovutettiin ilman vuokraa Isonkyrön Uimahalliyhdistykselle 50 vuoden ajaksi. Muutaman vuoden kulluttua, kun Isonkyrön urheilukenttää ryhdyttiin rakentamaan nykyiseen muo-

toonsa se oli vielä osa uimahallin tontista ja niin yrittäjille tulikin tilaisuus myydä tämä tontti kunnalle. Mitään kouriintuntuvaa voittoa ei tästä kaupasta yhdistykselle tullut, mutta takaisin saatiin aikanaan maksettu hinta ja vuosien varrella kertyneet korkomenot.

Monipuolista toimintaa

Yrittäjät osallistuivat myös matkailu- ja mainonnan rahoittamiseen ja Leväluhdan lähteen ympärille tehtiin talkoilla aita. Ylipäätään ns:n kruunuhäissä hypeltiin raharinkiin. Telineytöt olivat silloin valtakunnallisesti tunnettuja voimistelijoita ja heidän palkintoihinsa yrittäjät tekivät lahjoituksia.

Kursseja järjestettiin erilaisia, kuten kirjanpidossa, myynninedistämässä ja malminetsinnässä. Kalakannan lisäämisestä Kyrönjoessa järjestettiin neuvotelutilaisuus. Samoin esitelmätilaisuus aiheesta uusi liikeverotus.

Yrittäjien kuoro perustettiin vuonna 1965. Kuoro on edelleen voimissaan ja esiintymisiä riittää. Kuoro sai myöhemmin nimen Isonkyrön Sekakuoro.

Vuodesta 1971 lähtien Yrittäjät julkaisseet Isonkyrön Joulu -lehteä, joka joulunaiheisine kertomuksineen käsittelee kotipitäjään liittyviä asioita.

Varoja hankittu monin keinoin

Varat toimintaan on saatu jäsenmaksujen lisäksi järjestämällä maksullisia juhlia, muotinäytöksiä, tanssitilaisuuksia sekä pikkuarpajaisia. Vähän suuremmissa arpajaisissa oli pääpalkintona Rinta-Joupin Autoliikkeen lahjoittama auto. Päävoitto pysyi paikkakunnalla liikenteessä useampia vuosia.

Bingokin pyöri aikanaan ja kerhoiltojen tuottamat rahat ovat olleet rikkana rokassa.

Kunnallisvaaleihin on osallistuttu vuodesta 1960 omilla ehdokkailla ja

Isonkyrön Yrittäjät ry:n 40-vuotisjuhlassa palkittiin ansioituneista yrittäjistä Suomen yrittäjien keskusliiton hopeisella ansiomerkillä Jaakko Ujainen, pronssisella Väinö Kujala ja Heikki Lehtonen (oik.) sekä Isonkyrön vuoden yrittäjänä Tervajoen Kiviveistämön edustaja Suokko.

siitä lähtien yrittäjillä on ollutkin oma edustajistonsa kunnanvaltuustossa, -hallituksessa ja useissa lautakunnissa.

Myös yrittäjien aluejärjestössä on isonkyröläisiä ollut edustajina alusta alkaen.

Toiminnan näkymättömänä puolena varsinaisen ytimen on muodostanut sisäinen kanssakäyminen yrittäjien kesken kerhoilloissa, joissa on vapaasti keskusteltu yrittäjiä kiinnostavista asioista. Monet hyvät ideat ovat näin syntyneet.

Retkeilykin on. Joskus jäsenten huviloille, kerran myös IMAS:n uudelle majalle, jonne veimme tuliaisina ikkunaverhot.

Vuonna 1980 sai seurakunnan päiväkerho lahjoituksenamme leikkimökin, joka on yhä täydessä käytössä.

Naapurien; Laihian ja Ylistaron, kanssa on ollut säännöllistä kanssakäymistä.

Erilaiset tempaukset ovat olleet Isonkyrön Yrittäjille luonteenomaisia. On järjestetty markkinoita useina vuosina erilaisine ohjelmineen. Myös toripäivät

ovat kuuluneet ohjelmaan ainakin kymmenenä viime vuotena. Myyjä ja ostaja on torille ilmaantunut, että perinteestä ei ole aihetta luopua. Samoin on joulun avauksen kanssa.

Vuoden Yrittäjä on valittu jo toistakymmentä kertaa.

Neuvottelu- ja keskustelutilaisuuksia on järjestetty kunnan päättäjien ja eri elinten kesken. Myös maatalousyrittäjiin kanssa on ollut erilaista yhteistoimintaa.

Vastuullisia

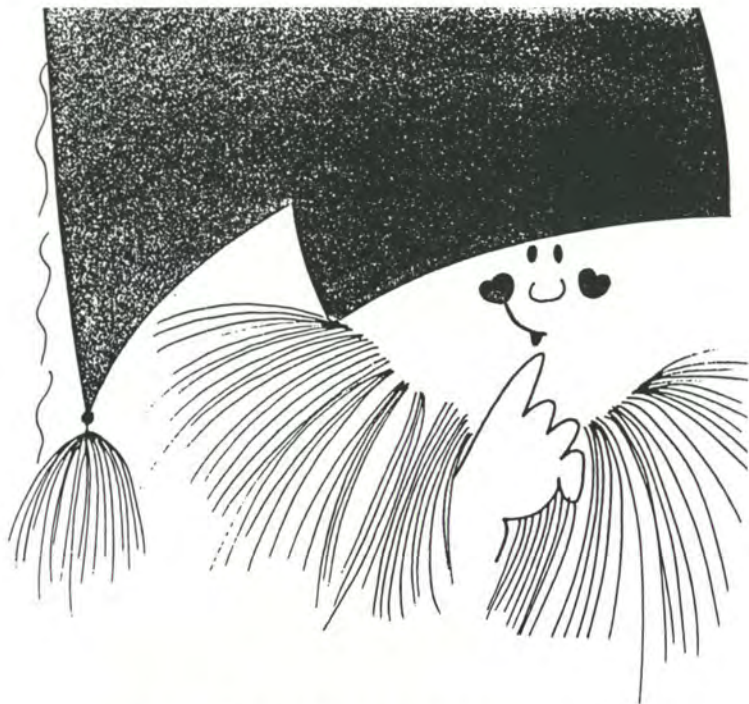
Yrittäjien toiminnasta on pääasiallisesti vastuussa vuosittain valittava johtokunta ja sen puhkeenjohtaja. Isossakyrössä yrittäjien puheenjohtajina ovat toimineet Tauno Lehtonen (12 v.), Aulis Pispala, Jussi Kahelin, K.J. Mielty, Reima Ylinen, Erkki Knuutila, Arvi Mäkynen, Pentti Saari, Mauri Talikka, Mauri Keltto, Jaakko Ujainen, Sakari Rintamäki, Kyösti Kosonen ja Harri Mullola erimittaisia jaksoja.

Nykyiseen johtokuntaan kuuluvat Harri Mullola (pj), Tarja Ollila (vpj), Ari Suokko, Asko Pollari, Erja Koskela, Leena Mäkinen, Juha Savinainen, Seppo Keisanen, Leena Erkkilä, Risto Buckman, Tauno Lehtonen.

Yhdistyksen nimi on nykyään Isonkyrön yrittäjät ry. Alkuperäisestä nimestä pudotettiin sana yksityinen pois joitakin vuosia sitten.

Kun yhdistys tuli "täysi-ikäiseksi" vuonna 1974, niin silloin päätimme tarjota kaikille kyröläisille ilmaisen saunomisen ja uinnin paikkakunnan uimahallissa. 14.–19. 10. välisenä aikana tilaisuutta käytti hyväkseen lähes tuhat henkeä.

Mitäpä muuta voisi toivoa, kuin että nyt 40-vuotiaaksi elänyt Isonkyrön Yrittäjät vain entisestäänkin laajeni ja vahvistui ja kotiseutunsa hyväksi suorittamansa työn lisäksi se voisi maamme muiden yrittäjien kanssa turvata suomalaisille luonteenomaisen vapaan yrittämisen toiminnan jatkuvuuden tällaisenaikin lama-aikana.

TURVALLISTA JOULUA JA UUTTA VUOTTA!

ISONKYRÖN TAKSIAUTOILIJAT!

NUUJA MATTI
Koti 472 4033

KETOLA VÄINÖ
Auto 136 6767 Koti 478 5224

KALLIO REIJO
Auto 136 6764 Koti 471 3130

MULLOLA ERKKI
Pikkubussi
Auto 136 6769 Koti 471 3435

PERTILÄ SEPPO
Auto 136 6770 Koti 471 3126

LEPISTÖ VELI-MATTI
Pikkubussi • Invavarustus
hissillä
Auto 949-564 184
Koti 471 3920

SAARELA LASSE
Auto 136 6761 Koti 472 4525

MARKKO HELGE
Auto 136 6768 Koti 472 4527

PIIRAINEN MARTTI
Auto 136 6763 Koti 472 4301

LAE TAPIO
Sairaankuljetusparit •
Uloskäännyvä invaistuin
Auto 136 6766 Koti 471 3215

LEPPINEN SEIJA
Pikkubussi • Invavarustus
luiskilla
Auto 136 6771 Koti 471 3780

ISONKYRÖN TAKSI
puh. 471 3403

Tilaa Taxi!

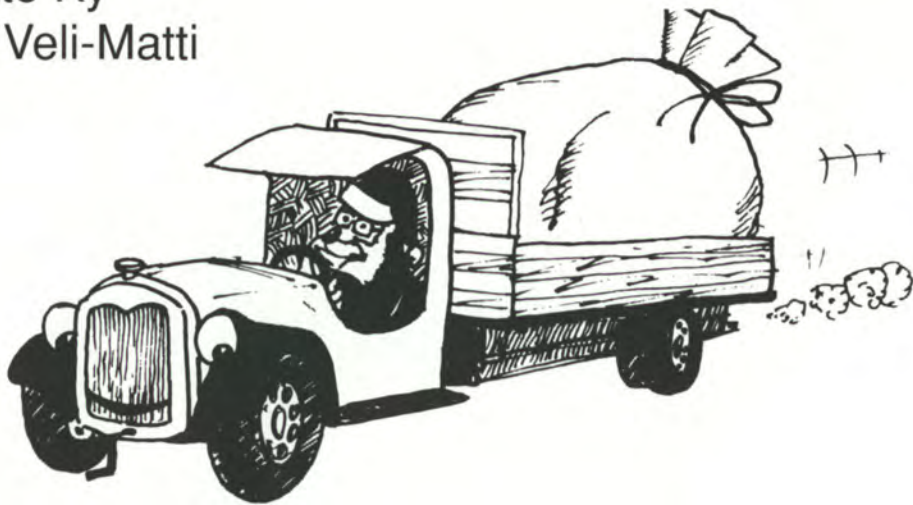

Syväää Joulua

TOIVOTTAAN ISONKYRÖN KUORMA-AUTOILIJAT

Eerola Jukka
Erkkilä Markku & Seppo Oy
Havina Jorma
Ikola Veikko
Kuivila Eero
Kujala Erkki
Kuljetus J. Kujala Ky
Kukila Jarmo
Kyrönmaan Hinauspalvelu
Laine Heikki
Markko H & H
Mullola Erkki
K. Keltto Ky
Kukila Veli-Matti

Riihimäki Tomi
Riihimäki Heikki Ky
Riihimäki Väinö Ky
Riihimäki Kalevi
Rinta-Koski Elmer
Saukko Juhani
Suomela Jorma
Torpisto Jyrki
Ylinen Lauri Ky
Harju-Jeanty Juha
Tuominen Veli-Matti

kellot – korut – lahjatavarat
palkinnot – paristot – korjaustyöt

Palvelemme: Ma–To 9.00–17.00
Pe 9.00–18.00
La 9.00–13.00

RAKENNUSYHTYMÄ KYTÖHARJU & NUMMIOLA

Pienrakentamista urakka- ja laskutustyönä
Puh. 4713440 ja 4713773. Autopuh. 949-641061

*Lisääaineettomat vehnäjauhot ja ryynit
suoraan tilalta edullisesti!*

Juha Waismaa

Isokyrö 964-4714007

Vihersuunnittelu Kirsi Salomaa Ky

Puh. 472 4205

*Hyvää Joulua ja
Onnea vuodelle 1994*

KYRÖNMAAN OSUUSMEIJERI

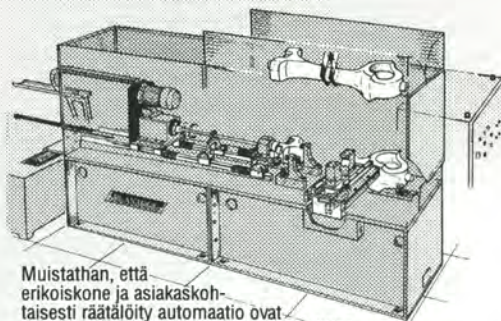
Isokyrö, puh. 4713039

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta*

POLYNO Oy

Tervajoki puh. 478 5297

**Kun vakioratkaisu
ei riitä**

Muistathan, että erikoiskone ja asiakaskoh-
teisesti räätälöity automaatio ovat
usein erittäin tehokkaita tuottavuustekijöitä.
Plantool Unit on erikoistunut tällaisten tuotantoratkaisujen
rakentamiseen yhteistyössä asiakkaan kanssa.

Mieti, löytyykö optimiratkaisu sittenkään vakio-koneista -
vai voimmeko yhdessä paikantaa pullonkaulat ja löytää
niihin neulanterävän ratkaisun.

PLANTOOL UNIT

Plantool Unit Oy, Tolkintie 23, 65100 Isokyrö,
puh. (964) 471 3516, fax (964) 471 3851

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista Uutta
Vuotta 1994*

Tervajoen Kiviveistämö Oy

puh. 961-478 5248
fax 961-478 5848

**OY SCAN-
KONE AB**

61501 ISOKYRÖ
PL 13
PUH. 964-471 4014

KYRÖN MUOTTI- SEPPÄ KY

Tervajoki 478 5381

Yryseläntie 154, 66440 TERVAJOKI

TILI-JUKKA
J. LEHTONEN

Puh. (961) 478 5112, 949-663 112, fax (961) 478 5922

Kyrönmaan maansiirto MAUNUKSELA

- keittiön kaapistot ja komerot
 - puuportaikot ja kaiteet
 - saunan laudetasot
- ym. puusepäntyöt

Puusepäntiliike KEIJO HISSA

Tervajoki, puh. 4785052, auto 949-264113

Taikanuttu

- Vaatteita lapsille, nuorisolle, naisille
- Valokuvien kehityspalvelu ja alan tuotteet
- Lapsille lahjatavaraa ja vauvaleluja
- Koruja kaiken ikäisille

• TULE EDULLISILLE OSTOKSILLE

Pohjankyröntie 141
Isokyrö

puh. 471 4445

Hyvää Joulua
Onnea vuodelle 1994
P. SAARI OY

ISOKYRÖ puh. 471 3344

Hammaslääkäri KAI MAJAMAA

OP:n talo, Isokyrö
Vast.otto ma, to klo 15-18
Ajanvaraus puh. 471 3590

Hammaslääkäri HEINO RITALA

OP:n talo, Isokyrö
Ajantilaus ti-ke klo 15-18
puh. 471 3590

VÄHÄKYRÖ
puh. 478 4363
Autopuh. 949 560 730

ISOKYRÖ
puh. 471 3636
Autopuh. 949 216 363

VAKUUTUSTURVAA TAPIOLASTA

Antti Setälä
myyntineuvottelija VTS
Puh. 474 0268, 949 262 548

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista
Uutta Vuotta*

Pohjankyrö

puh. 471 3221

-lehti

Ps. Lahjakorttimme on hyvä joululahja, josta on iloa koko vuodeksi.
Soita meille, niin lähetämme lahjakortin puolestasi.

JOULUN LÄMPIMÄISET TARJANTISTA!

-LEIVOMME PUOLESTASI
PIPARIT JA PIIRAKAT,
KAKIT JA PULLAT

-JÄRJESTÄMME PIKKUJOULUI-
TARJOILUN PUOLESTANNE

-TILAUKSESTA TOIVETTENNE
MIKKAAN

*Noista Joulumieltä
tuloo Tarjantin tytöt*

GRILLI-KAHVIO
Tarjantti
964 - 471 3875

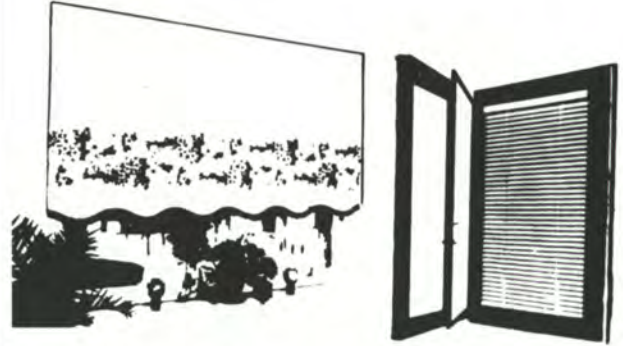
ETELÄ- POHJANMAAN YRITYS- PALVELU- KESKUS OY

- TUTKIMUS
- KOULUTUS
- KONSULTOINTI
- NEUVONTA

61500 ISOKYRÖ, puh. 964-471 4244

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista Uutta
Vuotta*

**Rullaverhot, sälekaihtimet
Isoäidin verhotangot
Pystylamelli verhot,
taite- ja paljeovet**

**KALLION
KAIHDIN**

Puh. 3170115, Vöyrinkatu 14, Vaasa

**Palonkylän
portturi-kampaamo
Virpi Palo
Palonkyläntie 17
☎ 4714 230**

**Raimo
Hakala Ky**

Kalkinlevityspalvelu

puh. 964-472 4120, autoon 949-266 476

TOIVOTAN ASIAKKAILLENI
*Rauhallista Joulua ja
Värikästä Uutta Vuotta*
**KYRÖNMAAN
Tapetti- ja Maalitarvike**

p. 961-478 5699

UUDISRAKENTAMISTA, PERUSKORJAUSTA,
SUUNNITTELUA

**Rakennuspalvelu
P. HAAPOJA KY**

61500 ISOKYRÖ puh. 964-471 4477 tai 949-364 895

Studio **MIELTY** Tervajoki

Kaupparaitti 2, 66440 TERVAJOKI Puh. 961-4785 441

Kyröön Parturiliike

Puh. 4713595

Leikkaukset ilman ajanvarausta,
pitemmät työt varauksella. GOLDWELL LOGO

SÄHKÖASENNUS V. VALTARI

ORISMALA (964) 4713934, 949 366632
— SUUNNITTELU — ASENNUS

Parturi-Kampaamo MAARIT

Orismala, puh. 4724813
aukioloajat: ma 12–19, ti–pe 9–17

Puh. 472 4500

Avoinna:
ma–pe9–22
la–su12–22

61400 YLISTARO 964-474 0644 (myös iltaisin)
949-363 604 huoltoauto

VALINTA MÄKINEN

61550 ORISMALA, puh. 472 4580

KYRÖNMAAN NÄKÖ OY

LAIHIA:
Puh. 961-477 1161. Ark. 17–19
TERVAJOKI:
Puh. 961-478 5440. Ark. 9–17, la 9–13

Eila Ollila Terttu Latvala
Isokyrö puh. 4713 405

VALOKUVAUSLIIKE
K. J. MIELTY Ky
Pohjankyröntie 118
61500 ISOKYRÖ, puh. (964) 471 3248

ELIISAN KUKKA- JA HAUTAUSPALVELU

Lukkarinmäentie 2, 61500 ISOKYRÖ
Puh. 471 3884, auto 949-737 775

*Rauhallista Joulua
ja
Hyvää Uutta Vuotta -94*

**ISONKYRÖN
APTEEKKI**

26 vuoden kokeilun ja harjoittelun jälkeen
annamme kalkinlevitysnäytöksiä
pelloillanne maksua vastaan sekä kuivalla
että kostealla kalkilla

JOULUA JA UUTTA VUOTTA

KALKITUS-KUJALA

Puh. 471 3971
auto 949-369575, tasku 949-567 443

*Joulurauhaa ja
Hyvää Uutta Vuotta!*

Valmet- ja MF-traktorien
huollot

KORJAAMO

Heikki Maunuksela Ky

Aloita kivitalon
suunnittelu yhdessä
ammattilaisen kanssa

 **Lakeuden
Betoni Oy**

Hakalankuja 2, 66440 ISOKYRÖ, puh. 964-471 3399

Auto- ja Konekorjaamo
H & J & S LEHTONEN

Puh. 471 3268

**KULTASEPÄNLIIRE
ARI ARO Ky**

66400 Laihia

Puh. 961-477 0324

Korut • Kellot • Palkinnot

KUN LIIKUU PALJON
JA VÄLTÄÄ RASVAA
EI ALA MAHAKAAN KASVAA

KUNTOA, VOIMAA, TERVEYTTÄ

**KYRÖNMAAN
POWER CLUB**

MARKKA VENNYY TUKSENNE

LAIHIA

KÖSSIN HALLI

"PALLO ON SULLA, SÄ TIEDÄT SEN"

Kössistä vaatteet juhlaan – työhön, kuumaan – yöhön. Pienestä vauvasta – naisille – isoon mieheen. Lisäksi kankaat, lelut, muovit, pesuaineet, kemikaalit, kengät, paperit ym. ja edullisesti laihialaisittain.

**MAATALOUSPALVELU
PAASI Ky**

61550 ORISMALA Puh. (964) 472 4588

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta*

**DIESEL KORJAAMO
V. KUJALA**

61500 ISOKYRÖ, KP 4, PUH. 964-472 4561

**Maatalous
NOROLAMPI Ky**

Tervajoki

 785023

Toivottaa: Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta

Rakennusliike MÄKI & JOKINEN

Rivitalo- ja
pientalourakointia
urakalla ja laskuun.

Puh. 478 5498 — 471 3682
auto 949-666 192 — 949-666 193

KODINKONEHUOLTO Ky

Lastenkodinkatu 10

VAASA
klo 9-17

Puh. 3174513 3174505
kotiin 4762450 tai 3169179

4771 188 GASTHAUS LAIHIA

Kauppatie 6 66400 LAIHIA

Bobcat-urakointia
maansiirrot
kaivuutyöt
piha- ja puutarhatyöt

KYRÖNMAAN SAMMUTIN- HUOLTO KY

Sisäasiainministeriön
hyväksymä
sammutinhuolto
- myynti
- täyte ja tarkastukset

URAKOINTIA
Kyrönmaan Kiinteistökonepalvelu Ky
61500 Isokyrö, puh. 471 3833, 471 3840

ISOKYRÖ
Puh. 471 3840

Joulurauhaa

**-MARKET
HATTUNEN**

*Rautiasta
Kaikki*

*Kiittäen asiakkaitamme
kuluneesta vuodesta
toivotamme
Rauhallista Joulua
ja
Hyvää Uutta Vuotta*

RAUTIA

BUCKMAN & MULLOLA

61500 ISOKYRÖ, Puh. 964-713 362

*Hyvästä yhteistyöstä kiittäen
sekä menestyksellistä
Uutta Vuotta toivottaen:*

**TOIKAN
TILIPALVELU KY**
Sirpa Toikka

**A-ryhmän urakointia
TOIKAN
SÄHKÖTYÖ KY**

66440 Tervajoki
puh. 478 5410, auto 949-364 160
Telefax 961-478 5695

MUNKIN KAUPPA ja KASVIHUONE

66440 TERVAJOKI, puh. 961-478 5088

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*
POHJANMAAN PUU OY

Pohjanmaan Ateljee
AHKERA LIISA

KAUPPATIE, LAIHIA. Puh. 961-477 1904

Sarin Optiikka

KAUPPATIE 5, LAIHIA
puh. (961) 477 0012

FYSIKAALINEN HOITOLA TALSO & TOIKKANEN

- hieronta ja fysikaaliset hoidot
- vyöhyketerapia
- hermoratahieronta
- solarium
- hyvää hunajaa suoraan tuottajalta

LUKKARINMÄENTIE 11 ISOKYRÖ
PUH. 471 3715 AUTO 949-635 469

Tyyliä Tervajoelta

Juhlaan ja arkeen naisille:

housut, puserot, hameet, liivit ja alusasut.

Paljon hyvännäköisiä neuleita.

Koruja edullisesti.

Farkut: Lee, Bitter ja J.A.P

Miehille:

suorathousut, myös farkut,

paidat, poolot ja neuleet.

Lahjakortti:

onnistunut vihje Joulupukille.

Marian
VAATEPUOTI
☎ 961-478 5 855

Köpingintori, puh. 478 5855

Sarin Trafteerikortteeri

61550 Orismala

puh. 964-472 4808

Ateriapalvelu ja majoitusta

Joulurauhaa toivottaa

JYLLINKOSKEN SÄHKÖ OY

Isossakyrössä piiriesimies A. Virta, puh. 471 3142

KATTO- JA SEINÄ- PELLIT

Luodon Peltikate Oy

Teollisuustie 4 Mustasaari
puh. 961-322 1500

Karjankasvattajat

Teurasasioissa

Asko Munkki, puh. 478 5246

Sairaseläinpäivystys:

Mauri Takanen, puh. 968-72803
autopuh.

949-367 471, 949-367 472

KANNUS
puh. 968-74911

*Lelut, lahjatavarat ja korut
pukinkonttiin meiltä.*

Tuomme tavarat myös kotiin.

Leenan Lelu ja Lahja

Laihia puh. 477 2150

Joulujuhliin vaatteet meiltä

Ylistaro

Lahjakortti pukinpussiin

Parturi-Kampaamo

ENNA

puh. 471 3830

ISONKYRÖN TILITieto ALLI KOSKINEN

Puh. 4713 672

Tilaa voilla leivotut
joululeivonnaiset

LAIHIAN KOTIPULLA

puh. 477 1305

Edustusliike T. KANKAANPÄÄ

Puh. 412 8026, Hyllykallio

Autokorjaamo T. ULVINEN

Kiitämme asiakkaitamme kuluneesta vuodesta.

Viettäköämme Rauhallinen Joulu

ja Railakas Uusi Vuosi

yhteistyötä jatkaen rohkeasti vuodelle -94

Ravintola Louhi
Erja

Pub Kyrönhovi
Antti

HIUSTUPA
TERVAJOKI, 478 5240

Avoinna
Ma-Pe 9-19
La 9-14

Rauhallista Joulua

ja

Onnellista Uutta Vuotta -94

ISONKYRÖN FYSIKAALINEN HOITOLAITOS

ISOKYRÖ puh. 4713 467. VÄHÄKYRÖ puh. 4784 598

* FYSIKAALISET HOIDOT * HIERONTA * KUNTOSALI * UIMA-ALLAS

Kaikki palvelut molemmissa toimipisteissämme

Johan on tehtaanmyymälä!

*Johan-puutulppaanissa
yhdistyy käden taito
ja kukan kauneus.*

*Poimi omasi edullisesti
tehtaanmyymälästä!*

*Monipuolinen tuotevalikoima:
Puutulppaanit ja muut puukukat
Leikki-, lahja- ja keittiötuotteet
II-laatua edullisesti!*

*Uusi kukkaro-
ystävällinen
nähtävyyks
sinisellä tiellä!*

JOHAN

Avoinna:
Ark.....9-17
La9-14
tai sopimuksen mukaan

POHJANKYRÖN MAANRAKENNUS

61500 ISOKYRÖ autop. 949-369 513

**LOUHINTAA, KAIVUA JA
KUNNALLISTEKNIKKAA**

Hyvää Joulua

ja

Onnea Vuodelle

1994

KYRÖNTORI

ISOKYRÖ
☎ 471 4100

Tuurinkosken koneyhtymä

*kiittää kuluneesta vuodesta.
Toivottaa Rauhallista Joulua
sekä
Onnea Uudelle Vuodelle -94*

TILITOIMISTOPALVELUT POHJANMAALLA

Os. Rauhankatu 24, Vaasa
Puh. 961-3177000
Fax 961-3129680
Iltaisin:
Juha Kilttilä, puh. 4713043
Anssi-Jukka Kasi, puh. 4713688

KYRÖNMAAN JÄTEHUOLTO ERKKI MULLOLA

Puh. 471 3435 Taksiautoon 949-261 435
Kuorma-auto 949-363 635

Esa Luoma
472 4340
Lehmäjoki

Isonkyrön Kukka ja Lahja
Hilkka Huhtamäki
Puh. 471 4200

Tapani Kangas
Puh. 472 4217
Lehmäjoki

Lehmäjoen Huolto & Baari Ky

Veljekset Mäkynen
Puh. 472 4286

Soratoimitukset Jorma Kangas

Puh. 472 4277, auto 949-267 447

Kaivinkonetyöt Jyrki Kangas

Puh. 472 4344, auto 949-164 025

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta -94*

Puh. 472 4271
auto 949-264 733

**Isonkyrön
Kuljetus Oy**

Jaakonmäki Anneli
Puh. 472 4244

<p>Kyrönmaan Elektroniikka Juhani Kujala Puh. 4713491</p>	<p><i>Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!</i> PARTURI KAMPAAMO ALMEIDA puh. 4714220</p>
<p>RAKENNUSTOIMISTO JUSSI KORPI KY Jaurintie 645, Isokyrö Puh. 4724447, autopuh. 949-261447</p>	<p>SYSTEM LAHTI OY 61560 ORISBERG 964-4725037</p>
<p>LVI-työ S. KEISANEN 61550 ORISMALA Puh. 4724673, 949-366 473</p>	<p>Pyörä- ja pienkonekorjaamo T. Forslund <i>Myös suutarintyöt</i> puh. 4724828 Valtaala</p>
<p>TERVAJOEN KELLO ARVI KUJALA Puh. 4785117</p>	<p><i>Rauhallista Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta Isonkyrön Joulun lukijoille</i></p> <p>Julkaisija: Isonkyrön Yrittäjät ry Kansikuva: Kalervo Mielty Toimitus ja taitto: Matti J. Asu Painos: 2000 kpl Painopaikka: Viiskunta, Alavus</p> <p>Kiitämme ilmoittajia ja kirjoittajia</p>
<p>ISBE Tervajoki 4785133</p>	
<p>KYRÖNMAAN HINAUSPALVELU 964-4713634 4724058 949-264762</p>	
<p><i>Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!</i> RAIMO VENTÄ</p>	
<p>SEO huoltamo Ritva Mäenpää Ky Isokyrö, puh. 4713205</p>	

Toivotamme
Sinulle
onnistuneiden
jouluostosten
jälkeen
**RAUHALLISTA
JOULUA**

**S-market
Isokyrö**

AUTOLLESI UUTTA ILMETTÄ!

**Pesemme ja kiillotamme autosi
sekä sisältä että päältä.**

Automeikkaus AutoX ky
Mullolantie puh. 949 269581

*Hyvää Joulua ja
Menestyksellistä
Uutta Vuotta*

**siivouspalvelu
•KAR-TAM•**
61500 ISOKYRÖ ☎ 964-471 3376, 949-266598

Kyrönmaan Rakennustarvike Oy
Tervajoki 961 - 478 5630, 478 5631

**KYRÖNMAAN
LÄHIVAKUUTUS**

Isokyrö 964/471 3315
Laihia 961/477 0540

**KYRÖNMAAN
TILITOIMISTO**

Puh. 471 3526

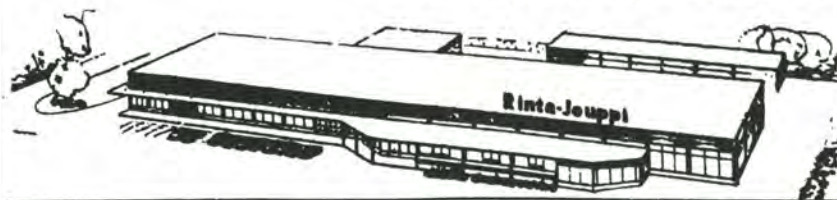
KUN AMMATTILAINEN ERISTÄÄ ...

**EKOVILLA
ERISTEPALVELU**

Pajatie 1, 61410 Ylistaro as.
Puh. (964) 4740 345

*KIITÄMME KULUNEESTA VUODESTA JA
TOIVOTAMME JOULURAUHAA SEKÄ
ONNEA VUODELLE 1994*

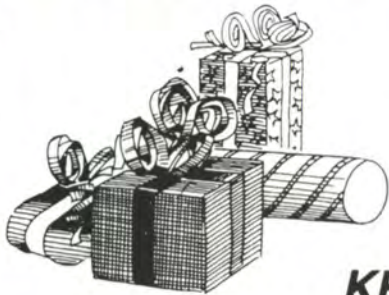
Rinta-Joupin Autoliike
66440 Tervajoki
Puh. (961) 478 5142

TOYOTA

**KIITÄMME OHIKIITÄNEESTÄ VUODESTA
JA TOIVOTAMME ASIAKKAILLEMME
JA LIIKETUTTAVILLEMME**

**HYVÄÄ JOULUA
JA ONNELLISTA**

**UUTTA
VUOTTA**

**KETTULAN
KAUPPAHUONE JA HENKILÖKUNTA**

K

Valoisa Joulutalo

**UPO
HELKAMA
Indesit
AEG**

**Luxor
AKAI
Grundig
SALORA**

— stereot — videot — TV:t — pölynimurit
— kahvinkeitin, ym. ym. edullisin hinnoin

Ma–Pe
7.00–17.30
La
9.00–13.00

**KYRÖNMAAN
SÄHKÖ OY**
☎ 961-478 5300, 478 5446

**Meillä
kauppa
käy**

MAAKUNNAN SUURIN KORISTEVALAISIN VALIKOIMA

Hinta 25,-